

T.C.
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARININ FİRMA DEĞERLEMESİ
UYGULAMALARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mustafa Gökhan TEZ

Niğde
Ağustos, 2019

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARININ FİRMA DEĞERLEMESİ
UYGULAMALARINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Mustafa Gökhan TEZ**

Danışman : Doç. Dr. Hatice Işın DİZDARLAR
Üye : Doç. Dr. Muhammet BELEN
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin BAŞARAN

**Niğde
Ağustos, 2019**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Firma Değerlemesi Uygulamalarına Etkisi” başlıklı çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 29/08/2019

Mustafa Gökhan TEZ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Doç. Dr. H. Işın DİZDARLAR danışmanlığında Mustafa Gökhan TEZ tarafından hazırlanan "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Firma Değerlemesi Uygulamalarına Etkisi" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 29/08/2019

JÜRİ :

Danışman : Doç. Dr. H. Işın DİZDARLAR

Üye : Doç. Dr. Muhammet BELEN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nizamettin BAŞARAN

Hizdarlar
.....
Muhammet BeLEN
.....
Nizamettin BaşARAN
.....
1

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Emin Hüseyin ÇETENAK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, firmaların finansal durumları hakkında bütün dünyada geçerli olan muhasebe ve finansa ait bilgilerin finansal tablo kullanıcılarına, analistlere, yatırımcılara ve diğer ilgili taraflara uluslararası düzeyde ortak bir dil oluşturması için ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu bilgilerin doğru, güvenilir ve şeffaf bir şekilde sunulması da önemli hale gelmiştir. Muhasebenin önde gelen unsurlarından raporlama için ortak bir muhasebe-finans dili yaratan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları günümüzde muhasebe finansman bilim dalında sıkça çalışılan bir konu haline gelmiştir.

UFRS sürekli gelişmektedir. Gelişmelerin takip edilmesi her ne kadar zor olsa da standartlar geliştikçe ve uluslararası düzeyde yaygınlaştıkça uluslararası ortaklıkların da artması beklenmektedir. Ortak bir muhasebe finans dili ülkemiz firmalarının da yurtdışına daha kolay açılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, UFRS düzenlemeleri ile firmaların firma değeri hesaplamalarında da değişiklikler olması beklenmektedir. UFRS düzenlemelerinin firma değeri üzerine etkisinin hangi yönde olacağını incelemek önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızda aynı zamanda gerçek bir firma üzerinden uygulamaya da yer verilmiştir. Çalışmamız özelinde serbest piyasada faaliyet gösteren gerçek bir firmayı tercih etmemizin sebebi somut analizler yapabilmek içindir. Bu bağlamda Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Firma Değerlemesi Uygulamalarına etkisi analiz edilerek finansal tabloların analizi yapılmıştır.

Öncelikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan, her aşamada benden desteğini esirgemeyen tez danışmanlarım değerli hocalarım Prof. Dr. Mutlu Başaran ÖZTÜRK ve Doç. Dr. Hatice Işın DİZDARLAR'a ve tez jürisinde bulunmak için özveride bulunarak bana yardımcı olan kıymetli hocalarım Doç.Dr. Muhammet BELEN ve Dr. Öğr. Üy. Nizamettin BAŞARAN'a en kalbi şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca, tez sürecinde sabırla yanımda olup destek olan sevgili eşim Keriman Kirt TEZ'e ve hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen kıymetli dostum Dr. Muharrem KORKMAZ'a teşekkür ederim.

Mustafa Gökhan TEZ

Niğde, 2019

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA DEĞERLEMESİ UYGULAMALARINA ETKİSİ

TEZ, Gökhan Mustafa
İşletme Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hatice Işın DİZDARLAR
Ağustos 2019, 133 sayfa

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları firmalarla ilgili karar vericilere firmanın finansal durumu ve genel performansı hakkında güvenilir ve ihtiyaca hizmet edebilecek bilgi sağlamak için düzenlenmiştir. Firmaların muhasebe kayıtlarını yaparken, finansal tablolarını hazırlarken ve kamuya ayrıntılı bilgiler verirken tüm dünyada ortak amaca hizmet eden ilke, ölçü ve kavramları temel alan UFRS'na uymaları beklenmektedir. Ülkemiz de UFRS'na uyum sağlayabilmek için gerekli adımları atmış ve uygulamaya koymuştur. Diğer yandan firma değerinin doğru hesaplanması yatırımcılar, analistler, hissedarlar açısından önemlidir. UFRS uygulamalarının firma değeri üzerinde etkili olması beklenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, UFRS'nın firma değerlemesi uygulamalarına etkisini incelemektir. Tezin birinci bölümünde Standartlarla ilgili kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde değer kavramı, firma değeri ve firma değerlendirme ölçüleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde UFRS'ndaki değerlendirme ölçüleri üzerinde durularak, UFRS'nın firma değerlemesine etkisi ayrı ayrı incelenmiştir. Dördüncü bölümde, gerçek bir firmanın finansal verilerinden yola çıkılarak UFRS'nın firma değeri etkisi üzerine bir uygulama yapılmıştır. Uygulamanın sonucunda firmanın finansal tabloları dikkate alındığında UFRS'na geçişle birlikte TDHP/MSUGT'na göre firmaların özsermayelerinin ve net karının daha az görüldüğü ortaya çıkmıştır. Ayrıca UFRS'na göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilen verilerle net aktif yöntemine ve özsermayeye olan serbest nakit akışları yöntemine göre firma değeri hesaplandığında firma değerinin daha az hesaplandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Firma Değerlemesi, Finansal Raporlama.

ABSTRACT
MASTER THESIS

**THE EFFECTS OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING
STANDARDS TO THE FIRM VALUATION APPLICATIONS**

TEZ, Gökhan Mustafa
Department of Business
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hatice Işın DİZDARLAR
Agust 2019, 133 pages

The International Financial Reporting Standards are designed to provide decision makers with reliable information that serves the needs of the Company's financial position and overall performance. IFRS is an international accounting language and system based on principles, measures and terms that serve a common purpose all over the world. Firms are expected to comply with IFRS when preparing their financial charts, accounting and providing detailed information to the public. Our country has taken the necessary steps to comply with the International Financial Reporting Standards and has applied the IFRS implementation process.

The purpose of this study is to investigate The Effects of International Financial Reporting Standards to the Firm Valuation Applications. In the first part of the thesis, information is given about institutions and organizations related to IFRS and Standards. In the second part, the term of value, firm value and firm valuation measures are emphasized. In the third section, the valuation measures in IFRS are discussed and the effect on each of the International Financial Reporting Standards on the firm valuation is examined separately. In the fourth chapter, an application is made on the firm value effect of IFRS based on the financial data of a real firm. As a result of the application, when the financial charts of the firm are taken into consideration, it is seen that with the transition to IFRS, the owner's equity and net profit of the firms appear less than The Uniform Chart of Accounts / The Uniform Accounting System. In addition, when the firm value is calculated by using the data obtained from financial statements prepared according to IFRS and net asset value method and free cash flows to owner's equity method, it is found that the firm value is less calculated.

Keywords: International Financial Reporting Standards, Firm Valuation, Financial Reporting.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA

1.1. FİNANSAL RAPORLAMA KAVRAMI	3
1.1.1. Finansal Raporlama ve Finansal Raporlama Standartları	3
1.1.2. Finansal Raporlama Standartlarının Gerekliliği	4
1.1.3. Finansal Raporlama Standartlarının Amacı	5
1.1.4. Finansal Raporlama Standartlarının Önemi	5
1.1.5. Finansal Raporlama Standartlarının Yararları	6
1.2. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA KAVRAMI	7
1.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN OLUŞUMUNA YÖN VEREN KURULUŞLAR	8
1.3.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu	8
1.3.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı	9
1.3.3. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Yorumlama Komitesi	10
1.3.4. Standart Danışma Konseyi	10
1.3.5. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)	10
1.3.6. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü	11
1.3.7. Avrupa Muhasebeciler Federasyonu	12

1.3.8. Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu	12
1.3.9. Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu	13
1.3.10. Avrupa Birliği	13
1.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN ÖZELLİKLERİ	14
1.5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NA UYUM AMACIYLA ÜLKEMİZDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	15
1.5.1. Uluslararası Muhasebe Standartları/Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'ndan Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na Geçiş	15
1.5.2. Kamu Gözetimi ve Muhasebe Standartları Kurumu	17
İKİNCİ BÖLÜM	
FİRMA DEĞERLEMESİ	
2.1. DEĞER KAVRAMLARI	18
2.1.1. Nominal Değer	19
2.1.2. Defter Değeri	20
2.1.3. Piyasa Değeri	20
2.1.4. Tasfiye Değeri	21
2.1.5. İşleyen Teşebbüs Değeri	22
2.1.6. Gerçek Değer	22
2.1.7. Artık Değer	22
2.1.8. İhraç Değeri	23
2.1.9. Şerefiye Değeri	23
2.2. FİRMA DEĞERİNİN ÖNEMİ	23
2.3. FİRMA DEĞERİNİN BELİRLENMESİNİ GEREKLİ KILAN NEDENLER	25
2.3.1. Firma Birleşmeleri ve Satın Almalar	26
2.3.2. Halka Arzlar	27

2.3.3. Hisse Senedi Analizleri	28
2.3.4. Portföy Yönetimi	29
2.3.5. Firmada Stratejik Karar Alım Süreçleri	29
2.3.6. Özelleştirmeler	31
2.3.7. Tasfiye	31
2.4. FİRMA DEĞERİNİ BELİRLEME YÖNTEMLERİ	31
2.4.1 İndirgenmiş Nakit Akışları (Net Bugünkü Değer) Yöntemi	31
2.4.2 Net Aktif Değeri Yöntemi	34
2.4.3 Piyasa Değeri - Defter Değeri Yöntemi	35
2.4.4 Tasfiye Değeri Yöntemi	36
2.4.5 Yeniden Yapma Değeri Yöntemi	37
2.4.6. İşleyen Teşebbüs Değeri Yöntemi	37
2.4.7. Emsal Değeri Yöntemi	37
2.4.8. Ekspertiz Değeri Yöntemi	38
2.4.9. Amortize Edilmiş Yenileme Değeri (Yeniden Değerlenen Net Aktif Yöntemi)	39
2.4.10. Temettü Verimi Yöntemi	39
2.4.11. Fiyat/Kazanç Oranı Yöntemi	39
2.4.12. Fiyat/Nakit Akım Oranı Yöntemi	40
2.4.13. Piyasa Kapitalizasyon Değeri Yöntemi	40
2.4.14. Defter Değeri Yöntemi	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

3.1. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NDAKİ DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ	41
--	----

3.1.1. Tarihi Maliyet	41
3.1.2. Cari Maliyet	42
3.1.3. Gerçekleşebilir Değer	43
3.1.4. Bugünkü Değer	43
3.2. GERÇEĞE UYGUN DEĞER	44
3.2.1. Gerçeğe Uygun Değer Kavramı	44
3.2.2. Gerçeğe Uygun Değer Ölçüm Yöntemleri	47
3.2.3. Gerçeğe Uygun Değeri Belirleme Yöntemleri	48
3.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI/TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN İNCELENMESİ VE FİRMA DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ AÇISIDAN İNCELENMESİ	49
3.3.1. Hisse Bazlı Ödemeler	49
3.3.2. İşletme Birleşmeleri	50
3.3.3. Sigorta Sözleşmeleri	50
3.3.4. Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	51
3.3.5. Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi	51
3.3.6. Finansal Araçlar: Açıklamalar	51
3.3.7. Faaliyet Bölümleri	52
3.3.8. Finansal Araçlar	53
3.3.9. Konsolide Finansal Tablolar	53
3.3.10. Müşterek Anlaşmalar	54
3.3.11. Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	54
3.3.12. Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü	54
3.3.13. Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları	55
3.3.14. Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat	55
3.3.15. Kiralamalar	55

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA DEĞERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

4.1. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN MEVCUT UYGULAMALAR (TDHP, MSUGT VE TDHP) ÜZERİNE GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER	57
4.2. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI / TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI ve VERGİ USUL KANUNU/ TEK DÜZEN MUHASEBE STANDARTLARI / TEK DÜZEN HESAP PLANI TEMEL FARKLILIKLARININ BELİRLENMESİ.....	59
4.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA GÖRE OLUŞTURULAN FİNANSAL TABLOLARIN FİRMA DEĞERİNE ETKİSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	69
4.3.1. Uygulamanın Amacı ve Önemi	69
4.3.2. Uygulamanın Yöntemi	69
4.3.3. Uygulamanın Analizi	70
4.3.4. Net aktif Değerine Göre Firma Değerinin Karşılaştırılması	89
4.3.5. İndirgenmiş Nakit Akışları Yöntemine Göre (Firmaya Serbest Nakit Akışları Yöntemine Göre) Firma Değerinin Karşılaştırılması	89
4.4. UYGULAMANIN YORUMU	93
SONUÇ.....	103
KAYNAKÇA.....	107
ÖZGEÇMİŞ	118

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2016 Yılı Bilançosu	71
Tablo 2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Uyarlanmış 2016 Yılı Bilançosu.....	72
Tablo 3. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2016 Yılı Gelir Tablosu	73
Tablo 4. UFRS/TFRS’na Göre Hazırlanmış 31.12.2016 Tarihli Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu	74
Tablo 5. TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP’na Göre 2016 Yılı Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi.....	75
Tablo 6. Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu’nun TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP’na Göre 2016 Yılı Karşılaştırmalı Analizi.....	76
Tablo 7. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2017 Yılı Bilançosu	77
Tablo 8. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Uyarlanmış 2017 Yılı Bilançosu.....	78
Tablo 9. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2017 Yılı Gelir Tablosu	79
Tablo 10. UFRS/TFRS’na Göre Hazırlanmış 31.12.2017 Tarihli Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu	80
Tablo 11. 2017 Yılı TFRS’na Göre Yeniden Sınıflandırma ve Düzeltme Kayıtları İle İlgili Standartlar	86
Tablo 12. TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP’na Göre Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi(2017 Yılı)	87
Tablo 13. Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu’nun TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP’na Göre 2017 Yılı Karşılaştırmalı Analizi.....	88

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
EAA	: European Accounting Association (Avrupa Muhasebe Birliği)
EFRAG	: European Financial Reporting Advisory Group (Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu)
EU	: European Union (Avrupa Birliği)
FASB	: Financial Accounting Standards Board (Finansal Raporlama Standartları Kurulu)
FRS	: Financial Reporting Standards (Finansal Raporlama Standartları)
IASB	: International Accounting Standards Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
IFAC	: International Federation of Accountants (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)
IFRS	: International Financial Reporting Standards (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları)
IOSCO	: International Organization of Securities Commissions (Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü)
KGK	: Kamu Gözetimi ve Muhasebe Standartları Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekteki İşletmeler
MSUGT	: Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği
TDS	: Türkiye Denetim Standartları
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları

GİRİŞ

Günümüzde uluslararası alanda faaliyet gösteren firmaların artması, teknolojik gelişmelerle birlikte global piyasalardaki değişimler ve uluslararası sermaye hareketliliğinin artması, muhasebe ve finans alanında ortak bir raporlama diline olan ihtiyacı artırmıştır. Yatırımcıların yatırım kararı alırken, dış ticarete sınırlamaların olmadığı, vergi ve muhasebe ile ilgili sorunlarla karşılaşmayacakları ülkelerde sermayelerini değerlendirmek ve yatırımlarını yapmak istemeleri doğaldır. Aynı zamanda herhangi bir yatırımcı yatırımından emin olmak için finansal bilgilerin şeffaf, doğru, karşılaştırılabilir ve objektif olmasını ister.

Firmalarla ilgili hissedarların, yatırımcıların ve paydaşların ortak bir dile sahip finansal bilgi ihtiyaçlarını karşılamak, firmaların güven veren ve doğru finansal durumlarını şeffaf bir şekilde yansıtan verileri elde etme çabaları standartlaşma çabalarının artmasına katkı sağlamıştır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına İlişkin ilk çalışmalar 1970'li yıllarda başlamıştır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu 1973'de kurulmuş ve ilk muhasebe standartlarını 1975'de yayınlamıştır. UFRS'nı tüm şirketlerin uygulaması amaç olsa da Avrupa Birliği ve gelişmiş ülke uygulamalarına bakıldığında günümüzde sadece borsaya kote olmuş şirketlere uygulama zorunluluğu getirildiği görülmektedir. Buna paralel olarak Türkiye'de de 28/08/2014 tarihli resmi gazetede yayımlanan "TMS Uygulama Kapsamı" na ilişkin kurul kararı ile ihraç ettikleri menkul değerleri borsada işlem gören firmalar, bankalar, sigorta, reasürans ve emeklilik firmaları TFRS'lerini uygulayacak firmalar olarak belirlenmiştir (KGK, 2019).

Uluslararası finansal raporlama standartları ile uluslararası finansal raporlamanın getireceği yeni uygulamalar ve muhasebeleştirme esasları ülkemizde uygulanmakta olan tek düzen hesap planına göre düzenlenen finansal tablolarla karşılaştırıldığında önemli farklılıklar ortaya çıkabilecektir. Özellikle bilançoda yer alan kalemlerin tek düzen hesap planı ve uluslararası finansal raporlama standartları açısından farklı değerlendirme yöntemleri ile değerlendirilmesi finansal tabloların değerlendirilmesi ve yorumlanması açısından büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, UFRS'nın firma değerlemesi uygulamalarına etkisini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmamızda, birinci bölümde uluslararası finansal raporlama geniş bir çerçevede ele alınacak, finansal raporlama kavramı,

finansal raporlama ve standardı, finansal raporlama standartlarının gerekliliği, amacı, önemi, yararları, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları kavramı, bu standardın oluşumuna yön veren kuruluşlar, standartların özellikleri hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca, bu bölümde UFRS'na uyum amacıyla Türkiye'de Kamu Gözetim ve Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yapılan çalışmalara yer verilecektir.

İkinci bölümde firma değeri geniş bir çerçevede ele alınarak, değeri ve değeri ilgili kavramlar olan nominal değeri, defter değeri, piyasa defteri, tasfiye değeri, işleyen teşebbüs değeri, gerçek değeri, artık değeri, ihraç değeri, makul değeri, şerefiye değeri açıklanacaktır. Ayrıca firma değeri tanımlanarak, firma değerinin önemi, firma değerinin belirlenmesini gerekli kılan nedenler ve çalışmamız için önemli bir konu olan firma değerini belirleme yöntemlerine yer verilecektir.

Üçüncü bölümde UFRS değeri ölçüleri olan tarihi maliyet, cari maliyet, gerçekleştirilebilir değeri, bugünkü değeri ile gerçeğe uygun değeri kavramları ele alınmıştır. Ayrıca UFRS/TFRS'na ilişkin her bir standart (hisse bazlı ödemeler vb.) açıklamaları ile ayrı ayrı ele alınacak ve her bir standardın firma değeri ölçülerine etkisi incelenecektir.

Dördüncü bölümde UFRS'nin firma değerine etkisine ilişkin bir uygulamaya yer verilecektir. Örnek firmamız olan TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi'nin finansal verilerinden hareketle UFRS'nin firma değerine etkisi gösterilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA

1.1. FİNANSAL RAPORLAMA KAVRAMI

Tezin kavramsal çerçevesinde önemli yer tutan finansal raporlama kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için finansal raporlama ve finansal raporlama standartları, finansal raporlama standartlarının gerekliliği, amacı, önemi ve yararları aşağıda başlıklar halinde incelenmiştir.

1.1.1. Finansal Raporlama ve Finansal Raporlama Standartları

Muhasebe, firma ile ilgili finansal bilgileri, oluşturduğu finansal tablolar aracılığı ile firma sahip ve ortaklarına, yatırımcılara, ilgili üçüncü taraflara aktarmaktadır. Finansal raporlar “firma ortaklarına ve yetkililerine firmaların kaynaklarının dönemler süresince nasıl yönetildiği konusunda bilgi sağlayan bir araçtır ve finansal bilgi kullanıcılarının doğru ve gerçekçi kararlar almasında önemli bir rol almaktadır”. Diğer bir ifade ile finansal raporlama, firmaların varlıklarını ve borçlarını dönem içindeki ticari işlemlerine dayandırarak mevcut durumu sunan finansal belgeleri oluşturmaktır (Cebeci ve Cavlak, 2017: 161). Finansal belgelerdeki bilgiler tam, açık, net, anlaşılabilir ve doğru olmalıdır. Hem de zamanında açıklanmalıdır (Büyüktopçu, 2009: 24).

Finansal raporlar halka açık olsun ya da olmasın tüm firmalar için hazırlanır. Hazırlanan bu raporlar, içerden veya dışarıdan firma denetleyicilerin işlerini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca açıklanan finansal raporlarda olması gereken unsurlar şu şekildedir (Bragg, 2018a);

- Bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu gibi temel tablolar mevcut olmalıdır.
- İlgili muhasebe sisteminin çizdiği sınırlar çerçevesinde, belirli konularda daha fazla ayrıntı içeren dipnot açıklamaları yer almalıdır.
- Firmanın kendi internet sitesinde veya kullandığı iletişim araçlarında (tanıtım broşürü vb.) kendisinin yayınladığı finansal bilgilerle tutarlı olmalıdır.
- Firma ortaklarına veya halka açık firmalarda hissedarlara verilen kar paylarına ilişkin ayrıntılı dönemlik raporlar yer almalıdır.

- Firmanın piyasaya sürdüğü hisse senedi, tahvil gibi menkul kıymetlerle ilgili potansiyel yatırımcılara verilen bilgilendirmeleri içermelidir.

Finansal bilgiler doğru olarak ve tam zamanında finansal bilgi kullanıcılarına ulaştırılmalıdır. Günümüzde uluslararası ticaretin ve doğrudan ve dolaylı yatırımların artmasıyla finansal verilerin şeffaf, doğru ve tüm finansal bilgi kullanıcıları tarafından aynı şekilde anlaşılmasının önemi daha da artmıştır. Her bir ülkenin kendi muhasebe sistemi olması normaldir. Ancak her ülkenin kendine özgü finansal raporlama hazırlaması, hatta aynı ülkedeki farklı firmaların muhasebe verilerini farklı şekilde yayınlaması ve yorumlaması finansal raporların karşılaştırılabilmesini zorlaştırmıştır (Karasioğlu ve Eryiğit, 2005: 133). Bu durum ortak bir dile sahip finansal raporlama standartlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

1.1.2. Finansal Raporlama Standartlarının Gerekliliği

Uluslararası ticaretin artması, ticarete ilişkin sınırlamaların kalkması firmalar için anlaşılabilir, ortak ve kaliteli finansal bilgi gereksinimini artırmıştır. Tüm ülkelerde hatta tüm firmalarda muhasebe sisteminin ve finansal raporlama uygulamalarının uyumlaştırılması ve aynı finansal raporlama standartlarını kullanmak önemli hale gelmiştir. Ayrıca uluslararası alanda finansal raporlama standartlarının gerekliliğinin artması şöyle açıklanabilir (Ataman ve Cavlak, 2016: 211-212):

- Yatırımcıların, yatırım yapacakları veya yatırım yaptıkları firmaların gerçek finansal durumunu öğrenme gereksinimi
- Bazı ülkelerdeki veya bazı firmalardaki sermaye birikiminin artması
- Firmaya ilişkin her türlü bilginin (finansal olan veya finansal olmayan) açık ve güvenilir bir şekilde kamuya açık platformlarda yayınlanması
- Finansal tabloların karşılaştırılabilir olma, tutarlılık gösterme ve şeffaflık özelliklerinin önem kazanması
- Finansal raporlama açısından ortak bir dil yaratılmak için gösterilen çabalar.

Özellikle globalleşme süreci ile ülkeler arasındaki ticari sınırlamaların ve sınırların kalkması, çok uluslu firmaların sayısının artması, sermaye piyasalarının muhasebe alanında uluslararası düzeyde ortak bir dilin kullanılmasını ve finansal raporlamanın bu dille uyumlu hale gelmesini gerekli kılmıştır (Erol ve Aslan, 2017: 63).

1.1.3. Finansal Raporlama Standartlarının Amacı

Financial Accounting Standards Board (FASB), finansal raporlama standartlarının amaçlarını şu şekilde ifade etmektedir (FASB, 2006: 9):

- İlgili kişilerin yatırım veya kredi kararlarını verirken yararlı bilgiler sağlaması

Genel olarak dış mali raporlamanın amacı, yatırımcılara ve kredi sağlayan kurum ve kuruluşlara kaynak tahsisinde ve üçüncü taraflara kaynak tahsisi sürecinde karar verebilmek için faydalı olabilecek bilgileri sunmaktır.

- Nakit akışlarını değerlendirmede yararlı bilgiler

Firmanın hedefine ulaşmaya yardımcı olması için, finansal raporlama, firmanın gelecekteki nakit giriş ve çıkışlarının miktarını ve zamanlamasını değerlendirmek için, halihazırdaki yatırımcılara ve potansiyel yatırımcılara, alacaklılara ve üçüncü taraflara bilgi sunmalıdır. Bu bilgi, bir firmanın net nakit girişleri yaratma yeteneğini değerlendirmek ve yatırımcılara veya alacaklılara karar verme sürecinde fayda sağlamak için gereklidir.

- Varlıklara ve kaynaklara ilişkin bilgiler ve değişiklikler

Finansal raporlama, firmanın varlıkları ve kaynakları hakkında bilgi sağlamalıdır. Ayrıca firmaların bu kalemleri değiştiren olaylar ve durumlar hakkında bilgi vermesi de önemlidir.

Bütün bu maddeler doğrultusunda Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının ana amacını, finansal tabloların açık, anlaşılır, güven veren şekilde, karşılaştırılabilir biçimde hazırlanması ve bu sayede uluslararası ticaretin ve yatırımların artırılması şeklinde ifade edebiliriz.

1.1.4. Finansal Raporlama Standartlarının Önemi

Finansal raporlama standartları, uluslararası sermaye piyasalarında işlem gören menkul değerlerle ilgilenen, uluslararası alanda firmaların birleşmeleri gibi faaliyetlerle ilgilenen finansal tablo kullanıcılarına yardımcı olabilir. Ayrıca, ülkelerde yaşanan ekonomik ve finansal krizlerle ilgilenen finansal tablo kullanıcılarına tabloları yorumlarken yardımcı olur. Finansal piyasalarda “global karşılaştırılabilirliğin” meydana getirilebilmesi için uluslararası standartlara göre hazır

hale getirilmiş ve yayınlanmış finansal tablolara ihtiyaç hissedilmektedir (Karabayır ve Ertugay, 2010: 195).

Erol ve Aslan (2017: 58-59), muhasebe ve finansal raporlama standartlarının firmalar açısından önemini şu şekilde sıralamaktadır:

- Firmalar finansal durumlarını belirlediklerinde, karşılaştırma aynı temelde yapılabilmekte ve bu karşılaştırma sonucunda şirket için hayati derecede önemli kabul edilebilecek kararların doğru verilebilmesine yardımcı olacaktır.
- Firmaların finansal performans analizinin doğru yapılmasında, firmanın hazırladığı geleceğe dair planların gerçekçi tabana dayandırılmasında ve firma amaçlarının doğru belirlenmesinde oldukça önemlidir.
- Aynı grupta faaliyet gösteren firmaların birbirlerinin performansına göre vereceği kararlarda sağlıklı yorumlar yapılmasına ve firma denetimlerinin kolaylaşmasına yardımcı olmaktadır.

Ayrıca finansal raporlama standartları sayesinde firmanın durumu firma yönetimi tarafından dönemler bazında analiz edilmesine kolaylık sağlamıştır (Kocamaz, 2012: 108).

1.1.5. Finansal Raporlama Standartlarının Yararları

Uluslararası alanda kullanılacak genel kabul görmüş finansal raporlama standartlarının oluşturulması ile ortaya çıkacak yararlar şu şekilde ifade edilebilir (Korkmaz ve vd., 2007: 99):

- Firmalar bakımından çeşitli muhasebe ve finansal raporlama kural ve ilke uygulamaları nedeniyle meydana gelen ilave maliyetlerin yok olması
- Firmaların yabancı sermaye piyasalarına girerken bir zorlukla karşılaşmamaları ve bu piyasalarda var olma şanslarının artması
- Firma performansını karşılaştırma ve değerlendirmenin daha kolay olması
- Küresel piyasalardan borçlanarak fon toplamayı hedefleyen firmaların finansal tablolarını ilgili ülke uygulamasına dönüştürme mecburiyetlerinin azalması ya da ortadan kalkması
- Düzenlenen sermaye piyasalarında kolaylaşma.

Bu durumların yanı sıra finansal raporlama standartlarını kullanmak bazı avantajları da beraberinde getirmektedir. Bunlar (Wycherley, 2017):

- Ortak bir finansal raporlama kullanılması uluslararası ticaretin büyümesini artırarak ekonomiye fayda sağlar.
- Uluslararası yatırımcıları firmaya yatırım yapmaya teşvik ederek, ülkeye daha fazla yabancı sermaye girişi sağlar ve firmaların rahatlamasına neden olur.
- Potansiyel yatırımcıların yatırım fırsatlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olur.
- Yabancı yatırımcılar finansal tabloların dünya çapında kabul görmüş muhasebe standartlarına uyduğuna güven duyuyorsa, sanayi sektörü daha düşük maliyetle yabancı sermaye biriktirebilir.
- Dünyanın her yerinde aynı muhasebe uygulamalarının geçerli olması; muhasebe meslek mensuplarına ve bu alanda profesyonelleşme sağlayan kişilere dünyanın herhangi bir yerinde iş imkanı sunar.

Finansal raporlama standartları oldukça yararlı olsa da belirli kurallara değil, ilkelere dayanmaktadır. Bu durum finansal raporlama standartlarının firmalara göre uyarlanma özgürlüğünü ortaya çıkarmakta ve standartlar esnek şekilde kullanılabilir. Bu esneklik firmaların istediği yöntemi kullanmasını ve finansal tablolarda yalnızca istenen sonuçları göstermesi gibi dezavantajları beraberinde getirebilmekte, kar ya da gelir manipülasyonu ile sahtekarlığı teşvik edebilmektedir (Mohr, 2018).

1.2. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA KAVRAMI

UFRS, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” olarak adlandırılmaktadır. Bu standartlar “Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu” aracılığıyla geliştirilmiş ve yayınlanmıştır. Tüm dünyada tutarlı bir şekilde halka açık olan firmaların finansal durumlarının finansal tablo kullanıcıları ve yatırımcılara sunulması ve uluslararası düzeyde bilgi verilebilmesi amacıyla kullanılmaktadır. 2001’e kadar bu standartlar “Uluslararası Muhasebe Standartları” ismi ile yayınlanmış, 2001’den sonra “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları” adını almıştır (KGK, 2018).

UFRS, aşağıdakiler de dahil olmak üzere çeşitli konuları kapsamaktadır (Bragg, 2018b):

- Finansal tabloların sunumu
- Gelir tanıma
- Çalışanlara sağlanan faydalar
- Borçlanma maliyetleri
- Gelir vergileri
- İştiraklere yatırım
- Stoklar
- Sabit varlıklar
- Maddi olmayan varlıklar
- Kiralamalar
- Emeklilik fayda planları
- Firma birleşmeleri
- Döviz kurları
- Faaliyet bölümleri
- Maden kaynakları ve tarım gibi endüstriye özgü muhasebe

1.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN OLUŞUMUNA YÖN VEREN KURULUŞLAR

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları birdenbire ortaya çıkmamış, günümüzdeki haline gelmesinde pek çok kuruluş rol oynamıştır. Standartların oluşumunda özellikle “Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu” önemli rol oynamaktadır. İlk defa 1973’de kurulan bu kurul ilk muhasebe standartlarını 1975’de yayınlamıştır (Aysan, 2007: 52). O günden belli bir süreye kadar standartları sürekli olarak güncelleyen ve geliştiren kurula ek olarak aşağıda ele alınan kuruluşlar UFRS’nin oluşumuna yön vermiştir.

1.3.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, muhasebe standartlarının belirlenmesinde, finansal raporların hazırlanmasında, denetlenmesinde ya da kullanılmasında ve muhasebe eğitiminde işlev gören bağımsız bir uzmanlar grubudur.

UFRS Vakfı Anayasası, kurulun bileşimi için tam kriterleri özetlemektedir. KOBİ'ler için UFRS standartları da dahil olmak üzere, UFRS Standartlarının geliştirilmesi ve yayınlanmasından yönetim kurulu üyeleri sorumludur. Kurul ayrıca, UFRS Yorumlama Komitesi (eski adı IFRIC) sayesinde gelişim gösteren UFRS Standartlarının Yorumlarına onay verilmesinden de sorumlu tutulmuştur (IFRS, 2018).

1.3.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Vakfı

UFRS Vakfı, nitelikli, anlaşılması kolay, uygulanmasında zorluk yaşanmayan ve global olarak kabul görmüş "tek" muhasebe standartlarını (UFRS Standartlarını) daha iyi hale getirmek, standartların özümsemesine yönlendirmek ve basite indirmek için kurulmuş, kar amacı gütmeyen bir kamu kurumudur. UFRS Standartları, UFRS Vakfının standart belirleme kurumu olan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından belirlenmektedir (IFRS, 2018).

Vakfın misyonu, dünya çapında finansal piyasalara şeffaflık, hesap verebilirlik ve verimlilik getiren UFRS standartlarını daha iyi hale getirmektir. Bu şekilde global ekonomide ortaya çıkan güven olgusu, büyümeyi ve uzun vadede ortaya çıkan finansal istikrarı özendirerek kamu yararına fayda sağlamaktadır (IFRS, 2018).

Vakfın geliştirdiği UFRS standartları, uluslararası bilgilerin karşılaştırılabilirliğini ve finansal bilgilerin kalitesini artırarak, yatırımcıların ve diğer piyasa katılımcılarının bilinçli ekonomik kararlar almasını sağlamış ve şeffaflık getirmiştir. UFRS, sermaye sağlayıcıları ve paralarını emanet ettikleri kişiler arasındaki bilgi boşluğunu azaltarak hesap verebilirliği güçlendirmiştir. Dünya çapında karşılaştırılabilir bir bilgi kaynağı olarak, UFRS dünya çapındaki düzenleyiciler için hayati öneme sahiptir. UFRS, yatırımcıların küresel düzeyde fırsatları ve riskleri tanımlamasına ve böylece sermaye tahsisini iyileştirmelerine yardımcı olarak ekonomik verimliliğe katkıda bulunmuştur. Tek ve güvenilir muhasebe dilinin kullanılması, sermaye maliyetini düşürmekte ve firmalar için uluslararası raporlama maliyetlerini azaltmaktadır (IFRS, 2018).

1.3.3. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Yorumlama Komitesi

UFRS Yorumlama Komitesi, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun yorumlayıcı organıdır. Yorumlama Komitesi, UFRS'nin uygulanmasını destekleyen Kurul ile birlikte çalışmaktadır. Yorumlama komitesi, Standartların uygulanması ile ilgili sorulara cevap vermekte ve Kurulun talebi üzerine diğer çalışmalarını yapmaktadır (IFRS, 2018).

1.3.4. Standart Danışma Konseyi

Danışma Konseyi Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve UFRS Vakfı'nın Mütevelli Heyeti'nin resmi danışma organıdır. Kurulun çalışmalarından etkilenen ve ilgilenen gruplardan ve geniş bir temsilciden oluşur. Bunlar yatırımcıları, finansal analistleri ve finansal tabloların diğer kullanıcılarını, hazırlayıcıları, akademisyenleri, denetçileri, düzenleyicileri, profesyonel muhasebe kurumlarını ve standart belirleyicileri içermektedir. Kurul, UFRS Danışma Konseyine aşağıdaki konuları danışmaktadır (IFRS, 2018):

- Teknik gündem;
- Proje öncelikleri;
- UFRS'nin uygulanması ve uygulanması ile ilgili proje konuları;
- Belirli tekliflerin olası faydaları ve maliyetleri.

Danışma Konseyi ayrıca UFRS Yorumlama Komitesinin göz önünde bulundurmasını gerektirebilecek mevcut standartlara ilişkin hususlar da dahil olmak üzere, pratik uygulama konularına özel bir vurgu yaparak, tek projelere ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır (IFRS, 2018).

1.3.5. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants) (IFAC), muhasebe mesleğinin güçlendirilmesi ve sağlam uluslararası ekonomilerin gelişimine katkı sağlayarak kamu yararına fayda sağlamayı amaç edinen muhasebe mesleği mensuplarının global bir organizasyonudur. IFAC, kamu idaresi, eğitim, kamu hizmeti, endüstri ve ticaret alanında neredeyse 3 milyon muhasebe işini yapan kişileri temsil eden 130'dan fazla ülkede ve yargı alanında 175'ten fazla üye ve

iştirakten oluşmaktadır. IFAC halk yararına hizmet etmekte ve muhasebe mesleğini güçlendirmektedir. Genel olarak faaliyetleri ve amaçları şu şekildedir (IFAC, 2018):

- Yüksek kalitede uluslararası standartların geliştirilmesine taraftar olmak,
- Standartların kabul edilmesini ve uygulamaya konulmasını desteklemek,
- Profesyonel muhasebe organizasyon şemalarının kapasitesini oluşturmak,
- Kamu yararı konularında konuşmak.

1.3.6. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü

Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions) (IOSCO), dünyanın menkul kıymet düzenleyicilerini bir araya getiren ve menkul kıymetler piyasası için global standart belirleyicisi olarak benimsenen uluslararası bir kurumdur. IOSCO, menkul kıymetler düzenlemesi için uluslararası kabul görmüş standartlara bağlılık geliştirir, uygular ve teşvik eder. Küresel düzenleyici reform gündeminde G20 ve Finansal İstikrar Kurulu (FSB) ile yoğun bir şekilde çalışmaktadır. Menkul Kıymetler Yönetmeliğinin IOSCO Amaçları ve İlkeleri, hem G20 hem de FSB tarafından bu alandaki ilgili standartlar olarak onaylanmıştır. Bunlar, IOSCO'ya uluslararası kabul görmüş ve tutarlı bir şekilde düzenleme, gözetim ve denetim standartlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında rehberlik eden temel ilkelerdir. IOSCO üyeleri şu faaliyetler için bir araya gelmektedir (IOSCO, 2018):

- Yatırımcıları korumak, adil, verimli ve şeffaf pazarlar elde etmek ve sistematik riskleri ortaya koymak için uluslararası düzeyde kabul görmüş ve tutarlı düzenleme, gözetim ve denetim standartlarına bağlılığın geliştirilmesinde, uygulanmasında ve teşvik edilmesinde iş birliği yapmak;
- Yatırımcıların korunmasını artırmak ve menkul kıymet piyasalarının bütünlüğüne yatırımcı güvenini artırmak, pazar değişikliklerine ve piyasa ve piyasa araçlarının denetimine karşı güçlendirilmede bilgi alışverişini ve iş birliğini güçlendirmek;
- Piyasaların gelişmesine yardımcı olmak, pazar altyapısını güçlendirmek ve uygun düzenlemeleri uygulamak için kendi deneyimleri hakkında küresel ve bölgesel düzeyde bilgi alışverişinde bulunmak.

1.3.7. Avrupa Muhasebeciler Federasyonu

Avrupa Muhasebe Birliği (European Accounting Association) (EAA), Avrupa muhasebe araştırmalarının daha geniş bir yayılımı amacıyla bir platform oluşturmak için, Avrupa çapında muhasebe araştırmacıları topluluğunu bir araya getirmeyi gaye edinmektedir. Doktora öğrencilerini ve kk araştırmacıları teşvik etmenin yanı sıra, muhasebe becerilerinin geliştirilmesi eğitimin geliştirilmesi ve araştırmaların geliştirilmesi için çalışmaktadır. Ayrıca, muhasebe alanında faaliyet gösteren diğer tüm profesyonel ve araştırma odaklı Derneklerin yanı sıra bu alanda politik karar verme ile ilgili Avrupa veya uluslararası komiteler ve yetkililerle ilişkilerin geliştirilmesini de amaçlamaktadır. 1977 yılında kurulmasından bu yana Avrupa Muhasebeciler Federasyonu Avrupa çapında muhasebe araştırma topluluğu üzerinde büyük bir etki göstermektedir. Avrupa Muhasebeciler Federasyonu daha geniş bir Avrupa kavramı ile ilgilenen tüm muhasebe araştırmacılarını bir araya getiren güvenli ve gelişen bir dizi ađ kurmuştur. Bu kuruluş hedeflerini karşılamak için aşağdaki araçları kullanmaktadır (EAA, 2018):

- Yıllık Kongre
- Doktora Forumu
- Dergiler "Avrupa Muhasebe İncelemesi" ve "Avrupa'da Muhasebe"
- Muhasebe Araştırma Merkezi (ARC)
- Yetenek Atölyesi (yıllık EAA iş piyasası)
- Çevrimiçi iş piyasası
- EAA Web Sitesi ve üç Aylık Bülten
- yelik Dizini
- Atölyeler ve Seminerler

1.3.8. Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu

Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (European Financial Reporting Advisory Group) (EFRAG), Avrupa Komisyonu'nun kamu yararına hizmet vermeye yönlendirilmesiyle 2001 yılında kurulan özel bir kuruluştur. ye Kuruluşları, Avrupa menfaat sahipleri ve UFRS'lerinin geliştirilmesinde bilgi ve ilgiye sahip olan ve sermaye piyasalarının verimliliğine nasıl katkıda bulduklarını gösteren Ulus Dernekleridir. EFRAG'ın misyonu, finansal raporlama alanında Avrupa görüşlerini

geliştirerek ve teşvik ederek Avrupa kamu yararına hizmet etmek ve bu görüşlerin IASB standart belirleme sürecinde ve ilgili uluslararası tartışmalarda uygun şekilde değerlendirilmesini sağlamaktır. EFRAG, Avrupa Komisyonu'na yeni çıkarılan ya da gözden geçirilmiş UFRS'nin, Avrupa kamu yararına onay verilip verilmeyeceği de dahil olmak üzere, Avrupa Birliğinde kullanımı için IAS Tüzüğü'nde yer alan kriterleri karşılayıp karşılamadığına ilişkin tavsiyelerde bulunur (EFRAG, 2018).

1.3.9. Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu

Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (American Financial Accounting Standards Board) (FASB) 1973 yılında kurulmuştur. Kamu ve özel firmalar için kar amacı gütmeyen ve mali olmayan muhasebe standartlarını ve raporlama kriterlerini belirleme konusunda çalışan hiçbir kuruma bağlı olmayan bir kuruluştur. FASB, borsada işlem gören firmalar için belirlenmiş muhasebe standart tespit edicisi olarak Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu tarafından kabul edilmektedir. FASB standartları, Devlet Muhasebe ve Amerikan CPA Enstitüsü (AICPA) dahil olmak üzere diğer birden fazla kurum ve kuruluşun bakış açısıyla yetkili olarak görülmektedir. FASB, finansal muhasebe standartlarını, yatırım yapmak isteyen kişilere ve finansal rapor kullanıcılarına faydalı veriler sunacak şekilde düzenlemektedir. Ayrıca finansal raporlama yapmaya özendirme için doğru, anlaşılır ve bütün bilgileri içine alan bir süreç geliştirmekte ve yayın yapmaktadır (FASB, 2018).

1.3.10. Avrupa Birliği

Dünyanın en büyük ticaret bloğu Avrupa Birliği'dir. Dünyanın en büyük üretilen ürün ve hizmet ihracatçısı ve 100'den fazla ülke için en büyük ithalat pazarıdır. Üyeleri arasında serbest ticaret, AB'nin kuruluş ilkelerinden biridir. Bu tek pazar sayesinde mümkündür. Sınırlarının ötesinde, AB'nde dünya ticaretini serbestleştirmeyi taahhüt etmektedir. Avrupa Birliği'nin amaçları şunlardır (EU, 2018):

- En başta barışın var olmasını, kişilerin değerlerini ve vatandaşlarının zenginliğini teşvik etmek;
- Birliğin iç kısmında sonu olmayan özgürlük, güvenlik ve adil yaşam teklif etmek;

- Tutarlı olarak ekonomi alanında büyüme ve fiyat istikrarına bağlı daimi olan kalkınma, sıfır işsizlik ve sosyal hayatta ilerleme ve çevre koruma ile oldukça rekabetçi bir piyasa ekonomisi sunmak;
- Bireylerin sosyal hayatta dışlanmalarına ve ayrımcılıkla karşılaşmalarına karşı mücadele etmek;
- Mantıklı, bilme dayalı ve teknoloji yönünden sürekli gelişen ilerlemeyi teşvik etmek;
- Birliğe üye ülkeler için ekonomik ve sosyal birlikteliği geliştirmek ve dayanışmayı sağlamak;
- Zengin kültür ve dil çeşitliliğine saygı göstermektir.

1.4. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN ÖZELLİKLERİ

“Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu”nun belirlediği UFRS’nin özellikleri şu şekildedir (IFRS, 2018):

- Karşılaştırılabilirlik

Bir raporlama kurumu hakkında bilgi, diğer kuruluşlar ile benzer bir bilgiyle ve aynı varlık hakkında bir başka dönem veya başka bir tarihle ilgili benzer bilgilerle karşılaştırılabilirse daha yararlıdır. Karşılaştırılabilirlik, kullanıcıların öğeler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyip anlamalarını sağlar.

- Doğrulanabilirlik

Doğrulanabilirlik, ilgili kişilere bilginin, temsil etmek istediği ekonomik olguları doğru şekilde temsil etmesini sağlamaya olanak sağlar. Farklı bir bilgi olsa da bağımsız gözlemcinin uzlaşma sağlayabileceği anlamına gelir.

- Zamanındalık

Zamanındalık, karar vericiler için kararlarını etkileyebilecek bilginin zamanında erişilebildiği anlamına gelir.

- Anlaşılabilirlik

Anlaşılır ve açık bir şekilde bilginin sınıflandırılması, karakterize edilmesi ve sunulması önemlidir. Her ne kadar bazı olgular doğası gereği karmaşık ve anlaşılması

kolay olmasa da bu bilgileri hariç tutmak finansal raporları eksik ve potansiyel olarak yanıltıcı hale getirebilecektir. Bu yüzden UFRS'nin anlaşılabilirlik özelliği oldukça kıymetlidir.

1.5. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NA UYUM AMACIYLA ÜLKEMİZDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Finansal piyasalarda globalleşme, çokuluslu firmaların meydana gelmesi ve farklı ülkelerce oluşturulan ekonomik birliktelikler, muhasebe alanında uluslararası standartların gerek olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu ihtiyacı giderebilmek için Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın (UFRS) gelişmesi ile ilgili çalışmalar yapar ve yayımlar. UFRS'nı benimseyen ülke sayısı her geçen gün artış göstermektedir. Türkiye'de de Avrupa Birliği'ne dahil olmak için çalışmalarını sürdürmesi, hem Sermaye Piyasası Kurulu'nun hem de Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun UFRS ile uyumlu ulusal muhasebe standartları oluşturabilmek için çalışmalar yapmasına neden olmuştur. Ayrıca bu kurumlara ilave olarak Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu da UFRS ile paralellik gösteren ulusal muhasebe standartları oluşturmak için çalışmalar yapmıştır.

1.5.1. Uluslararası Muhasebe Standartları/Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'ndan Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na Geçiş

Türkiye'de tam set UMS/UFRS'lerinin çevirisi niteliğindeki Türkiye Muhasebe Standartları/ Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) 2005 yılından başlayarak Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 2011 yılına gelindiğinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu yurdumuzda muhasebe ve denetim alanında yenilik getirmiştir. TMS/TFRS'larına göre rapor hazırlayacak firmaların kapsamını genişletmiştir (Gençoğlu vd. 2014: 2).

Türkiye Muhasebe Standartları Uygulama kapsamına İlişkin Kurul kararı madde 4' e göre, UFRS uygulayacak olan kurum, kuruluş ve firmaları belirlemiştir. Buna göre,

- Menkul değerleri borsada işlem gören anonim şirketler,
- Menkul değerleri borsada işlem görmeyen, menkul değerini sadece nitelikli yatırımcılara satan şirketler,
- Hisse senedi dışındaki menkul değerlerini tahsisli olarak ihraç eden halka açık olmayan şirketler
- Yatırım kuruluşları,
- Portföy yönetim şirketleri,
- Finansman kuruluşları,
- Bağımsız denetim kuruluşları,
- Gayrimenkul değerlendirme kuruluşları,
- Derecelendirme kuruluşları,
- Kiralama şirketleri,
- Merkezî takas ve saklama kuruluşları,
- Veri depolama kuruluşları,
- Menkul değerleri bir borsada işlem görmeyen ancak Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında halka açık sayılan şirketlerden aşağıdaki üç ölçütten en az ikisini sağlayanlar:
 - Aktif toplamı on beş milyon ve üstü Türk Lirası.
 - Yıllık net satış hasılatı yirmi milyon ve üstü Türk Lirası.
 - Çalışan sayısı elli ve üstü.
- 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun düzenleme ve denetimine tabi işletmelerden bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktöring şirketleri, finansman şirketleri, varlık yönetim şirketleri, derecelendirme kuruluşları, finansal holding şirketleri, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları, sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri.

1.5.2. Kamu Gözetimi ve Muhasebe Standartları Kurumu

Uluslararası piyasalarda yaşanan gelişmeler sonucu yayımlanan yeni Türk Ticaret Kanunu uyarınca öngörülen bağımlı olmayan denetimin faaliyet alanını düzenlemek üzere 2 Kasım 2011 tarihinde 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun görev ve yetkileri Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)'na devredilmiştir. Bu kurum Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı olarak idari özerkliğe haiz bir üst kuruldur.

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, genel itibariyle bağımlı olmayan denetim hareketlerinin güncel yasal düzenlemelere uygun olmasını, standartlara uygun olarak işleyip işlemediğini meslekten bağımsız olarak halk yararını en önde tutarak kontrol eden bir kurum olarak tanımlanabilir. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun ana hedefi, sermaye sahiplerinin menfaatlerini korumak ve denetim raporları aracılığıyla sunulan bilgilerin gerçek ve bağımsız şekilde meydana getirilmesiyle birlikte halkın yararına olmasını sağlamaktır. Böylelikle hazırlanan finansal raporlar dürüst, güven veren ve mukayese edilebilir olacağından finansal bilgilerin sunulması daha da önem kazanacaktır. KGK, Borsa İstanbul'da hisse senetleri işlem gören firmaların, ayrıca, banka ve sigorta şirketlerinin, belirlenmiş büyük ölçekli firmaların denetimlerini gözetmek ve izlemek için kurulmuştur.

Kamu Gözetimi ve Muhasebe Standartları Kurumu'nun görevleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir (KGK, 2019b).

- Bağımsız denetçi olan kimseleri ve bağımsız denetim yapan kuruluşları yetki konusunda yönlendirmek,
- Kamu gözetiminin bağımsız denetim konusunda mevcut olup olmadığını izlemek ve bu şekilde bağımsız denetimde uygulama tekliğini, ihtiyaç olan güveni ve niteliği sağlamak,
- Uluslararası Muhasebe Standartlarıyla eşgüdüm halinde hazırlanan Türkiye Muhasebe Standartlarını (TMS) meydana getirmek ve yayımlamak,
- Uluslararası Denetim Standartlarıyla ahenkli Türkiye Denetim Standartlarını (TDS) oluşturmak ve yayımlamak

İKİNCİ BÖLÜM

FİRMA DEĞERLEMESİ

2.1. DEĞER KAVRAMLARI

Değer, sahip olunan bir varlık sayesinde elde edilen faydanın tümü, kullanımın değeri, varlığın elden çıkarılması durumunda buna mukabil elde edilebilecek miktar olarak ifade edilmektedir. Firma için değerlendirme, firmanın elinde tuttuğu varlık ve kaynakların belli bir zamandaki geçerli olan değerlerinin farklı para birimlerinden biri ile tanımlanmasıdır. Ayrıca değer, firmaların yönetim şekillerinin analiz edilmesinde ve yönlendirilmesinde kullanılabilir bir araçtır. Firma değeri kavramı ile ifade edilen firmanın özkaynaklarının ve borçlarının bugün geçerli olan piyasa değeridir. Değerin göreceli bir kavram olması ve tam olarak saptanmasının güçlüğü nedeniyle, firma değeri finansal yönetimin en karmaşık konularından biri kabul edilmektedir (Ercan vd., 2003: 1).

Değer genel olarak literatürde herhangi bir nesneden sağlanan kullanım değeri, toplam fayda, bir varlığın herhangi birine verildiğinde karşılığında alınabilen tutarı şeklinde ifade edilmektedir. Diğer bir ifade ile değer belirli bir hizmet, fikir ya da malın taşıdığı faydalı vasfı ifade etmektedir (Alkan ve Demireli, 2007: 28).

Değer kavramı fayda, parasal bedel, göreceli bedel, karşılık, paha, önem ölçüsü ve kıymet gibi sözcüklerle de tanımlanabilmektedir. Ancak bu tanımlamalar bazen kavramların karışmasına yol açmaktadır. Değer ve fiyat kavramı birbiriyle sıklıkla karıştırılmaktadır. Ancak değer ve fiyat kavramlarının ayrıştıktıkları noktaları ve ilişkileri doğru belirlemek, değerlemenin sağlıklı yapılması ve kuramın doğru anlaşılması için önemlidir. Uygulamada sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılan bu iki kavram ilişkili olsa da birbirlerinden farklıdır. Değer kavramı, kimi zaman herhangi bir malın veya hizmetin temin ettiği toplam yararı veya faydalı özelliği, kimi zaman da söz konusu bu nesneyi elinde tutmanın yarar sağladığı diğer mal ya da hizmetleri satın alma gücü olarak ifade edilir. Başka bir deyişle bir malın veya hizmetin başka mal veya hizmetler karşısındaki değişim gücü olarak tanımlanabilir. Oysaki fiyat kavramı, parayla ölçülebilen değer; mal ya da hizmetlere sahip olmak için

vazgeçilmesi gereken, satıcının mal veya hizmetler üzerindeki hakkından caymak için arzu ettiği para miktarı şeklinde ifade edilmektedir (Ertuğrul, 2008: 143-145).

Değer kavramıyla ilgili birçok kavram bulunmaktadır. Nominal değer, defter değeri, piyasa değeri, tasfiye değeri, işleyen teşebbüs değeri, gerçek değer, artık değer, ihraç değeri, makul değer ve şerefiye değeri bu kavramlardan bazılarıdır.

2.1.1. Nominal Değer

Bir varlığın üzerinde yazılı olan değeri olarak ifade edilebilir. Genellikle hisse senetlerinin ve tahvillerin üzerinde yazılı olan kıymeti ifade eden kavram olarak nitelenebilir. Diğer yandan bu kavram, sermaye tutarının tespit edilmesi, hisse başına düşen kar payı hesaplamasını ve muhasebe kayıtlarını yapabilmek için hisse senedine atfedilen kıymet olarak tanımlanabilir (Ercan vd., 2003: 3).

Nominal değer, orijinal değer, kayıtlı değer, ihtiyari değer ya da itibari değer olarak da adlandırılabilir. Bazen değer kavramı maliyet ile değiştirilerek bu kavramlar orijinal maliyet ya da nominal maliyet şeklinde de ifade edilebilmektedir. Nominal değer, eldeki varlığın satın alımı, kurulması veya bu varlığı oluşturmak için gerekli vergi, faiz giderleri, işçilik, yönetim ve hammaddelelerin önceden belli olan bir süre içerisinde defterde kayıtlı maliyetini oluşturmaktadır (Cingöz, 2014: 12).

Hisse senedi üzerinde yazan fiyat şeklinde de tanımlanan nominal değer, sermaye artırım ve halka arzlarında finansal kayıtların yapılabilmesi için gerekmektedir. Nominal fiyat olarak bir hisse senedi en az 1 kuruş değere sahip olabilmektedir. Ancak genellikle 1 TL şeklinde uygulanmaktadır (Hatipoğlu, 2011: 3).

Nominal değer, muhasebe açısından önemli olup finans uygulamalarında hisse senedinin piyasa fiyatı ve sayısı ön plana çıkmaktadır. Hisse başına kar hesaplamalarında, sermaye artırımlarında nominal değerden faydalanılmaktadır (Ercan vd., 2003: 119). Özellikle anonim şirketlerinde kaç paylı sermaye olduğu, nominal değer açısından bir payın değeri ana sözleşmede belirtilmektedir (AEK Pay Senedi Danışmanlık ve Basım Merkezi, 2018).

2.1.2. Defter Değeri

Defter değeri, bir varlığın bilançoda gözükten kayıtlı değeri olarak ifade edilebilir. Bu değer, firmanın toplam özsermayesinin hisse senetlerinin adetine oranlanması ile bulunmaktadır (Ercan vd., 2003: 3).

Defter değeri, firmaların özsermaye tutarlarını ifade etmektedir (Kurtaran, 2014: 156). Defter değeri bir firmanın finansal kayıtlarında bulunan özsermaye toplamının hisse senedi adedine bölünmesiyle elde edilmektedir (Özyürek ve Erdoğan, 2011: 117).

Defter değeri, genellikle firma birleşmelerinde bilirkişi tarafından kullanılmaktadır. Finansal muhasebe standartlarına göre defter değeri farklı olabilmektedir. Finansal tablolar hazırlanırken defter değerinde genellikle tarihi veriler kullanılmaktadır. Bu nedenle hem yatırımcı hem de firmalar için enflasyonist dönemlerde defter değeri anlamlı olmayabilmektedir (Hatipoğlu, 2011: 3).

2.1.3. Piyasa Değeri

Piyasadaki talep şartlarına göre şekillendirilen değer olarak tanımlanmaktadır (Özyürek ve Erdoğan, 2011: 117). Rayiç değer, borsa değeri ve pazar değeri olarak adlandırılabilir. Sermaye pazarında hisse senedinin fiyatı, o hisse senedinin piyasadaki rayiç değerini oluşturmaktadır. Firmanın piyasa değeri, borsaya kaydedilmiş ve hisse senetleri borsada işlem gören bir firmanın pazar değeridir. Bir firmanın piyasa değeri hesaplanırken hisse senedi piyasa fiyatı ile hisse senedi adeti çarpılmaktadır (Cingöz, 2014: 14).

Piyasa değeri, piyasada bulunan tüm varlıklarla ilgili bilgisi olan satıcı ve alıcıların, gönüllü olarak mevcut varlığı piyasada uygun gördükleri alım satım değerinden alınması ile ortaya çıkar. Bu nedenle firma değerlemesi yapılırken piyasa değerinin makul ve uygun olmasına dikkat edilmelidir (Alkan ve Demireli, 2007: 28).

Piyasa değeri borsa değeri olarak da bilinmektedir. Bir varlık borsaya entegre olmuşsa onun piyasadaki ortaya çıkan kıymeti aynı zamanda onun borsa değeri olarak söylenebilir. Borsa değeri söz konusu hisse senedi için piyasadaki arz ve talep koşullarına göre oluşmaktadır (Ercan vd., 2003: 4).

2.1.4. Tasfiye Değeri

Tasfiye değeri, firmanın faaliyetlerini sonlandırmak istediği süreçte aktifinde bulunan varlıkların cari değer ile satılmasından elde edilecek tutardan, pasifinde bulunan borçların ödenmesi sonrasında kalan tutardır ve likiditasyon değeri olarak da adlandırılmaktadır. Tasfiye değeri, tasfiye sonrasında elde edilen tutarın firmanın sahip olduğu hisse senedi adedine bölünmesi ile elde edilmektedir (Gündoğdu, 2017: 100).

Tasfiye değeri, çalışmalarını son bulan firmalar için geçerli bir değerleme yöntemi olabilir. Fakat çalışmalarını devam ettiren firmalarda firmanın tasfiye edildiği varsayımıyla ortaya çıkan kıymet, işleyen teşebbüs değerini hesaplamalara dahil etmediğinden doğru bilgiler vermemektedir (Ercan vd., 2003: 4).

Likiditasyon ya da tasfiye değerinin nominal değerden farkı, firma varlıklarının piyasa değerlerinin defter değerinden farklı olmasıdır. Hisse ya da pay senetlerinin piyasa değeri, tasfiye değerinden yüksek olmalıdır. Çünkü, bu değerin altına düşüldüğünde firma tasfiye ederek kazanç sağlama fırsatı elde edebileceği için firmanın hisse ya da pay senedine olan ilgi artış göstermektedir. Bu yüzden firma bir sermaye grubuna satılırken tasfiye değeri hesaplanır ve satın alımda önemli bir rol oynar (Aydın, 2004: 77).

Hisse senetleri firma tasfiye edilirken dezavantajlı görünmektedir. Ancak hisse senedi sahibine rüçhan hakkı, firma yönetimine katılma sağlama, tasfiye bakiyesine dahil olma ve bu bakiyeden kendine pay alma ayrıcalığı, firmanın karından pay alma hakkı gibi haklar da vermektedir (Kar vd., 2012: 3).

Tasfiye değeri yöntemiyle elde edilen değerin piyasa fiyatıyla ilgili önemli bir gösterge olduğu kabul edilmektedir. Firma tasfiye sürecinde sınırlı bir süreye sahip değilse, firma varlıklarının her biri en uygun değeriyle hesaplanabilmektedir. Ancak süre oldukça sınırlı ise, tasfiyenin mümkün olduğunca kısa sürede yapılma zorunluluğu varsa, varlıklar zararına daha düşük bedele satılabilmektedir (Cingöz, 2014: 16).

2.1.5. İşleyen Teşebbüs Değeri

Firmanın çalışır pozisyondayken tamamıyla elden çıkarılması anında ele geçen değer şeklinde ifade edilmektedir. Diğer bir deyişle, bir varlığın çalışır halde iken satılması durumunda elde edilecek tutardır (Ercan vd., 2003: 4). Bir hisse senedi için işleyen teşebbüs değeri, çalışır durumda olan firmanın tespit edilen özkaynaklarının hisse senedi sayısına bölünmesiyle” elde edilmektedir (Öztepe ve Beylik, 2014: 121).

İşleyen teşebbüs değeri ile tasfiye değeri hesaplanırken dikkatli olunmalıdır. Ancak ikisi arasındaki fark, tasfiye değerinde firma varlıkları parça olarak satılırken, işleyen teşebbüste varlıkların tamamı tek parça şeklinde satılmaktadır (Hatipoğlu, 2011: 4).

2.1.6. Gerçek Değer

Gerçek değer bir firmanın bugün ve geçmişteki performans ile gelecekteki politikalarının değerlendirilmesi sonucunda elde edilen değer olarak tanımlanmaktadır. Gerçek değer yönteminde verimlilik, karlılık ve büyüme performanslarının yanı sıra çalışan kalitesi, rekabet gücü, pazar payı büyüklüğü gibi maddi olmayan değerlerde dikkate alınmaktadır (Gündoğdu, 2017: 101).

Hisse senedinin olması gereken değerini ifade ettiği söylenebilir. Bir firmanın gelecekte elde edeceği gelir potansiyeli ile yakından ilişkilendirilmektedir. Yatırımcılar en çok gerçek değer ile ilgilenmektedir. Gerçek değer belirlenmesi oldukça zordur. Gerçek değer genellikle hisse senedinin piyasa değeri ile karşılaştırılması sonucunda fazla ya da az olarak yorumlanabilmektedir (Ceylan, 2016).

2.1.7. Artık Değer

Eklenme ve denkleştirme yaptıktan sonra sahip olunan miktarlar da dahil edilerek malların toplam kıymetinden bu mallarla bağlantılı borçlar çıkarıldıktan sonra kalan kıymet şeklinde tanımlanmaktadır (Demir, 2014: 248).

Bir varlık satın alınırken, birikmiş amortismanlar çıkarıldığında geriye artık değer kalmaktadır. İşletme değeri hesaplanırken, firmanın sonsuz ömrü olduğu düşünülmektedir. Ancak serbest nakit akışları sonsuz olarak hesaplanamaz. Bu nedenle belli döneme kadar nakit akışları hesaplanmakta ve sonrası için sabit tutularak devam edilmektedir (Büyükkonuklu, 2011: 14).

2.1.8. İhraç Değeri

İhraç değeri, öz sermayeyi temsil eden hisse senetlerinin firma tarafından çıkarım değeri olarak tanımlanmaktadır (Kar vd., 2012: 4). İhraç değerinde hisse senedi sahibinin elindeki hisse senedini diğer yatırımcıya sattığı fiyattır (Mazgit, 2011: 72-73).

2.1.9. Şerefiye Değeri

Şerefiye değeri, firmaların devredilme sürecinde, firma için verilen ücret ve piyasa değerinin belirlenen defter değerinde çıkarılması ile bulunan farkı ifade ettiği söylenebilir. Firmaların devredilmesinde veya birleşmesinde ortaya çıkan şerefiye, varlıklardan elde etmeyi beklediği gelecek yıllardaki ekonomik yararlar için satın alan birey tarafından gerçekleştirilen ödemedir. Şerefiye, varlık grupları ya da diğer varlıklardan bağımsız şekilde nakit akışı oluşturmamakta ve genelde birden çok nakit yaratan ünitenin nakit akışına destekte bulunmaktadır (Syzdykova, 2016: 26).

Şerefiye değeri, bir firmanın net varlıkları değerinin, tüm firmanın değerinden yüksek olması durumunda oluşmaktadır. Şerefiye değeri, maddi olmayan duran varlıklar arasında özel bir çeşit olarak yer alır. Ayrıca, iktisap ve birleşme açısından incelendiğinde elde edilen firma için verilen değer ile alınan varlıklardan sorumlulukların çıkarılmasıyla hesaplanan gerçek piyasa değeri arasındaki farkı ifade etmektedir (Gündoğdu, 2017: 482).

2.2. FİRMA DEĞERİNİN ÖNEMİ

Bir firmanın maddi duran varlıklarının kıymeti ile maddi olmayan varlıklarının kıymetlerinin toplanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Güncel hayatta, varlık denilince akla firmanın fiziksel varlıklarının yanı sıra; personelinin beyin gücünü, bilgi sermayesini, mesleki zekasını ve öğrenen organizasyon yapısı gibi maddi olmayan varlıklarını da düşünmek gerekmektedir. Firma değerinin maddi varlıklardan maddi olmayan varlıklara kayması sonucunda değerlendirme daha gerçekçi ama karmaşık hale gelmiştir (Ercan vd. 2003: 1).

Firmaların ana hedefi, firma değerinin en üst düzeye çıkarılmasıdır. Bu hedefe ulaşabilen firmalar, ortaklarına daha fazla sermaye getirisi ve temettü kazancı sunabilir. Ayrıca, alacaklarını daha düzenli tahsil edebilir, borçlarını düzenli

ödeyebilir. Devlete daha fazla vergi verebilir. Bunun yanı sıra çalışanlarına daha çok maaş ödeyebilir, daha garantili iş olanağı sunabilir. Firma değeri ele alındığında, değer kavramı farklı şekillerde tanımlanmasına rağmen, günümüzde bu değer para ile ölçülmektedir. Ayrıca faaliyetlerden elde edilen değer yine finansal olarak sermayenin getirisinden ölçülür. Bir firmayı değerli kılan öğeler, yatırımcılarla iletişim, temettü politikaları, sermaye yapısına yönelik uygulamalar, firma dışı ve firma içi unsurlar şeklinde sıralanabilir (Zor ve Cengiz, 2013: 41-42).

Firma değeri, basit bir hesaplama yöntemi ile bir firmanın piyasalarda ya da borsada hisse senetlerinin alınıp satıldığı fiyatın hisse senedi sayısı ile çarpılmasıdır. Firma değeri, basit bir hesaplama yöntemi ile; bir firmanın sahip olduğu, piyasalarda ya da borsada işlem gören hisse senetlerinin sayısı ile bu hisse senetlerinin piyasa değerinin çarpılması sonucu elde edilen tutar olarak ifade edilmektedir (Demirel, 2014: 13). Formülle gösterilecek olursak;

$$\text{Firmanın Değeri} = \text{Hisse Senedi Adedi} \times \text{Hisse Senetlerinin Piyasa Değeri}$$

Başka bir şekilde firma değeri kavramını ifade etmek istersek firma için tam bilgiye sahip olan alıcıların ve satıcıların hiçbir zorlama olmaksızın, takdir ettikleri alım - satım bedeli olarak ifade edilmektedir. Firmanın paydaşlarına sağlayabileceği nakit akışı, firmanın temel belirleyicisidir. Firmanın net karı öz sermayeye bölündüğünde firmanın sermaye getirisi elde edilmektedir. Eğer sermayenin getirisi maliyetlerden fazla ise firma değerli kabul edilmektedir. Firma değerinin artırılabilmesi şunlar yapılabilir (Gülyüz, 2005):

- Sermaye maliyetini düşürmek
- Nakit akışlarını artırmak
- Yönetim kademelerini azaltmak
- Değer yaratmayan aktifleri elden çıkarmak
- Stokları etkili yönetmek
- Üretim süreçlerini optimize etmek
- Değere zarar veren ürünlere son vermek
- Değer yaratmayan ve stratejik olarak önemli olmayan işleri kapatarak, stratejik önemi olanları yeniden yapılandırmak
- Değerin artırılması doğrultusunda yatırım yapmak

Bir firmanın gerçek değeri yalnızca alım satım gerçekleştirildiğinde ortaya çıkmaktadır. Ancak alım satım olmadığı durumda, firmanın değeri tahmin edilmekte, satılma durumunda eldekilerin değerini belirlemek için ön değerlendirme açısından önem arz etmektedir. Firmaların yönetimi oldukça zordur ve yönetenlere önemli kararlar vermek düşmektedir. Bu kararlardan bazıları stratejiktir. Bu kararların firmanın değerini ne kadar etkilediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Böylece alınan kararın firma üzerindeki etkisinin uzun vadeli değerlendirildiği düşünülmektedir (Çelik, 2016).

Firma değeri yalnızca stratejik kararların alınmasında değil başka nedenlerle de oldukça önemli görülmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir (Üreten ve Ercan, 2000: 6-9):

- Finansal analizin odak noktasıdır.
- Özelleştirme ve borsada işlem görmeyen hisse senedi olan firmaların satılmasında önemli rol oynamaktadır.
- Özelleştirme ve satın alma kararı verirken kullanılmaktadır.
- Halka arz işleminde kullanılmaktadır.
- Satın alma ya da firma birleşmelerinde önemlidir.

2.3. FİRMA DEĞERİNİN BELİRLENMESİNİ GEREKLİ KILAN NEDENLER

Daha önce de bahsedildiği üzere günümüzde firmaların ana hedefi, karı en üst düzeye çıkarmak değil, firmanın değerini en üst düzeye çıkarmaktadır. Bu genel olarak halka açık firmaların ve sermaye piyasası etkinliğinin artmasından kaynaklanmaktadır. Bir firmanın değeri piyasada ne denli yükseğe firmanın hisse senetlerini talep eden yatırımcı miktarı da o kadar artmaktadır. Bu değer doğru ve etkili şekilde belirlenmesini gerekli kılan nedenler genel olarak şu şekildedir (Boyacıoğlu, 2017: 36):

- Firma Birleşmeleri ve Satın Almalar
- Halka Arz İşlemi
- Hisse Senetlerinin Analiz Edilmesi
- Portföy Yönetimi

- Firma Tarafından Alınan Stratejik Kararların Aşamaları
- Özelleştirmeler
- Tasfiye

2.3.1. Firma Birleşmeleri ve Satın Almalar

Firma birleşmesi veya satın almaları genel olarak iki ya da daha fazla firmanın hukuki olmasının yanında ekonomik bakımdan da büyüme amacıyla birleşmeleri ya da iş birliği yapmaları şeklinde tanımlanabilmektedir. Firmaların birleşme şartlarını belirleyen etmenler ve birleşmenin sebepleri şu şekilde sıralanabilir (Chambers, 2009: 8-9):

- Birleşme şartlarını belirleyen koşullar:
- Net firma sermayesi
- Firmanın defter değeri
- Hisse senetlerinin piyasa fiyatları
- Dağıtılan kar payları
- Giderlerdeki büyüme hızları ve gelecek döneme ait gelir
- Birleşmenin sebepleri
- Faaliyet alanlarını değiştirmek ve var olan riski azaltmak
- Vergiyle ilgili konularda avantaj elde etmek
- Rekabet gücünün azalmasına karşılık piyasa gücünü artırmak
- Yönetimi daha etkin kılarak karlılığı artırmak
- Borçlanma kapasitesini daha büyük hale getirmek
- Ölçek ekonomilerden faydalanmak

Firmaların birleşmeleri yatay ve dikey birleşme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yatay firma birleşmelerinde faaliyet alanı aynı olan iki firmanın birleşmesi söz konusudur ve birleşme nedeni mevcut alandaki uzmanlıktan ve ölçek ekonomilerden en iyi şekilde yararlanmaktır. Dikey firma birleşmelerinde ise rastgele bir hizmet veya ürünün imalatından satışı sürecine kadar ki çeşitli kademelerinde faaliyetine devam eden firmaların birleşmesi olarak görülmektedir (Aydın, 1990: 11-12). Diğer bir firma birleşme tipi ise karma birleşmedir. Karma birleşmede birbirinden alakasız faaliyet alanlarında işlev gören firmalar birleşmektedir (Çelik, 1999: 21-22). Satın almalarda ise bir firma diğer firmayı doğrudan satın almaktadır.

Bu süreçteki en önemli faktör firmanın gerçek değerinin bilinmesidir. (Chambers, 2009: 10).

2.3.2. Halka Arzlar

En genel tanımıyla halka arz, bir firmanın hisse senetlerinin yatırım yapmak isteyen kişilere satışdır (Akpınar vd., 2010: 36). Halka açılma olarak da adlandırılan halka arz, doğrudan finansman yöntemi olarak ele alınmaktadır. Sermayesini halka açmak isteyen firmalar, öncelikle Sermaye Piyasası Kurulu ile sözleşme imzalamak zorundadır. Bunu yapmaları sonucunda SPK'nın denetimi ve kararlarına tabi olurlar. Firma SPK mevzuatına uygun hale getirildikten sonra halka arz edilebilirler (SPK, 2019).

Firma değerlemesi halka arzlarda oldukça önemli bir unsurdur. Halka arz sürecinde firmaya ait olan hisse senetlerinin yatırımcılar için yatırım yapmaya değer olabilmesi için, firmanın hisse senetlerinin gerçek değerine ve halka arz aşamasında ortaya çıkacak fiyatının piyasadaki kazanım sağlayacak seviyede olması ihtimaline bağlı olduğu söylenebilir. Yüksek performanslı bir firmanın değerlemesi iyi yapılmadığında, yatırım açısından cazipliğini yitirmektedir. Bu nedenle değerlendirme doğru yapılmalı ve firmanın yatırım için cazip olduğu gösterilmelidir (Chambers, 2009: 11).

Bir firmanın halka arza karar vermesinde etkili birçok neden bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir (Borsa İstanbul, 2017: 1):

- Halka arz edilmiş bir firma, arz sonrasında medyada ve ekonomi sayfalarında daha çok yer almakta, finansal kurum ve yatırımcılar gözünde kredibilitesi yükselmektedir.
- Çalışanların teşvik edilmesi ve motive olması için hisse bazlı performans planları ile halka arz yapılabilmektedir.
- Girişim sermayesi ile açılan ve belirli aşamaya gelen firmalar, karını realize etmek için halka açılabilir.
- Bazı firmalar, rekabette üstün konuma geçebilmek ve finansal açıdan daha sağlam algısı yaratmak için hisse senetlerini halka arz edebilir ve halka açılabilir.
- Halka arz yolu ile firma büyümesi finanse edilebilir.

Halka arzın firmalar açısından faydaları ise şu şekilde sıralanabilir (Akpınar vd., 2010: 38 -40).

- Değer artışı
- Kurumsallaşma
- Nitelikli insan kaynağına erişim
- Kredibilite artışı
- İtibar/prestij artışı
- Likidite sağlanması
- Daha güçlü mali yapı
- Finansman sağlanması

2.3.3. Hisse Senedi Analizleri

Literatürde hisse, pay senedi ya da aksiyon olarak da adlandırılan hisse senetleri, kıymetli evrak niteliğinde olup sermayesi paylara bölünmüş ortaklıkların yasalara göre düzenledikleri belgelerdir. Sahiplerine, firmada, satın aldıkları hisse senedi oranında ortaklık hakkı sağlamaktadır. Ortaklık hakkının yanında sahibine şu hakları da vermektedir (Civan, 2007: 90-91):

- Firmanın faaliyetleri hakkında bilgi edinme hakkı
- Tasfiye sürecinde hak olarak verilen pay alma
- Yasal olarak tanınan öncelik(rüçhan) hakkı
- Oy kullanma imtiyazı
- Firma yönetimine katılma hakkı
- Firma karından pay alma hakkı

Firmanın piyasa değerinin hisse senetleri değerine yansımalarıyla, oluşan hisse senetleri piyasa fiyatı, firmanın gelişim sürecini tespit etmede yararlanılan bir gösterge olduğu söylenebilir. Yatırım yapmak isteyen kişiler firmanın büyümesini yeterli bulmadıklarında firmaya ait hisse senetlerini elden çıkarıp, diğer firmaya yatırım yapabilmektedir. Bir firmanın hisse senetleri alınmaya karar verildiğinde de firma değerlemesi yapmak önemlidir. Yatırımcılar gelecekte ve bugünkü kazanç gücüne göre hisse senedi satın alırlar. Hisse senedi analizlerinde firma değeri hesaplanmasını gerekli kılan nedenler şu şekilde sıralanabilmektedir (Chambers, 2009: 12):

- Hisse senedi durumu bazı durumlarda firmalar arası karşılaştırma için kullanılmaktadır.
- Herhangi bir yatırım portföyünde olması gereken finansal varlıklara karar verme sürecinde firma değerlemesi kullanılmaktadır.
- Ayrıca değerlendirme kavramı elde tutulan hisse senedi değerinin piyasa şartlarında mukayese edilmesine olanak sunarak, hisse senedinin alınması, elden çıkarılması ya da satılmaması konularında karara varılması için kullanılmaktadır.

2.3.4. Portföy Yönetimi

Portföy, ağırlıklı olarak tahvil, hisse senedi ve türev ürünler gibi menkul kıymetlerden oluşan, belirli bir grup ya da şahsın elinde bulunan finansal değerlerdir. Gayrimenkul, sermaye piyasası araçları, mevduat, döviz, kıymetli madenler ve nakit gibi finansal varlıklardan portföy oluşturulabilir (Civan, 2007: 305).

Portföy yönetimi ise, portföylerin oluşturulması ve oluşturulan bu portföylerden hangi finansal varlıkların ne zaman çıkarılıp, hangilerinin ne zaman konulacağına yönetilmesi anlamına gelmektedir. Yatırımcılar portföy yönetimini genellikle yöneticilere bırakmaktadır (Yörük, 2000: 14). Portföy yönetimi nedeniyle de firma değerlemesi yapılması gerekmektedir. Yatırımcıların genellikle aynı dönemde hem kar payı veren hem de sermaye kazancı sağlayan hisse senetlerini satın almayı tercih ettikleri öne sürülmektedir. Bu özelliği taşıyan hisse senedinin belirlenmesi için değerlendirme gerekir. Değerleme ile portföy yönetiminde, birden çok menkul kıymete yatırım yapma portföy riskini azaltabilir (Güler, 2010: 8).

2.3.5. Firmada Stratejik Karar Alım Süreçleri

Firma değerinin belirlenmesini gerektiren durumlardan biri de firmada stratejik karar alımı ve stratejik planlamadır. Bu anlamda firma değerlemesinin önemi şu şekilde açıklanabilmektedir (Chambers, 2009: 13):

- Bir iş birimi ya da firmanın değerlendirilmesi, büyüme, birleşme, satış, faaliyeti sürdürme ve diğer firmaları satın alma kararlarında ilk basamağı oluşturmaktadır.

- Farklı iş birimleri ya da bir firmanın değerlemesi hangi müşterinin, iş hattının ya da ürünün devamının sağlanması veya durdurulmasında oldukça önemli bir unsurdur.

İş hayatındaki geçer akçe kararlardır. Yakalanan ve kaçırılan her fırsat, yaşanan her aksilik birisinin atladığı, almadığı ya da aldığı kararlar sonucunda gerçekleşmektedir. İyi kararlar almak ve bunları hızlı şekilde hayata geçirmek yüksek performans elde edilmesinde oldukça önemlidir (Harvard Business Review, 2007: 12-13). Yatırım kararı almak, gelecekteki kazancın tahmin edilerek organizasyondaki kaynakların buna göre tahsis edilmesi sürecidir (Uçkun, 2010: 1). Bu nedenle kararların doğru alınması firmaların hem bugünkü hem de gelecekteki durumunu belirlemekte, firma değerinin belirlenmesi bu hususta oldukça önemli görülmektedir.

2.3.6. Özelleştirmeler

Özelleştirme, kamu sektörü denetimindeki bir departmanı özel sektör denetimi altına vermek ya da bir şeyi özel hale getirme eyleminde bulunmaktır. Daha genel bir ifadeyle “özelleştirme, kamu mülkiyetinde olan teşebbüs ve malların, özel kişi ya da kurumların mülkiyetine geçirilmesi, başka bir ifadeyle bunların kamu sektöründen özel sektöre devredilmesi demektir” (Altıntaş, 1988: 50). Özelleştirmenin nedenleri şu şekilde sıralanabilir (Gökkaya, 2007: 23):

- Siyasi çıkar elde etmek
- Çalışanların kurumlarına ortak olmalarını sağlamak
- Hisse senedi mülkiyetini genişletmek
- Kamu sektörünün sınırlarını tam olarak belirlemek ve problem çözümünü daha kolay hale getirmek
- Devletin ekonomik hayata olan müdahalesini asgariye indirmek
- Kamu sektörünün borçlanma ihtiyacını azaltmak
- Üretim verimliliğini artırmak

Özelleştirmeyle ilgili değerlendirmelerde özel sektörün kamu ekonomisindeki rolünü artırmak amacıyla farklı öneriler değerlendirilebilmektedir. Bu süreçte özel sektöre geçişte yani özelleştirme sürecinde değerlendirme sonucunda kar getireceği düşünülmeyen kısımlar üçüncü bir parti olarak ayrı firmaya dönüştürülebilmektedir (Yavilioğlu v.d., 2010: 41).

Özelleştirme sürecinde değerlemenin doğru yapılması çok önemlidir. Değerlemeye göre devlet özelleştirme yapacağı kurum ve birimleri belirlemektedir. Doğru değerlendirme yapılmadığında kamu zarar edebilmekte, özelleştirme fayda sağlamamaktadır.

2.3.7. Tasfiye

Firma değerinin belirlenmesini gerekli kılan nedenlerden biri tasfiye, “bir ticari kuruluşun iflas etmesi, faaliyetini sona erdirmesi gibi nedenler dolayısıyla hesaplarının kapatılması, firmadan alacaklı olan kişilere, geriye kalan mal ve paradan payları oranında verilen bir miktar” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2018). Tasfiye, bir şirketin kuruluş amacını yerine getirerek olayın sonuçlanmış olması, belli bir süre için kuruldu ise sürenin sona ermesi, borçlarını ödeyemeyecek duruma gelmesi, yönetim kurulunun oluşamayacak hale gelmesi sonucu dağılması nedeniyle şirket faaliyetlerinin sona ermesi veya fesih nedenlerinin herhangi birinin gerçekleşmesi sonucu firmanın varlıklarının likidite edilmesi, alacaklarının tahsil edilmesi ve borçlarının ödenmesiyle şirket faaliyetinin sona ermesidir (Saklan, 2014: 176).

Tasfiye kavramı gerek 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda, gerekse 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ayrıntılı bir şekilde hüküm altına alınmıştır. Tasfiyede ortakların ve alacaklıların paylarına düşeni alabilmesi ve ortada kalan mal ve paranın doğru hesaplanması için firma değerlemesi oldukça önemlidir.

2.4. FİRMA DEĞERİNİ BELİRLEME YÖNTEMLERİ

Her ne kadar değer kavramı göreceli olsa da uygulamada genel kabul görmüş firma değerlendirme yöntemleri kullanılmaktadır. Kullanılan yöntemlerin birbirlerine kesin bir üstünlük sağladığını söylemek doğru olmaz. En doğrusu firma değerlendirme yapılırken çeşitli yöntemlerin bir arada kullanılması olacaktır. Bu sayede daha objektif bir sonuca ulaşmak daha olası hale gelmektedir.

2.4.1. İndirgenmiş Nakit Akışları (Net Bugünkü Değer) Yöntemi

Basit bir anlatımla bu yöntemde önemli olan paranın zaman değerini dikkate alınmakta olup, firmanın finansal amacı ile örtüşmesinden dolayı en fazla rağbet gören yöntemdir. Sermaye bütçeleri usullerinde genelde indirim etmeni firmanın yapmış olduğu yatırımlarından elde etmeyi umduğu en az getiri oranı olup, minimum

getirinin de firmanın ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti olduğu bilinmektedir. Bu yöntemde projenin onaylanabilmesi için net şimdiki değer pozitif değerler almalıdır. İki veya daha fazla yatırım alternatifi arasında seçim yapılacaksa indirgenmiş nakit akışlarına göre hesaplanmış değeri en fazla olan proje tercih edilmektedir (Ercan ve Ban 2005: 142).

İndirgenmiş nakit akışları, gelecek yıllardaki nakit akışlarının (kârları içermemektedir) değerlendirme süreci olarak paranın zaman değerine dayanır. Finans sektöründe yer alan kişiler için firma değeri artışı sağlamanın temel olması nedeniyle net nakit akışları konusu üzerinde bilhassa durmakta fayda vardır. Bu yöntemi özetleyecek olursak, firmanın meydana getireceği gelecek yıllardaki nakit akışlarının değerlendirme tarihine göre indirgenmesi olduğu söylenebilir. İndirgeme işlemi, piyasa şartlarında paralel olan ve firmanın risk profiliyle uyumlu bir indirim rasyosunun nakit akışlarına uygulanmasıyla birlikte ortaya çıkan sonuç olarak meydana getirilmektedir. Bu yöntemde göre firmanın değeri, indirgenmiş nakit akışları ve faaliyet dışındaki bütün varlıklar toplamından oluşmaktadır. Ayrıca öz sermaye değeri hesaplaması yapılırken aynı anda değerlendirme tarihi düşünüldüğünde var olan banka kredilerinin (var ise) piyasa değeri de dikkate alınacaktır. Bu yöntem, nakit akışlarına uygulanmak üzere belirlenen indirim oranının özelliği göz önünde bulundurularak firmanın hisse değeri tespit edilmektedir.

İskonto edilmiş nakit akışları yöntemine göre hesaplama yapılırken izlenmesi gereken adımlar:

- Ayrı ayrı varlıklar ve yükümlülükler tespit edilecek, öğelerin tanımı yapılacak (giderler, yatırımlar, ayrılan amortismanlar, çeşitli vergi kalemleri, firma sermayesi, diğer varlıklardaki artışlar veya azalışlar)
- Geçmiş yıllarda meydana gelen nakit akışları incelenecek
- Nakit akışlarının etkisi altına alan kalemlerin değerlendirmesi yapılacak
- Genel olarak tahminde bulunulacak ve farklı senaryoların (iyimser, kötümser ve normal) tahminleri belirlenecek
- Nakit akışları ve indirim miktarı için tahminde bulunulacak,
- Artık değer belirlenecek,

- İndirgenmiş nakit akışları yöntemiyle kullanılmayan, gereğinden fazla arsa, arazi ve stokların değerleri toplanıp, elde edilen tutardan borçların bugünkü değeri düşülerek firma değeri belirlenecek,
- Nihayet ortaya çıkan sonuçlar üzerinden yorum yapılarak analiz işlemi tamamlanacak.

Bu durumda İndirgenmiş nakit akışlarının formülü şu şekilde olur;

$$INA = \frac{A_1}{(1+i)^1} + \frac{A_2}{(1+i)^2} + \frac{A_3}{(1+i)^3} + \dots + \frac{A_n}{(1+i)^n} = \sum_{t=1}^n \frac{A_t}{(1+i)^t}$$

Formüldeki kavramların ifadesi şu şekildedir;

A_t : Net nakit akışının t yılındaki değeri (Son yılda eklenen hurda değer geliri dahil)

n : Nakit akışları tahmin edilirken yararlanılan süre

i : İndirim oranını göstermektedir. (Yatırım işleminden gelecek asgari kârlılık oranının olma ihtimali varmış gibi, projeyi finanse ederken yararlanılan kaynakların sermaye maliyeti de olabilir.)

İndirgenmiş nakit akışları, varlıkların değerini, nakit akışları hakkında tahminlerde bulunarak belirlemeye çalışmaktadır. Paranın zaman değerini dikkate alması sebebiyle bu formülde varlıkların gelecekte sağlayacağı nakit akışlarının bugünkü değerleri ile ifade edildiği söylenebilir. Firma değerlemesi yapılırken kullanılan indirgenmiş nakit akışları yöntemi, firmanın gelecek yıllarda yaratacağı nakit akışlarının belirli bir indirim oranı ile değerlendirme tarihi itibarıyla bugünkü değere indirgenmesi olarak ifade edilmektedir. İndirgenme oranı, tahmin edilen nakit akışlarının ve piyasanın getiri oranının bir işlevi olarak karşımıza gelmekte olup; riskli varlıklar ve projeler için daha yüksek, daha güvenli varlıklar ve projeler içinse daha düşük olmaktadır (Ercan vd. 2003: 5).

Günümüzde firma değerinin tespitinde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem mantık olarak, firma değerini, gelecek yıllarda sonsuza kadar gelmesi beklenen nakit akışlarının bugünkü değeri olarak ifade etmektedir. Burada firma değerinden kastedilen firmanın özsermayesinin piyasa değerinin olması gereken değeridir. Gerçekten de bir hisse senedinin piyasadaki fiyatının düşük ya da aşırı değerlendirilmiş olduğundan bahsedebilmek için bu hisse senedinin olması gereken

değerinin bilinmesi gerekmektedir. İndirgenmiş nakit akışları yönteminin olması beklenen bu değeri en güzel şekilde açıkladığı düşünülmektedir (Ercan ve Ban 2005: 340). Projenin net bugünkü değeri, yatırım harcamaları ve gelecekte projeye sağlanması muhtemel nakit akışlarının ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti ile bugüne indirgenerek bulunur (Bal, 2009: 224).

2.4.2. Net Aktif Değeri Yöntemi

En kolay anlamıyla varlıkların geçerli piyasa şartlarında elden çıkarılmaları durumunda ele geçmesi beklenen nakit miktarının olduğu söylenebilir. Varlıkların elde tutulmasından vazgeçilerek, normal şartlarda satılırken elde edilecek gelirlerden, yapılan giderlerin düşülmesi ile net aktif değer ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle, varlıklar için geçerli olan tarihi maliyetin geçerli değerlere çevrilmesiyle hesaplanmaktadır.

Net aktif değeri belirlenirken birincil veya ikincil piyasalardaki satış değeri, yeniden yapma değeri, üretim değeri, satın alma değeri gibi değer de dikkate alınmalıdır. Net aktif değeri hesaplanırken hem çeşitli mallar için en uygun yöntemin seçilmesi hem de yöntemin kullanılması esnasında varlıkların ve kaynakların gerçekliğinin kontrol edilmesi için uzmanın görüşü alınmalıdır. Ayrıca net aktif değer hesaplanırken, bilançoda gözükmeyip değere etki etme ihtimali bulunan bütün faktörlerin araştırılarak tespit edilmesi de gerekmektedir (Yazıcı, 1997: 54).

Net aktif değeri formülle gösterecek olursak;

$$\text{Net Aktif Değer} = \text{Aktif Değer} - \text{Borçların Değeri}$$

Aktif Değer: Firmaya ait olan aktif kalemlerinin piyasada geçerli olan değerini,

Borçların Değeri: Firmanın borçlarının piyasada geçerli olan değerini ifade etmektedir.

Net aktif değeri hesaplanırken aşağıdaki hususların göz önünde bulundurulması gerekir (Yazıcı, 1997: 63-65):

- Aktif ve pasif taraflarında bütün olarak kayıtların yapılıp yapılmadığı, karşılıklarda bir problemin olup olmadığı, kredi hesaplarının, kıdem karşılıklarının, ayrılan sigorta primlerinin ve ipotekli varlıkların olup olmadığı

belirlenmelidir. Değerlemeyi yapacak kimse, makinelerin, arsaların, stokların değerinin tam olarak ne kadar olduğunu belirleyemeyebilir. Çünkü bu konuda uzman olmayabilir. Böyle bir durumla karşılaşıldığında, varlıkların ve diğer kıymetlerin değer tespiti işinde konunun uzmanlarından yararlanılmasının uygun olduğu söylenebilir.

- Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğine göre finansal kiralama bilançolarda gösterilmez. Bunun yerine nazım hesaplarda izlenebilir. Bu yüzden, hesaplama yapılırken firmada herhangi bir kiralama uygulaması var ise göz önünde bulundurulmalıdır.

UFRS uygulamalarına geçen bir firma ise TFRS 16'ya göre kiracı, kiralamayı varlığın maliyeti üzerinden ölçer. Maliyetleri kullanım hakkı elde ettiği varlığın bir parçası olarak finansal tablolara yansıtır.

- Ertelenmiş ya da Hazine tarafından üstlenilmiş anapara ve faiz borçları varsa, değer tespiti yapılırken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.
- Firma bünyesine alınmış depozitoların (tüketicilerin vermiş olduğu) varlığı kontrol edilmelidir.
- Vergi miktarını hesaplarken, geçmiş yıllar zararları mahsup edilecekse önceden araştırılarak ona göre işlem yapılmalıdır.

2.4.3. Piyasa Değeri - Defter Değeri Yöntemi

Defter değerinin net muhasebe değeri olarak da bilindiği söylenebilir. Yayımlanan muhasebe kayıtlarından hareketle tespit edilen ve firmanın aktif toplamından borçların (kaynakların) indirilmesiyle bulunan değerdir. Bulunan değer her zaman anlamlı olmayabilir. Yalnızca firmanın kurulma esnasında mantıklı olan değerini ifade edebilir. Aynı zamanda ortaya çıkan muhasebe değeri firmanın piyasa değerine ve yeniden inşa değerine karşılık gelmektedir. Bunların haricinde, paranın değer kaybetmesi ve amortisman çeşitlerinden olan hızlandırılmış amortisman gibi vergi uygulamaları nedeniyle farklı düşük değerlemeler analizin gereğinin diğer nedenleridir. Ayrıca bilhassa stoklarda veya alacaklardaki gibi diğer aktif kalemlerde olması muhtemel fazla değerlendirme yapılması, muhasebe değeri kavramına ek olarak da firmanın değerinin daha ayrıntılı bir biçimde analiz edilmesi için hareket noktası olduğu söylenebilir (Aydın, 2006: 68; Küçükkoçaoğlu, 2019: 17).

Bilançonun aktif kısmında kayıt altına alınan değerler defter değeri olarak ifade edilir ve genellikle aktif kalemlerinin güncel değerleri değildir. Farklı bir anlatımla, varlıkların elde edilmesi esnasında firmaların onlara sahip olmak için ödedikleri değerlerle muhasebe kayıtlarına geçmektedirler. Bu yüzden, ne kadar önce alındıkları ve bugün değerlerinin ne olduğu önem teşkil etmez.

Piyasa değeri / defter değeri oranına göre firma değeri hesaplandığında;

Firma Değeri = Seçilen Sektörün veya Piyasanın Ortalama PD/DD Oranı *
Firmanın Defter Değeri (Öz Sermaye)

Bu yöntemle göre firma değeri hesaplanırken firmanın elindeki varlıklarının en iyi şekilde yönetildiği varsayılmaktadır. Bu yöntemle göre yapılacak hesaplamaların zayıf yönü, tüm firmaların kendine has vasıflarının olması ve farklı firmaların varlık kalemlerini aynı verimlilikte kullanamamasıdır. Ayrıca, PD/DD oranı söz konusu piyasada faaliyet gösteren diğer firmalara göre yüksek çıkarsa, fiyat şişkinliğinin bir emaresi olduğu düşünülebilir (Yazıcı, 1997: 57).

2.4.4. Tasfiye Değeri Yöntemi

Likidasyon değeri olarak da bilinen tasfiye değeri, firmanın tüm varlıklarını nakde dönüştürdükten sonra elde edilen nakitten firmaya ait borçları düştükten sonra geriye kalan tutardır. Bu tutar hisse senedi sayısına bölünürse bir adet hisse senedi için tasfiye değeri bulunmuş olur (İvgen, 2003: 26). Tasfiye değeri, firmanın faaliyetlerinin kesin bir biçimde durdurulması sonucunda ortaya çıkan bir değerdir.

Tasfiye, iradi ve mecburi tasfiye olarak ikiye ayrılmaktadır. İradi tasfiye, önceden belirlenen her bir aktif kalemin en iyi fiyata satılabilmesi amacıyla aktif varlıkların uygun bir süre içerisinde elden çıkarılmasıdır. Mecburi tasfiye ise varlıkların en kısa zamanda, genellikle tek seferlik bir açık artırma ile satılmasıdır (Aydın, 2006: 70; Küçükkocaoğlu, 2019: 17). Tasfiye değeri, farklı nedenlerle ortaya çıkabilir. Verilen bir yargı kararı nedeniyle veya firma sahip ya da ortaklarının faaliyeti sona erdirmeden önce varlıkları makul koşullarda kademeli şekilde elden çıkarma düşüncesi ile gündeme gelebilir (Küçükkocaoğlu, 2019: 21).

Defter değeri yöntemine göre hesaplama yapılırken tarihi maliyetler göz önünde bulundurulurken, tasfiye değeri yönteminde varlıkların geçerli piyasa değerleri hesaba katılmaktadır. Fakat firma varlıklarını tasfiye ederken kimi zaman

piyasa değerlerinin altında bir değere satışa konu olabileceği görülecektir. Aynı anda, tasfiyesi yapılan firmanın sahip olduğu varlıkları için değer tespiti işlemi yapılırken, ikincil piyasalarda alma satma işlemi yapılıyorsa basit, bu tarz bir piyasa mevcut değilse zor olacaktır. Pratikte, bütün firmaların en az tasfiye değerine mukabil bir değere sahip olduğu düşünülmektedir (Yazıcı, 1997: 59).

2.4.5. Yeniden Yapma Değeri Yöntemi

Kurulu bir tesisi yeni baştan inşa edebilmek için yapılması gereken harcamaların toplamı yeniden yapma değerini verecektir. Başka bir ifadeyle, değerlemeye konu edilecek tesisin değerlendirme zamanında tüm özellikleri ile aynı olan başka bir tesisi elde etmenin toplam maliyeti olarak ifade edilebilir (Sevil vd., 2013: 168).

2.4.6. İşleyen Teşebbüs Değeri Yöntemi

Piyasa değeri araştırılırken kullanılan bir kavramdır. İşleyen teşebbüs değerine göre firma değeri hesaplanırken firmanın bir bütün halinde ortaya çıkan değeri firmanın parçalar halinde hesaplanan toplam değerinden daha fazladır. Bu yöntemde değer hesaplanması yapılırken firmanın halihazırdaki gelirlerinin yanında gelecek yıllarda elde edebileceği ihtimal dahilinde olan gelirlerinin de dikkate alınması gereklidir (Gönenli, 1988: 310).

Firmanın beşeri sermayesi bu yöntemde göz önünde bulundurulmalıdır. Bu beşeri unsurlar firmanın personel gücü, müşterilerinin dağılımı, firmanın ihtiyaç duyduğu mal veya hizmetleri sağlayan tedarikçiler ve nihayetinde ortakların ve tüm yöneticilerin bir bütün halinde emek sarf etmeleri firma değerini arttıran önemli değişkenlerdir. Bu yüzden organizasyon sermayesini içinde barındıran işleyen teşebbüs değeri sözkonusu unsurları kapsamayan defter değeri yöntemine göre daha yüksek çıkmaktadır. Literatürde defter değeriyle işleyen teşebbüs değeri arasındaki farkı karşılayan kavram şerefiye/peştemallık (goodwill)'dir (Bolak, 1992: 80).

2.4.7. Emsal Değeri Yöntemi

Gerçek bedel tespiti yapılmayan ya da yapılamayan bir varlığın, elden çıkarılması durumunda emsallerine kıyasla tekabül edeceği değer olarak ifade edilebilir (Seyidoğlu, 1992: 223). Değerleme yapılacak varlık için örnek teşkil eden benzer bir varlığın piyasa koşullarında alım satıma konu olması halinde, piyasada

ortaya çıkan değer temel alınarak bir değer tespitinde bulunulabilir. Bu şekilde tespiti yapılan değere emsal değer denmektedir. Emsal değer yönteminin normal hayatın içine yer etmiş taşınmazların alınıp satılmasında daha çok kullanılan bir yöntem olduğu söylenebilir. Herhangi bir binanın ya da arsanın emsal değeri yöntemine göre tespiti yapılırken, binanın veya arsanın etrafında emsal teşkil edebilecek benzer binaların ve arsaların alım satıma konu olan en son fiyatları göz önünde bulundurularak tespit edilmektedir.

2.4.8. Ekspertiz Değeri Yöntemi

Bilgisi ve konusunda uzman olması sebebiyle düşüncesine danışılan kişiye eksper denmektedir. Aslında ekspertiz değeri değerlemeye konu olan varlık için rayiç değerlerin eksperler aracılığıyla belirlenerek elde edilen değer olarak tanımlanabilir. Ekspertiz değerini firma açısından düşünürsek, sabit varlıklar piyasa fiyatlarıyla satılırsa ele geçecek değerdir. Bu yöntemin dezavantajları arasında firmanın piyasa durumunu dikkate almaması, ürünleri tanımaması ve yönetimin becerilerini görmemesi sayılabilir. Genellikle varlık satışı olursa başvuru olan bir yöntemdir. Diğer bir deyişle daha çok maddi değerler üzerine anlam ifade etmektedir. Yöntemin uygulanmasındaki zorluğa gelince değer kavramının objektif olmaması ve her varlık için ayrı ayrı değer biçilmesindeki zorluk denebilir. Firma değerini belirleme, aynı alanda birbirine benzeyen faaliyetler yapan, yapısal olarak benzerlik gösteren ve daha önce alma satma işlemlerine konu olmuş firmaların kriter düzenlemesi ile değer tespitinde bulunulabilmektedir (Yazıcı: 1997: 60).

Ekspertiz değerine bir firmanın sabit varlıklarını piyasa fiyatlarıyla satması durumunda elde edilecek değer de denebilir. Bu yöntem varlık satışının söz konusu olduğu durumlarda tercih edilmektedir. Özellikle değerlendirme yöntemlerinde kullanılan bir araç olarak ifade edilebilir. Örnek vermek gerekirse, net aktif değere göre hesaplama yapılırken, binaların veya arsaların değerinin eksperler tarafından değerlendirilmesi gündeme gelebilir. Yeri geldiğinde aktif değer olarak eksperlerin tahminde bulunduğu değer kullanılabilir. Eğer değer tespiti yaparken eksperlerin hazırlamış oldukları raporlar bulunamazsa emlak vergisi ödenirken verilen beyannamede belirtilmiş matrahlar temel alınarak tespit yapılabilir (Alkan ve Demireli, 2007: 31).

Özelleştirme Kanunu'nda bir değerlendirme yöntemi olarak belirtilmiştir. Buna rağmen, sadece bir değerlendirme yöntemi olduğundan daha çok değerlendirme yöntemlerinde kullanılan bir araç olduğu söylenebilir (Yazıcı, 1997: 52). (Özelleştirme kanunu madde 18) Özellikle de miraslar taksim edilirken binaların veya arsaların değerinin mahkeme tarafından eksperlere tespit ettirilmesi durumu gündeme gelebilir. Bu aşamada kullanılacak değer eksperlerin tahmin ettikleri değer olmaktadır.

2.4.9. Amortize Edilmiş Yenileme Değeri (Yeniden Değerlenen Net Aktif Yöntemi)

Bu yöntemde firma değeri, firmanın en baştan bugün aynı özelliklerde inşa edilmesi durumunda hesaplanacak maliyetlerin toplamıdır. Aynı zamanda yenileme değeri kavramından anlaşılan aynı yaşta ve benzer işgücü kapasitesine sahip varlıkların elde edilmesi halinde katlanılan maliyetlerin toplamıdır. Değerleme günü geldiğinde tüm mal varlığı değerlerinin elde etme giderleri hesaplanınca yeniden kurma değeri hesaplanabilmektedir. Şöyle ki halihazırdaki malların gelecekte kullanılabilme süreleri dikkate alınarak hesaplaması yapılan amortisman değerlerinin bulunan değerden düşülmesi ile ortaya çıkan değer bizi ilk kurulma değerine götürmektedir.

2.4.10. Temettü Verimi Yöntemi

Yöntemin adından da anlaşılacağı üzere kar dağıtımının ön planda olduğu bir yöntemdir. Bu yöntemde firmanın sahip olduğu hisse senetlerinin gerçek değerinin sözkonusu hisse senetlerinin sonsuza kadar ödeyeceği temettülerin ve sonsuzdaki hisse senetleri fiyatlarının bugüne indirgenmiş değeri olarak ifade edilmektedir.

2.4.11. Fiyat/Kazanç Oranı Yöntemi

Hissenin cari fiyatının hisse başına dört çeyrek dönem kazancına bölünmesidir. Yatırım alanında kullanılan en yaygın ölçüyü temsil etmektedir. Fiyat kazanç oranı, yatırımcılara yatırım kazançlarını yatırım maliyetleriyle karşılaştırma olanağı sunar. Bir hisse senedinin değeri ve fiyatı hisse senedinin gelecekteki performansıyla ilgilidir. Yatırımcılar genellikle geleceğe ilişkin yatırım yaparlar. Bu nedenle de yatırımcılar şimdiden ziyade ileriye dikkate alan F/K oranını kullanmayı tercih eder (Cornett vd., 2016: 199).

2.4.12. Fiyat/Nakit Akım Oranı Yöntemi

Bu yöntem, hisse başına piyasa fiyatı ile firmanın hisse bazında ortaya çıkan nakit akışları arasındaki ilişkiyi gösterir. Bir firmanın hisse senedi fiyatı firmanın ne kadarlık nakit akışı ürettiğine göre değerlendirilir (Finans Eğitimi, 2019). Firmalarda kullanılan amortisman ayırma yöntemleri farklı olabilir. Bu nedenle net kar ya da hisse başına kar yaklaşımı yerine nakit akışları yaklaşımının uygulanması daha iyi bir bakış açısı olabilir (İvgen, 2003: 124).

2.4.13. Piyasa Kapitalizasyon Değeri Yöntemi

En basit anlatımıyla hisse senetleri borsada alınıp satılan bir firmanın hisselerinin piyasa değeri ile hisse sayısının çarpımıyla bulunan değerdir. Bu değerlendirme yöntemini kullanabilmek için firmaların hisselerinin az bir kısmını piyasaya sunarak hisselerin değerini belirlemek gerekir. Ardından toplam hisse senedi adedi ile bulunan bu değer çarpılarak firma değerine ulaşılabilir. Fakat firma borsada işlem gören bir firma değilse firmanın yıllık gelirleri, sermaye maliyeti olarak belirlenen bir orana bölünerek firma değeri tespit edilmektedir.

2.4.14. Defter Değeri Yöntemi

Firmanın bilançosu genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri gereğince defter değerini gösterir. Bu ilkelere göre firmanın bilançosunda yer alan varlıklar, firmanın bugün bu varlıkları satması halinde ele geçecek değere bakılmaksızın firmanın onları satın alırken ödediği bedel ile görünürler. Enflasyon ve piyasa koşulları nedeniyle birçok varlık bugün firmanın onları satın aldığı zamana göre daha değerli hale getirmektedir. Dolayısıyla birçok durumda bir varlığın defter değeri aynı varlığın piyasa değerinden oldukça farklılık göstermektedir. Dönen varlıkların mesela vadesi bir yıla kadar olan varlıkların defter değeri ile piyasa değeri birbirine oldukça yakındır. Duran varlıkların piyasa değeri ise defter değerinden genellikle çok farklıdır. Örneğin, bir firma bir arazi satın aldıysa bu arazi bilançoda alındığı zamandaki bedeli üzerinden gösterilir. Büyük olasılıkla, firma bu araziyi satarken defter değerinin oldukça üstünde bir değer belirleyecektir (Cornett vd., 2016: 28).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

3.1. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NDAKİ DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ

Finansal tablolar aracılığıyla sunulan bütün bilgilerin ilgili kişilerin bilgi gereksinimini karşılama beklentisindedir. Firmanın finansal tablolarında mevcut olan varlıklar, borçlar ve özkaynaklar gibi kalemlerin değerlerinin güvenilirliği, şeffaflığı ve gerçeğe uygunluğu muhasebe kayıtlarının ilk kayıt döneminden itibaren dönem sonuna kadar doğru bir şekilde kaydedilmesine bağlıdır. Kayıtların her varlık ve kaynak kalemi için, yararlanılan değerlendirme ölçülerine göre tutulması da finansal tabloların saydamlığını ve güvenilirliğini etkileyecektir (Türker, 2011: 89).

Muhasebe mesleğinin bir disiplin haline gelmesiyle ve muhasebe uygulamalarının yaygınlaşmasıyla ülkemizde, muhasebe standartları oluşturulmuştur. Muhasebe standartlarının amacı, devlet içerisinde düzen sağlayan ve kanuna dayanarak bir çatı altında toplanmamış muhasebe uygulamalarını bir disiplin altında toplamaktır. Türkiye Muhasebe Standartları, muhasebe eğitiminde ve uygulamada etkinliği sağlamada katkıda bulunmuştur (Türker, 2011: 95).

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından kavramsal çerçeve içinde belirlenmiş olan ölçüm esaslarını şu şekilde sayabiliriz (Akgün, 2016: 127):

- Tarihi Maliyet
- Cari Maliyet
- Gerçekleşebilir Değer (Ödeme Değeri)
- Bugünkü Değer

3.1.1. Tarihi Maliyet

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu 'Tarihi Maliyet' kavramını varlık kalemleri için ayrı borç kalemleri için ayrı ele alarak farklı tanımlamalar yapmıştır. Varlıkların tarihi maliyetinin tanımı, "varlık kalemlerinin satın alındıkları zamanda almak için vazgeçilen nakit veya nakit benzeri değerler ya da bu kalemlere karşılık

gelen varlıkların piyasa değeri” şeklinde yapılmıştır. Borçlar için tarihi maliyet kavramı “herhangi bir borç karşılığında elde edilecek değer” olarak ifade edilebilir. Ayrıca firmanın normal faaliyetlerinin neden olduğu borçlarda, mesela kurumlar vergisi gibi, borcu kapatmak için gerekli olan nakit veya nakit benzerlerinin miktarı olarak tanımlanabilir (Özerhan ve Yanık, 2011: 23).

Tarihi Maliyet kavramının bir diğer ifade şekli Maliyet Bedeli kavramıdır. Bu yöntem subjektif bakımdan daha doğru bilgilerin ortaya çıkmasına olanak sağlarken bilhassa enflasyonun hakim olduğu zamanlarda finansal tabloların doğrulardan uzak bilgiler ortaya koymasına neden olur. Finansal tablolar tarafından ortaya konan verilerin enflasyon düzeltilmesi için düzenleme yapılması tarihi maliyet kavramının zayıf yönünü ortadan kaldırarak kısmen de olsa telafi yolu açmaktadır (Türker, 2011: 91).

Tarihi maliyetin cari maliyetle arasındaki en kayda değer fark, maliyet değerine göre hesaplanan modellerde gerçekleşmemiş gelirlerin kayıt altına alınmamasıdır (Uyar, 2015: 33).

3.1.2. Cari Maliyet

Cari maliyet, varlıklar için cari yenileme maliyeti veya gerçekleştirilebilir değer olarak da ifade edilebilir. Cari maliyet hesaplamasında baz alınan değer cari değerdir. Varlıkların alım ve satım fiyatları arasındaki fark nedeniyle varlıkları cari değer ile gösterilmesi farklı değerlerin bulunmasına neden olur. Ayrıca, cari değer, kısmen de olsa yöneticilerin takdirlerine de bağlı olduğundan tam doğruyu yansıtmaması zordur. Bu durum cari değerlerin objektif olarak doğrulanması yapılmadığında finansal tablo bilgilerinden yararlananlar açısından kredi güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olacaktır (Akgün, 2016: 132). Değerleme yapılırken cari maliyet ölçüsü kullanılacaksa, ilgili varlığa atfedilen değer için hesaplanmış olan değer önemini kaybedecek ve değerlendirme işlemine tabi tutulacak varlık yerine geçecek olan aynı ya da benzer varlığın, değerlendirme zamanındaki elde etme değeri kıymetli hale gelecektir (Türker, 2011: 91). Yükümlülüğün (borçların) ödenmesi için gerekli nakit ve nakit benzerleri için indirim yapılmamış kıymetleri ile ifade edilmektedir (Uyar, 2015: 31).

3.1.3. Gerçekleşebilir Değer

Gerçekleşebilir değer (ödeme değeri), (itfa değeri olarak da bilinir) ölçümünde “Varlıklar, firmanın olağan çalışma şartlarında, bir varlığın satılması durumunda elde edilecek olan nakit veya nakit benzerlerinin tutarı olduğu söylenebilir. Borçların tanımı ise, firmaların olağan koşullar altında borçlarını kapatabilmesi için ödemesi gerekli nakit ve nakit benzeri varlıkların indirimsiz değeri ile ifade edilmektedir” (KGK, 2019c). Cari maliyet hesaplamasında olduğu gibi gerçekleşebilir değer hesaplamasında da varlık ve borç değerleri farklı şekillerde gösterilmektedir. Mesela varlıklar, firmanın olağan faaliyetleri içerisinde bir varlığın elden çıkarılması pozisyonunda elde edilecek nakit veya nakit benzerlerinin tutardır diyebiliriz. Borçlar için ise şu tanımlamayı yapabiliriz; firmanın olağan faaliyetleri içerisinde, borçların kapatılması için ödenmesi gerekli nakit veya nakit benzeri değerlerden indirim yapılmamış tutarlarıdır (Akgün, 2016: 133).

3.1.4. Bugünkü Değer

Varlıklar, firmanın olağan şartlar altında, ilerde oluşturacakları net nakit girişleri değerlerinin bugünkü ıskonto edilmiş kıymetleri ile ifade edilmektedir. Bu ifadeye paralel olarak borçlar, firmanın olağan faaliyet şartlarında, borçların ödenmeleri için gelecekte ödenmesi gerekli net nakit çıkışlarının bugünkü ıskonto edilmiş değerleri olarak tanımlanmaktadır. Aslında kullanım değerinden anlaşılan varlıkların geri kazanılabilir tutarlarını belirlemekte tercih edilen bir hesaplama biçimidir. Firmayı ilgilendiren bir değer olarak, bütünüyle firmanın geleceğe dönük varsayımlarına bağlı olarak hesaplanması yapılmaktadır. Literatürde bugünkü değer kavramı çeşitli kavramlarla ifade edilmektedir. Bunlar net bugünkü değer, kullanım değeri ya da cari ekonomik değerdir (Türker, 2011: 92).

Bugünkü değer yöntemine göre değerlendirme yapılırken varlıklar, firmanın olağan faaliyet durumlarında, gelecek yıllarda oluşturacakları net nakit girişlerinin bugünkü ıskonto edilmiş değerleri ile ifade edilirler. Borçlar ise, firmanın olağan çalışma şartlarında, faaliyetlerine son verilmesi için gelecek yıllarda ödenmesi gerekli net nakit çıkışlarının bugünkü ıskonto edilmiş değerleri olarak tanımlanmaktadır (Akgün, 2016: 133).

3.2. GERÇEĞE UYGUN DEĞER

Günümüzde yaşanan teknolojik ve ekonomik ilerlemelerle birlikte globalleşme sonucunda finansal bilgi kullanıcıları ihtiyaçlarının farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bu yüzden geleneksel olarak muhasebe aşamalarında tercih edilen en esas değerlendirme yöntemlerinden biri kabul edilen tarihi maliyet yönteminin finansal bilgileri kullanan kişilerin istek ve arzularını karşılamada eksik kalmıştır. Finansal bilgi kullanıcıları taleplerini karşılamak için geçmişte yaşanan olayların yanında finansal tablolarda yer alan kalemleri etkilemesi muhtemel güncel ve gelecekte olması beklenen olayları da içeren değerlendirme esaslarının kullanılmasını mecburi kılmaktadır (Senel vd, 2011:67). Son zamanlarda tarihi maliyet yöntemine dayanarak elde edilen verilerin hem zaman geçtikçe gerçeğe uygun olma özelliğini kaybetmesi hem de yaşanan ekonomik olaylar ve globalleşme nedeniyle beraber ortaya çıkan finansal bilgileri kullanacak kişilerin bilgi ihtiyaçlarında yaşanan farklılaşma sebebiyle, değerlendirme yöntemleri seçilirken gerçeğe uygun değer yaklaşımına doğru bir yönelme işi olduğu görülmektedir (Senel vd., 2011:68).

Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nda gerçeğe uygun değer kavramı olarak genellikle, piyasa fiyatı, yenileme maliyeti (ikame maliyeti), kullanım değeri, net satış fiyatı ve net gerçekleştirilebilir değer kavramları kullanılmaktadır (Senel vd., 2011: 68).

Gerçeğe uygun değer yaklaşımı, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu tarafından çok ciddiye alınarak bir değerlendirmeye alınmış ve uygulama aşamasına konulmuştur. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan standartlara bakıldığında gerçeğe uygun değer yaklaşımının geçmişteki olaylar kadar güncel olayları ve gelecekte olması muhtemel olayları da dikkate alan bir yaklaşım olduğu kolayca fark edilebilir (Senel vd., 2011: 68).

3.2.1. Gerçeğe Uygun Değer Kavramı

Varlıkların özelliğini de göz önünde bulundurarak birbirinden çeşitli şekillerde ifade edilebilmektedir. Mesela, gerçeğe uygun değerın ortaya çıkan farkı kar zarar hesaplarına yansıtıldığında mali varlıkların ve satıma müsait mali varlıkların gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde piyasa değerinin esas alındığı söylenebilir. Fakat

alacak kalemlerinin gerçeğe uygun değerini tespit ederken ıskonto edilmiş maliyet değeri baz alınmaktadır (Akbulut, 2008: 25).

Gerçeğe uygun değer firmaya has bir ölçüm olmayıp, piyasa temelli bir ölçümdür. Kimi varlıklar veya borçlar için izlenebilir piyasa işlemleri veya piyasada kullanılacak bilgiler var olabilir. Buna rağmen diğer varlıkların ve borçların söz konusu işlemlerinde bu tarz işlemler veya bilgiler var olmayabilir (Güleryüz, 2014:63). Ama, gerçeğe uygun değer ölçümünün gayesi, her iki koşulda da aynıdır. Bu amacı, geçerli piyasa şartlarında, piyasada bulunan katılımcılar tarafından bir varlığın satılmasına ya da bir borç devrine dönük olarak ölçüm tarihindeki normal bir faaliyetteki fiyat hakkında tahminde bulunma biçiminde ifade edebiliriz. Başka bir deyişle, varlığı elinde tutan veya borçlu pozisyonunda olan piyasadaki katılımcıların bakışına göre ölçüm anındaki çıkış fiyatı olduğunu söyleyebiliriz (TFRS 13 md.2).

TFRS 13 her zaman uygulanmaz. Uygulanabilmesi için diğer TFRS'lerinin gerçeğe uygun değer ölçümü veya gerçeğe uygun değerle ilgili açıklamalarda bulunulmasının mecburi olduğu veya ölçüm yapılmasına veya açıklama yapılabilmesine izin verdiği durumların gerçekleşmesi gerekir. Diğer TFRS'lerinde satış maliyeti düşüldükten sonra bulunan gerçeğe uygun değer gibi gerçeğe uygun değere dayalı olarak yapılan ölçümlerin kullanılmasını ya da kullanılan bu ölçümlerle ilgili detaylı açıklamalar yapılmasını mecburi tuttuğu veya bunlara cevaz verdiği durumlarda da geçerlidir (TFRS 13 md.5). TFRS'na göre gerçeğe uygun değer kavramını şu şekilde ifade edebiliriz; 'piyasa katılımcıları arasında ölçüm zamanında normal bir faaliyette, bir varlığın elden çıkarılmasında ele geçebilecek veya bir borç devri esnasında ödenmesi beklenen fiyattır (TFRS 13 md.9).

Gerçeğe uygun değer ölçümü sırasında belirlenmiş bir varlık ya da borç göz önünde bulundurulur. Ölçüm tarihinde ilgili varlığın veya borcun fiyatını belirlerken varlığın durumunu ve konumunu ayrıca varsa varlığın satışına ve kullanımına ilişkin sınırlamaları göz önünde bulundurulur. Gerçeğe uygun değer ölçümü esnasında varsayımda bulunmak gerekir. Örneğin bugünkü piyasa koşullarında ve ölçüm tarihinde normal bir işlem için varlık veya borcun el değiştirdiğinin varsayılması gibi (TFRS 13, md.11-15).

Fiyat tespiti yapılırken gerçeğe uygun değer yönteminde bugünkü piyasa koşulları ve ölçüm tarihindeki normal bir işlem yapılırken bir varlığın satılmasından

veya bir borç devrinde ödenmesi beklenen fiyat esas alınır (TFRS 13, md.24). Gerçeğe uygun değeri en iyi yansıtan fiyat, piyasa fiyatıdır. Piyasada fiyatın oluşmadığı durumlarda benzer konumdaki aktif piyasada işlem gören piyasa fiyatının gerçeğe uygun değer ölçümünde esas alındığı söylenebilir. Firma aynı olmasa da benzer varlıkların son yapıldığı işlemdeki fiyatına da ulaşamıyorsa bu durumda söz konusu olan varlıklarla ilgili olarak gelecek yıllarda ortaya çıkması beklenen net nakit akışlarının, uygun bir ıskonto oranı ile bugüne indirgenmesiyle (bugünkü değer, kullanım değeri gibi) gerçeğe uygun değer hesaplaması yapılabilir (Deran vd., 2014: 16).

Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nda yer alan metinlerden bahisle birçok varlık ve yükümlülük için yapılacak değerlemelerde gerçeğe uygun değer kullanılacağı belirtilmiştir. Piyasada işlem gören varlıklar için gerçeğe uygun değer hesaplaması kolaydır. Ancak, tam rekabet ortamının olmadığı piyasalarda (aksak rekabetin olduğu piyasalar gibi) gerçeğe uygun değeri hesaplarırken bazı zorluklarla ve belirsizliklerle karşılaşılabilir. Bilhassa eksik rekabet ortamında (aksak rekabetin olduğu piyasalarda) gerçeğe uygun değer hesaplamasında sübjektif değerlendirmelere yer verilmemesi gerekir. Bu durum gerçeğe uygun değer yaklaşımının nesnel bir şekilde uygulanabilmesi bakımından fazlasıyla önem arz etmektedir (Senel vd., 2011:68).

Gerçeğe uygun değer yöntemiyle hesaplama yapılırken ister fiziki şartlar yüzünden, ister kullanım esnasında, ister teknolojik eskime nedeniyle ve isterse de ekonomik konjonktür gibi herhangi bir sebepten dolayı ortaya çıkan değer azalışları direkt gider olarak gelir tablosunda gösterilmektedir. Her ne kadar gerçeğe uygun değer yöntemine göre hesaplama yapmak kolay olmasa da varlıkların gerçeğe uygun değerleri hesaplanarak bulunan bu değerler finansal durum tablolarında gösterilir (Deran vd., 2014: 6). Finansal varlıklar ve maddi duran varlıklar için gelecekte beklenen yararları defter değerlerinin altına indiğinde varlıklardaki değer düşüklüğü finansal tablolarda yıllık ve üç aylık dönemler şeklinde raporlanmalıdır. Benzer olarak, stok ve alacak hesapları finansal tablolarda kayıtlı piyasa değerleri ile kayıt altına alınmalıdır. Bu şekilde, finansal varlıklar ve maddi duran varlıklar için piyasa değerleri hakkındaki değişiklikler çerçevesinde yatırımcılar periyodik olarak bilgilenirler (Akgün, 2016: 9).

Muhasebe literatürü için yeni bir kavram olan gerçeğe uygun değer yaklaşımına ilişkin uygulamalarda bulunacak muhasebe alanında çalışan meslek mensuplarının ve gelecek yıllarda muhasebe mesleğini yapacak meslek adaylarının Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları hususunda eğitim almaları gerekmektedir. Bu eğitimleri meslek kuruluşları ya da üniversitelerin ilgili bölümleri gerçekleştirebilir. Ayrıca, meslek mensuplarının haiz olduğu bilgilerinin devamlı güncel kalabilmesi için sürekli eğitim programları geliştirilmeli ve güncellenen bilgilerin paylaşımı konusunda üniversiteler ile meslek kuruluşları irtibat içinde olarak bilgi alış verişini sağlanmalıdır. (Senel vd., 2011:69)

Gerçeğe uygun değerın önemi, varlıkların ve borçların el değiştirmesi durumunda çıkış fiyatları konusunda değeri hakkında bilgi sunması ve varlıkların gelecekteki değerinin belirlenmesinde tarihi muhasebe verilerini baz almasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, tarihi maliyet muhasebesinin getirdiği güçlükler nedeniyle gerçeğe uygun değer muhasebesine bir yöneliş olmaktadır (Akgün, 2016: 24).

3.2.2. Gerçeğe Uygun Değer Ölçüm Yöntemleri

Firma, gerçeğe uygun değeri belirlemek için gerekli bilginin mevcut olduğunu ve şartlara uygun olan, ilgili gözlemlenebilir girdilerin kullanımını en üst düzeye çıkararak ve gözlemlenebilir olmayan girdilerin kullanımını en alt kademeye indiren değerlendirme yöntemlerini kullanmaktadır (TFRS 13 md.61).

Değerleme yöntemlerinin maksadı ölçüm tarihinde gerçekleşen bir varlığın elden çıkarılması veya bir borcun devredilmesi durumlarındaki fiyatın tahmin edilmesidir. Değerleme yöntemleri üç temel yaklaşım altında sıralanmaktadır:

- Piyasa Yaklaşımı Yöntemi
- Maliyet Yaklaşımı Yöntemi
- Gelir Yaklaşımı Yöntemi

Firma gerçeğe uygun değeri bulmak için bu yöntemlerden bir ya da birden fazlasıyla dengeli olan değerlendirme yöntemini kullanır (TFRS 13, md.61-62).

3.2.3. Gerçeğe Uygun Değeri Belirleme Yöntemleri

TFRS 13'e göre, gerçeğe uygun değer ölçümünde ve ilgili açıklamalarda standart olmayı ve mukayese edebilmeyi yaygınlaştırmak gayesiyle, gerçeğe uygun değer ölçümü yapılırken tercih edilen değerleme yöntemleriyle ilgili olarak girdiler (Seviye 1, 2 ve 3 şeklinde) üç seviye şeklinde sınıflandırılarak gerçeğe uygun değerin belirlenmesine yönelik hiyerarşi meydana getirilmiştir. Bahse konu hiyerarşik düzende sıralanan üç seviyeye ilişkin söz konusu girdiler aşağıdaki gibi ayrı ayrı açıklanmaktadır:

- Seviye 1 Girdileri: Firmanın ölçüm tarihinde ulaşabileceği aynı varlıkların veya borçların aktif piyasalarda işlem gören kotasyon fiyatlarıdır. Fakat düzeltilmemiş olan fiyatlar olduğu da söylenebilir. Mesela; firmada mevcut olan ve borsaya kote olan hisse senetleri için gerçeğe uygun değerin tespit edilmesinde, borsa fiyatının esas alındığında, hisse senedinin borsa değeri seviye 1 girdisidir.
- Seviye 2 Girdileri: Varlıklara ya da borçlara ilişkin direkt ya da endirekt şekilde izlenebilir olan, Seviye 1 içerisinde yer alan kotasyon fiyatları dışındaki girdilerdir. Örnek vermek gerekirse; borsaya kote olmayan bir miktar tahvilin, borsaya kote olan benzer borçlanma senetlerinin fiyatları dikkate alınarak gerçeğe uygun değerinin tespiti, bir seviye 2 girdisi olarak ifade edilir.
- Seviye 3 Girdileri: Varlık ya da borç konularında gözlemlenebilir olmayan girdileri ifade etmektedir. Mesela; firmanın kira geliri elde etmek için satın aldığı yatırım amaçlı gayrimenkulünün gerçeğe uygun değerini tespit ederken, yatırım amaçlı gayrimenkulün ömrü süresince, gayrimenkulden elde edeceği net nakit akışları bugünkü değerine indirgeyerek tespit etmesi, bir seviye 3 girdisi olarak tanımlanabilir (Gökgöz ve şentürk, 2015: 72).

3.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI/TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN İNCELENMESİ VE FİRMA DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ülkemiz tarafından uygulamaya konulduktan sonra Türkiye Finansal Raporlama Standartları adıyla yayımlanmıştır. Bu standartları daha iyi anlayabilmek ve firma değerlendirme ölçülerine etkisini inceleyebilmek adına Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete’de yayımlanan tebliğlerden faydalanılarak açıklamalarda bulunulmuştur.

3.3.1. Hisse Bazlı Ödemeler

Bu TFRS’nin amacını şu şekilde ifade edebiliriz; “Hisse bazlı ödeme işlemleri gerçekleştiren bir firma tarafından yapılması gereken finansal raporlamaya ilişkin noktaların oluşturulmasıdır. Bu Standart, bilhassa, bir firmanın gerçekleştirdiği hisse bazlı ödeme işlemlerinin etkilerini, çalışanlarının hisse senedi opsiyon hakkını elde ettiği işlemlere bağlı giderleri de içerecek şekilde, kâr veya zararı ile finansal durumunda gösterilmesini zorunlu kılar” (TFRS 2 md.1).

Bu TFRS’na bağlı işlemler özkaynağa dayalı, nakde dayalı ve firmanın mal veya hizmet alımını gerçekleştirdiği ve sözleşme hükümlerinin firmaya ya da söz konusu mal veya hizmetin tedarikçisine sözleşme konusu mal veya hizmetin bedelinin nakit olarak veya özkaynağa dayalı finansal araçlar verilmesi suretiyle ödeme yöntemlerinden birini seçebilir (TFRS 2 md.2).

“TFRS 2’ye göre firma, hisse bazlı ödeme işlemlerinden elde edilen ya da devralınan mal veya hizmetleri, mallar teslim alındıkça veya hizmetler gerçekleştirildiğinde muhasebeleştirir. Firma, mal ya da hizmetlerin özkaynaktan karşılanan hisse bazlı ödeme işlemleri yoluyla elde edilmesi durumunda özkaynaklarda, nakit olarak ödenen hisse bazlı ödeme işlemleri yoluyla elde edilmesi durumunda ise borçlarda, anılan işlemler karşılığı meydana gelen artışları kayıt altına alır (TFRS 2 md.7).

“Hisse bazlı ödeme işlemleri vasıtasıyla satın alınan ya da devralınan mal veya hizmetlerin, varlık olarak muhasebeleştirilmeleri uygun görülmezse, anılan kalemler gider olarak muhasebeleştirilir” (TFRS 2 md.8).

3.3.2. İşletme Birleşmeleri

Rapor hazırlayan firmanın finansal tablolarında firma birleşmesine ve bu birleşmenin etkilerine ilişkin sağladığı verinin ihtiyaca uygun, güvenilir ve karşılaştırılabilir olmasını arttırmak bu TFRS'nin amacını teşkil eder (TFRS 3 md.1).

Firma, yapılan bir işleminin ya da diğer bir olayın firma birleşmesi anlamına gelip gelmediğini, satın alınan varlıkların ve sorumlu olunan borçların bir firma oluşturmasını gerektirip gerektirmediğini işletme birleştirmeleri standardını uygulayarak belirler. Eğer edinilen varlıklar bir firma oluşturmuyor ise, raporlama yapan firma bu işlemi ya da diğer bir olayı varlık edinimi olarak muhasebeleştirilebilir (TFRS 3 md.3).

Edinmeyi gerçekleştiren firma, satın alınan tanımlanabilir varlıkları ve sorumlu olunan tanımlanabilir borçları birleşme zamanındaki gerçeğe uygun değerleri ile ölçer (TFRS 3 md.18).

3.3.3. Sigorta Sözleşmeleri

Bu TFRS, kurul, sigorta sözleşmelerine ilişkin projesinin 2'nci bölümünü tamamlayana kadar, sigorta sözleşmesi düzenleyen herhangi bir firmanın (TFRS 4'de sigortacı olarak tanımlanan) sigorta sözleşmelerine ilişkin finansal raporlamasını belirlemek amacını teşkil etmektedir. Bu TFRS'nin bilhassa şu hususları dikkate aldığı söylenebilir (TFRS 4 md.1):

- Sigorta sözleşmeleri için geçerli olan muhasebe kayıtlarıyla ilgili sigortacıların yapması gerekli sınırlı sayıdaki iyileştirmeleri
- Sigortacıların finansal tablolarındaki sigorta sözleşmelerinin neden olduğu tutarları belirleyen ve açıklayan, ayrıca sigorta sözleşmelerinden doğan gelecek yıllardaki nakit akışlarının değerini, zamanlamasını ve belirsizliğini bu finansal raporların kullanıcılarının anlamasına yardımcı olan açıklamaları.

Sigortacı, sigorta sözleşmelerine ilişkin muhasebe politikalarını her zaman değiştiremeyebilir. Yalnızca ilgili değişikliğin finansal tablo kullanıcılarının ekonomik karar alma ihtiyaçlarına daha uygun bir hale getirdiği durumda ve daha az güvenilir olduğunda değişikliğe gidebilir. Ya da finansal tablo kullanıcılarının gereksinim duyduğu bilgileri daha güvenilir yapmak için ve kullanıcıların ihtiyaçlarına daha az uygun olmasını engellemek gerektiğinde değiştirebilir. Sigortacı,

uygunluk ve güvenilirliğe TMS 8’de yer alan standartlar kapsamında karar verir (TFRS 4 md.22).

Sigortacı, TFRS 3 ile uyumlu olmak üzere, iş birleşmesinde sahip olduğu sigorta borçlarını ve edinmiş olduğu sigorta varlıklarını edinme tarihindeki gerçeğe uygun değerle ölçer (TFRS 4 md.31).

3.3.4 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler

Bu standardın amacına değinecek olursak; firmanın satma amacıyla elde tuttuğu varlıkların muhasebeleştirilme ilkeleri ile durdurulan faaliyetlerle alakalı olarak yapılması gerekli açıklamaları ve sunumları tespit etmektir (TFRS 5 md.1).

Firma satış amacıyla elinde tuttuğu varlığı sınıflandırarak bir duran varlığı (ya da satma işlemi gerçekleştirilecek duran varlık grubunu) defter değeri ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerini karşılaştırarak değeri düşük olanla ölçer. Ortaklara dağıtma saikiyle elde tutulup sınıflandırmaya tabi tutulan bir duran varlık (ya da satma işlemi gerçekleştirilecek varlık grubu), defter değeri ile dağıtım maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerini karşılaştırarak değeri düşük olanla ölçer (TFRS 5 md.15).

3.3.5. Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi

Tebliğ’de yer verilen amacına göre, maden kaynaklarının araştırılmasını ve değerlendirmeye tabi tutulmasına ilişkin finansal raporlama esaslarını belirlemektir (TFRS 6 md.1). Bu TFRS firmanın katlandığı araştırma ve değerlendirme harcamalarına uygulanır (TFRS 6 md.3). Araştırma ve değerlendirme varlıklarının maliyet bedeli esas alınarak ölçüm işlemine tabi tutulur (TFRS 6 md.8).

Firma, bu standarda bağlı olarak finansal tablolara yansıtılmış olan, maden kaynaklarının araştırılmasından ve değerlendirilmesinden kaynaklanan değerleri tanımlayan ve açıklayan bilgileri göstermelidir (TFRS 6 md.23).

3.3.6. Finansal Araçlar: Açıklamalar

Açıklamalar standardı amaç olarak, finansal tablo kullanıcılarının aşağıda belirtilen hususları değerlendirebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgilerin firma

finansal tablolarında kamuoyuna açıklanmasını sağlamaktır. Bu bilgilere bakacak olursak (TFRS 7 md.1):

- Finansal araçların firmanın mali durumu ve firma performansı açısından önemi,
- Firmanın dönem içerisinde veya raporlama dönemi sonunda finansal araçlar sebebiyle maruz kaldığı risklerin niteliği ve düzeyi ile firmanın bahsi geçen riskleri yönetme şeklidir.

Olağan durumlarda gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak veya itfa edilmiş maliyeti üzerinden ölçülecek olan bir finansal varlığın (veya finansal varlık grubunun), gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen olarak tanımlanması durumu zaman zaman ortaya çıkmaktadır (TFRS 7 md.9).

TMS 1'e göre Finansal Tabloların Sunuluşu'nda yer alan (2008 yılında yayımlanan) 117'nci paragrafı gereğince; firma, önemli muhasebe politikalarını, finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ölçüm esasını veya esaslarını açıklamalıdır. Ayrıca finansal tabloların daha iyi anlaşılabilmesi için ihtiyaca uygun diğer muhasebe politikalarını kapsayacak şekilde açıklamalıdır (TFRS 7 md.21).

Gerçeğe uygun değerın kamuoyuna açıklanması esnasında, firma, ilgili finansal varlıklarını ve borçlarını ait oldukları sınıflara göre gruplandırma işlemine tabi tutar. Fakat söz konusu finansal varlıklar ve borçlar bunları ilgilendiren defter değerlerinin finansal durum tablosunda netleştirildiği oranda belirlenir (TFRS 7 md.25-26).

3.3.7. Faaliyet Bölümleri

Firma, finansal tablo kullanıcıları tarafından firmanın yerine getirdiği faaliyetler ile işlemlerini gerçekleştirdiği ekonomik ortamın özelliğini ve finansal etkilerini değerlendirmeye tabi tutabilmek için gerekli olan bilgileri açıklamalıdır (TFRS 8 md.1).

Bir firma finansal tablo kullanıcılarının firmanın meydana getirdiği faaliyetler ile faaliyette bulunduğu ekonomik ortamın özelliğini ve finansal etkilerini değerlendirmelerini mümkün kılacak bilgileri açıklamalıdır (TFRS 8 md.20).

3.3.8. Finansal Araçlar

Bu standardın amacına gelince, finansal tablo kullanıcılarına firmanın gelecekteki nakit akışlarının değerini, zamanlamasını ve belirsizliğini değerlendirmeleri için ihtiyaca uygun ve faydalı bilgiyi sunacak şekilde finansal varlıklara ve finansal yükümlülüklerle ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemek diyebiliriz (TFRS 9 md.1.1).

Gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir finansal varlığın yeniden sınıflandırılması sonucunda itfa edilmiş maliyetinden ölçülmeye başlanması durumunda, varlığın yeniden sınıflandırma tarihindeki gerçeğe uygun değeri yeni brüt defter değeri olur (TFRS 9 md.5.6.3).

3.3.9. Konsolide Finansal Tablolar

Bu TFRS'nin amacını, bir firma bir ya da daha fazla firmayı kontrol ettiğinde düzenlenmesi gerekli olan konsolide finansal tabloların hazırlanmasına ve sunulmasına ilişkin finansal raporlama ilkelerini belirlemek şeklinde ifade edebiliriz (TFRS 10 md.1).

Aslında bu standart, firma birleşmeleri ile ilgili muhasebeleştirme hükümlerini (firma birleşmesi sırasında ortaya çıkan şerefiyeye ilişkin hükümler de dâhil kabul edilmekle) ve bu hükümlerin konsolidasyon üzerindeki etkilerini düzenlememektedir (TFRS 10 md.3).

Bir firma, bağlı ortaklığının gelirlerini ve giderlerini, bağlı ortaklık üzerinde kontrol sahibi olduğu zamandan kontrolü kaybettiği tarihe kadar konsolide finansal tablolara dâhil eder. Bağlı ortaklığın gelirleri ve giderleri, edinim tarihindeki konsolide finansal tablolara yansıtılmış varlık ve borç tutarlarına dayanmalıdır. Mesela, bağlı ortaklığın elde edildiği tarihten sonra konsolide kapsamlı gelir tablosuna yansıtılan amortisman giderleri, ilgili amortisman tabi varlıkların, bağlı ortaklığın edinildiği tarihte konsolide finansal tablolara yansıtılmış gerçeğe uygun değerlerine dayanmalıdır (TFRS 10 md.B88).

3.3.10. Müşterek Anlaşmalar

Müşterek anlaşmalar standardının amacına göre, müştereken kontrol edilen anlaşmalarda (müşterek anlaşmalarda) payı olan firmalar tarafından yapılacak finansal raporlamanın esaslarını düzenlemektir. Aslında bu standart müşterek anlaşma tarafı olan tüm firmalar tarafından uygulanır (TFRS 11 md.1-3).

Müşterek anlaşma, iki ya da daha fazla tarafın üzerinde müşterek kontrole sahip olduğu anlaşma şeklinde ifade edilebilir.

Müşterek anlaşmanın özelliklerini şu şekilde sayabiliriz (TFRS 11 md.4-5-6):

- Taraflar, sözleşmeye bağlı olarak bir anlaşma ile sınırlandırılmıştır,
- Sözleşmeye bağlı anlaşma, söz konusu taraflara iki ya da daha fazla tarafın anlaşmanın müşterek kontrolünü vermektedir,
- Müşterek anlaşma bir müşterek faaliyet ya da bir iş ortaklığıdır.

3.3.11. Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar

Amaç, finansal tablo kullanıcıları için aşağıda sayılan hususları değerlendirebilmelerini sağlayacak verilerin firma tarafından açıklanmasını sağlamak olarak ifade edebiliriz (TFRS 12 md.1):

- Firmanın diğer firmalardaki paylarının özelliği ile bunlara ilişkin ortaya çıkan riskler ve
- Söz konusu bu payların firmanın finansal durumuna, finansal performansına ve nakit akışlarına etkileri.

Bir firma, açıklamaya ilişkin amacın karşılanmasına yeterli olacak ayrıntı seviyesini ve bu standardın her bir gerekliliğine ne kadar vurgu yapacağını dikkate alır. Firma yapılacak açıklamaların toplulaştırılmasını ve ayrıştırılmasını sağlar. Ayrıca önemsiz ayrıntıların dâhil edilmemesi veya farklı özelliklere sahip kalemlerin toplulaştırılması suretiyle faydalı bilginin anlaşılması güç haline gelmeyecek şekilde yapar (TFRS 12 md.4).

3.3.12. Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü

Bu kavram yukarıda konu başlığı 3.2. Gerçeğe Uygun Değer başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

3.3.13. Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları

Düzenlemeye dayalı erteleme hesapları standardının hedefi, bir firmanın, tabi olduğu tarife düzenlemesine göre belirlenen bir fiyattan veya tarifeden müşterilere mal ya da hizmet sunduğunda ortaya çıkan düzenlemeye dayalı erteleme hesap bakiyelerine ilişkin finansal raporlama esaslarını belirlemektir.(TFRS 14 md.1)

Bu standardı uygulamayı düşünen bir firma, finansal tablo kullanıcılarının aşağıdaki hususları değerlendirebilmesine olanak sağlayan bilgileri açıklamalıdır (TFRS 14 md.27):

- Firmanın sunduğu mal ya da hizmetler karşılığında müşterilerden talep edebildiği fiyatı veya fiyatları belirleyen tarife düzenlemesinin yapısını ve tarife düzenlemesiyle ilişkili riskleri ve
- Bu tarife düzenlemesinin firmanın finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları üzerindeki etkileridir.

3.3.14. Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat

Bu Standarda göre, müşteriyle yapılan bir sözleşmeyle birlikte ortaya çıkan hasılatın ve nakit akışlarının özelliği, değeri, zamanlaması ve belirsizliğine ilişkin yararlı bilgilerin finansal tablo kullanıcılarına raporlanırken firmanın uygulaması gereken esasları düzenlemek amacıyla düzenlenmiştir (TFRS 15 md.1).

Bir ifa borcu yerine getirildiğinde (ya da getirildikçe) firma bu ifa borcuna karşılık gelen işlem bedelini hasılat (gelir) olarak finansal tablolarına alır (TFRS 15 md.46).

3.3.15. Kiralamalar

Kiralamalar standardı kapsam olarak, kiralamaların finansal tablolara alınması, ölçülmesi, sunulması ve açıklanmasına ilişkin esasları belirler. Bu standardın amacı, kiracıların ve kiraya verenlerin bu işlemleri gerçeğe uygun bir biçimde göstererek, ihtiyaca uygun bilgiler sunulmasına olanak sağlamaktır. Bu bilgilerin sayesinde, kiralamaların firmanın finansal durumuna, finansal performansına ve nakit akışları üzerindeki etkisine finansal tablo kullanıcıları tarafından değerlendirilirken temel oluşturur (TFRS 16 md.1).

Firma, sözleşmenin en başında, sözleşmenin kiralama sözleşmesi olup olmadığını veya kiralama işlemi içerip içermediğini değerlendirir. Sözleşmenin, bir bedel karşılığında tanımlanan varlığın kullanımını kontrol etme hakkını belirli bir süre için devretmesi durumunda bu sözleşme, bir kiralama sözleşmesidir veya bir kiralama işlemi içerir denebilir (TFRS 16 md.9).

TFRS 16'ya göre kiracı, kiralamanın başladığı tarihten itibaren kiralamayı kullanım hakkı olan varlığın maliyeti üzerinden ölçer. Öncelikle kullanım hakkı olan varlığın, kira yükümlülüğünün ilk ölçüm tutarı hesaplanır. Sonra kiralamanın başladığı tarihte veya öncesinde yapılan tüm kira ödemelerinden, alınan tüm kiralama teşviklerinin düşülür. Daha sonra kiracı tarafından katlanılan tüm başlangıçtaki doğrudan maliyetler ve dayanak varlığın sökülmesi ve taşınmasıyla, yerleştirildiği alanın restore edilmesiyle ya da dayanak varlığın kiralamanın hüküm ve koşullarının gerektirdiği duruma getirilmesi için restore edilmesiyle ilgili olarak kiracı tarafından katlanılacak tahmini maliyetler (bu maliyetlerin stok üretimi için katlanıldığı durumlar hariç) belirlenir. Kiracı, kiralamanın fiilen başladığı tarihte ya da dayanak varlığı belirli bir süre kullanmasının sonucu olarak bu maliyetlere ilişkin yükümlülüğe katlanır. Kiracı, tanımlanan maliyetlere ilişkin bir yükümlülüğe katlandığında, bu maliyetleri kullanım hakkı varlığının bir parçası olarak finansal tablolarına yansıtır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA DEĞERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

4.1. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NIN TEK DÜZEN HESAP PLANI/ MUHASEBE UYGULAMALARI GENEL TEBLİĞİ ÜZERİNE GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER

2005 yılıyla birlikte Türkiye’de borsada işlem gören firmalarda kullanılmaya başlanan uluslararası finansal raporlama standartları, firmaların hem raporlama yaptıkları sistemlerinde hem de muhasebe kayıtlarında değişikliklere neden olmuştur. Bu değişiklikler firma hakkında nitelikli, anlaşılması kolay, genel kabul görmüş ve global muhasebe bilgisinin oluşturulmasına katkıda bulunmuştur. Aşağıda uluslararası finansal raporlama standartlarının Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği/Tek Düzen Hesap Planı açısından getirdiği değişiklikleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Uyar, 2015: 20-21):

- Düzenlenmesi gereken finansal tablo sayısı artmıştır. Örneğin döneme ait öz kaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu gibi bazı tabloların hazırlanması zorunlu hale gelmiştir.
- Finansal tabloların biçimsel yapısı ve içeriği değişmiştir.
- Finansal durumu gösteren finansal tablolarda (bilanço ve gelir tablosu) yeni kalemler ve yeni gruplandırmalar yapılmıştır. Mesela Personel Avansları hesabının diğer alacaklar hesap grubunun içerisinde yeniden sınıflandırılması gerekmektedir.
- Gelir tablosunda gösterilen faiz gelir ve giderleri hesabında değişiklikler olmuştur.
- Daha doğru formatta Faiz ve Vergi Öncesi Kar’ın (FVÖK) (faaliyet karının) hesaplaması sağlanmıştır.
- Nakit akış tablosu formatında değişiklik olmuştur.
- Dipnotlarda ve açıklayıcı bilgilerde yer alan ayrıntıların artmasıyla daha geniş bilgiler ortaya çıkmıştır.

- Kapsamlı gelir tablosunda ve olağan gelir tablosunda olağandışı gelir ve giderler yerine durdurulan faaliyetlere ilişkin gelir ve giderler yer almıştır.
- Hesap planı değişmiş, UFRS'na göre yeniden düzenlenmiştir.
- Ölçme ve değerlendirme işlemlerinde meydana gelen değişikliklerle birlikte, finansal tablolarda yer alan kalemlerin sonraki dönemlerde ölçümleri yapılırken genellikle gerçeğe uygun değer uygulanmıştır.
- Maddi duran varlıklar ve maddi olmayan duran varlıklara değer düşüklüğü karşılığı ayrılmış ve büyük çaptaki firmalar için yeniden değerlendirme uygulanmıştır.
- Stoklar hesabında değer düşüklüğü karşılığı ayrılmıştır.
- Kıdem tazminatı karşılıklarının hesaplaması yapılırken aktüeryal hesaplama yöntemi tercih edilmiştir.
- Ertelenmiş vergi için gelir ve gider etkisi hesaplanıp raporlama oluşturulmuştur.
- Borçlanma maliyetleri kayıt altına alınırken gider olarak kaydedilmesi tercih edilmiştir.
- Araştırma giderlerine gelir tablosunda raporlama yapılarak süreç tamamlanmıştır.

Ayrıca, finansal tablo dipnotlarında doğrudan ve dolaylı tüm ortaklıklar raporlanmaktadır. Şirket yöneticileri ve ortaklarla ilişkili tüm bilgiler kamuya açıklanmaktadır. BDDK, SPK ve Hazine Bakanlığınca yapılan düzenlemeler ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile getirilen hükümlerle özel ve kamu sektöründe iç denetimi zorunlu hale getirmiştir. Bu durum aynı zamanda şirketlere ek bir maliyet getirmiştir (Kenger, 2012) (Uzun, 2012).

TDHP, TMS uygulamalara göre finansal tablo hazırlayan firmalar TFRS'na ilk geçiş uygulaması kapsamında yeniden değerlendirme ve sınıflama farklarını tespit ederek düzeltme işlemlerini yaparlar. Firmalar TFRS'na geçiş sürecinde finansal tablolarını TFRS 1 standardı kapsamında düzenlerler. Bu standardın temel amacı, firmaların finansal tablolarını dönüştürme sürecinde gerekli olan ilke, esas ve kuralları belirlemektir. TFRS 1 nolu muhasebe standardı yardımıyla tekrar oluşturulan finansal tablolar gerçeğe uygun sunum noktasında hem potansiyel yatırımcılar hem de diğer finansal bilgi kullanıcılarına firmayı değerlendirme sürecinde önemli nitelikte

faydalı bilgiler sunmaktadır. Zaman zaman firmalar bağımsız denetime tabi olmaktadır. Hangi firmaların bağımsız denetime tabi olacağını Bakanlar Kurulu belirlemektedir.

Firmaların standartlar kapsamında finansal tablo oluşturma süreci, vergi yasaları baz alınarak hazırlanmış olan finansal tabloların, TFRS ilke ve esasları çerçevesinde yeniden oluşturularak finansal tablo kullanıcılarının bilgisine sunulmasıyla tamamlanmaktadır. Finansal tabloların TFRS çerçevesinde tekrar düzenlenip, sunulmasıyla diğer bir ifade ile standartlara geçiş işlemlerinin yapılmasıyla finansal tablolar üzerinde çeşitli etkiler meydana gelir. Özellikle de işletmenin rasyolarında önemli değişiklikler veya farklılıklar ortaya çıkabilir (Ayanoğlu ve Yılmaz, 2016: 43).

4.2. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI / TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI ve VERGİ USUL KANUNU/ TEK DÜZEN MUHASEBE STANDARTLARI / TEK DÜZEN HESAP PLANI TEMEL FARKLILIKLARININ BELİRLENMESİ

Türk Ticaret Kanununda, TFRS uygulaması zorunlu kılınan firmalara yer verilmiştir. Gerçek ve tüzel kişi tacirler (tüm firmalar), Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS / TFRS) uyarlaması olan Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS / TMS) tabi olarak faaliyetlerine devam etmeleri öngörülmüştür. Ayrıca Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu farklı firma büyüklükleri, hangi sektörler olduğu ve kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar itibariyle TFRS'lerinden muaf olacak firmaları tespit etmeye ve farklı düzenlemeler getirmeye yetkilidir.

4.2.1. Aktif Hesaplar Açısından Farklılıkların Belirlenmesi

10 Nakit ve Nakit Benzerleri Hesabı

100 Nakit Kasası

Vergi Usul Kanunu'nun 280. ve 284. Maddelerine göre kasa hesabı olarak bilinen bu hesapta nakit varlıklar yer alır. Hesaplar Türk Lirası bazlı tutulurken yabancı paralar değerlendirme kuru üzerinden gösterilir (Kenger, 2012).

Türkiye Muhasebe Standartları madde 1'e göre ise nakit akışları gerçeğe uygun değerleri ile gösterilir. Ayrıca nakit varlıkların nasıl değerlendirileceğine dair özel bir ifade yokken yabancı paralar açısından değerlendirme VUK'nda yapılan düzenlemeye göredir. Bununla beraber yabancı paraların dönem sonunda yapılan kur değişimlerinin olumlu farkları "664 Kur Farkı Kazançları", olumsuz farkları ise "674 Kur Farkı Zararları" hesaplarında izlenir (KGK, 2019d).

101 Alınan Çekler

Vergi Usul Kanunu'nun 266. ve 280. Maddelerine göre alınan çekler Türk Lirası şeklinde ise itibari değerleri üzerinden, yabancı para şeklinde olanlar ise değerlendirme günündeki cari kur üzerinden değerlemeye tabi tutulur. Vadesi gelmiş ama henüz tahsil edilmemiş çekler "101 Alınan Çekler" hesabında izlenirken vadeli olanlar "121 Alacak Senetleri" hesabında izlenir (Kenger, 2012).

TFRS'ye göre yapılacak değerlendirme VUK'nda olduğu gibidir. Ancak alınan vadeli çeklerin "122 Alınan İleri Tarihli Çekler" veya "222 Alınan İleri Tarihli Çekler" hesaplarında izlenmesi gerekir. Bu hesap, gerçek ve tüzel kişiler tarafından firmaya verilen ve her an tahsil edilebilir nitelikte olan çeklerin izlenmesinde kullanılır (KGK, 2019d).

102 Bankalar

Bankalar hesabının işleyişine dair hükümlere VUK 280. ve 281. Maddelerin de yer verilmiştir. Bankalara para olarak yatırılan veya hesaba havale şeklinde gönderilen paraların kayıtlı değerleri üzerinden izlendiği hesaptır (Kenger, 2012).

TMS'na göre de benzer işlemler yapılmaktadır. Nakit benzeri olarak nitelendirilemeyecek üç aydan fazla vadeli mevduat hesapları "115 Bankalardaki Mevduat" hesabında, vadesi bir yıldan uzun olursa "205 Bankalardaki Vadeli

Mevduat” hesabında izlenir. TFRS’na göre raporlama dönemleri geldiğinde hesaba tahakkuk eden faizler bankalar hesabının borcuna kaydedilirken aynı tutarda “660 Mevduat Faiz Gelirleri” hesabına alacak kaydedilir (KGK,2019d).

103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri

Firmanın üçüncü taraflara bankalar aracılığıyla çekle veya ödeme emirleri ile yapacağı ödemelerin izlendiği hesaptır. Önceki uygulamalarda verilen çeklerden vadesi gelenlerin “103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri” hesabında, vadesi gelmeyenlerin ise “321 Borç Senetleri” hesabında izlenmesi mümkündür (Kenger,2012).

Finansal raporlama standartlarına göre verilen ileri tarihli çekler bu hesapta değil kısa veya uzun vadeli yükümlülük olmasına mukabil “322 ya da 422 Verilen İleri Tarihli Çekler” hesaplarında izlenir. Bu hesapta izlenen çekler karşı tarafça her an tahsil edilebilir olan ama henüz tahsil için bankaya verilmemiş olan çeklerdir (KGK, 2019d).

11 Finansal Yatırımlar

Vergi usul kanununun 279. Maddesine göre firmaların kısa süreli yatırım yapmak için (kısa süreli alıp satmak amacı ile) satın aldıkları menkul kıymetler alış bedelleri ile değerlendirmeye tabi tutulur (Kenger, 2012). Bilanço günü geldiğinde yeniden değerlendirilerek tasarruf değerine yükseltilir (İYMMO, 2014).

Finansal raporlama standartlarının devreye girmesiyle birlikte bu grupta yer alan menkul kıymet niteliğindeki finansal yatırımlar ölçüm esasına göre sınıflandırılarak, teminata verilen finansal yatırımların ayrı bir hesapta izlenmesi öngörülmüştür. TMS 39’a göre finansal varlıklar ölçülebildiği zamanlarda gerçeğe uygun değeriyle değerlendirmeye tabi tutulur. Elde etme maliyetleri geçerlidir. Devlet tahvili, hazine bonosu ve gelir ortaklığı senetleri için Gelir Tahakkuku yapılması gerekir. Piyasalarda işlem görmeyen menkul varlıklarda rayiç bedele göre değerlendirme yapılır (İYMMO, 2014). Menkul kıymetlerin daha önceden yapılan tanımlamalarına uyup uymadığının belirli aralıklarla kontrolünün yapılması gereklidir. Herhangi bir değişim olduğunda kanıtlarla desteklenerek yeniden sınıflandırma yapılmalıdır (PWC, 2019a).

12 Ticari Alacaklar

VUK 280 ve 281'e göre alacaklar en başta alıcılar hesabı olmak üzere kayıtlı değerleriyle değerlendirilir. Senetli ve senetsiz alacakların yabancı para cinsinden olanları meydana geldikleri dönemdeki cari kur üzerinden, dönem sonlarında ise dönem kuru üzerinden değerlemeye tabi tutulur. Reeskont ise isteğe bağlıdır ve yalnızca senetli alacaklara uygulanabilir (Kenger, 2012). Banka, banker ve sigorta şirketlerinde TCMB'nin belirlemiş olduğu ıskonto oranına göre reeskont işlemi yapılır. Diğer firmalarda senetlerin üzerinde yazan oranlar geçerli olmaktadır (İYMMO, 2014).

Finansal raporlama standartlarına göre alacaklar gerçeğe uygun değerle ölçülür ve muhasebeleştirilirken ıskonto edilmiş tutarları ile kaydedilmeleri gerekir. Tüm alacaklar için reeskont işleminin yapılması gerekir. Vadeli alacaklar gerçeğe uygun değerleri ile raporlanır (TMS-39). Ticari alacaklar, bu alacaklardan yapılması muhtemel tahsilatların zamanlamasına bağlı olarak dönem sonlarında dönen veya duran varlık olarak sınıflandırılır (KGK, 2019d).

127 Şüpheli Ticari Alacaklar

Vergi usul kanunda yapılan düzenlemeye göre bir alacağın şüpheli hale gelmesi için alacağın mutlaka zirai veya ticari bir kazancın elde edilmesinde ve idame ettirilmesinde kullanılması gerekir (Kenger, 2012). Şüpheli alacak için karşılık ayrılması isteniyorsa alacağın dava ya da icra safhasına gelmesi gerekir (VUK-323). Tasarruf değeri ile değerlemeye tabi tutulur. Teminatlı alacaklarda uygulanması mümkün değildir (İYMMO, 2014).

TFRS'ye göre tahsil edilemeyeceği düşünülen her türlü alacak için karşılık ayrılabilir. Bu nedenle firmalar alacaklarını analiz ederek ilgili müşterilerden ödeme kabiliyeti olmayanları belirleyerek karşılık ayırmaları gerekir (Yardımcıoğlu, 2013: 44). Firmanın takdir hakkı vardır. Şüpheli duruma gelen alacakların bir sonraki raporlama dönemini etkileyen değerleri bir önceki dönemde kayıt altına alınarak giderleştirme işlemi yapılır (İYMMO, 2014). Tahsili şüpheli hale gelmiş alacaklara ilişkin on iki aydan daha uzun sürede gerçekleşmesi beklendiği durumlarda bu tür şüpheli alacaklar "227 Şüpheli Ticari Alacaklar" hesabında izlenir (KGK, 2019d).

15 Stoklar

Stoklar değerleme işlemine tabi tutulduklarında satın alındıklarında veya üretimleri geręekleřtięindeki maliyetleri esas alınır. Elde edilen malın toplam maliyetine nakliye masrafları, gümrük giderleri, satın alma komisyonları ve taşıma esnasında yapılan sigorta masrafları eklenir (Kenger, 2012). İndirilemez nitelikteki KDV'ler maliyetin bir unsuru kabul edilir (VUK-275). Değeri düşen bir mal varsa emsal bedeli ile değerlenir. Takdir komisyonu kararına göre bir fark ortaya çıkarsa gider yazılır (VUK-278).

TMS 2'ye göre, stokların maliyeti tüm elde etme maliyetlerinden, dönüştürme maliyetlerinden ve stokların mevcut durumuna getirilmesi ve bu konunun korunması için katlanması gereken diğer maliyetlerden oluşur. Borçlanma maliyetleri maliyete dahil edilmez (İYMMO, 2014). Finansman giderleri maliyetlere yansıtılamaz. Eğer VUK'na göre yansıtma yapıldıysa geri çekilmesi gerekir (TMS-2). Kimi zaman bazı koşullar geręekleřtięinde stoklar özellikli varlık olabilir. Fakat finansal varlıklar ve kısa zaman içerisinde üretilen stoklar özellikli varlık sayılmaz (TMS-23). Stokların değerlemesinde FIFO ve ortalama maliyet metotları temel alınmaktadır (KGK, 2019d).

16 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri

Tek düzen hesap planına göre 170-178 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri hesabında izlenir. Ayrıca yıllara sari (yapımı bir takvim yılını aşan) sözleşmelerden kaynaklanan gelir ve giderler projenin bittiği dönemde muhasebeleştirilir (Kenger, 2012).

TMS 11'e göre projenin bittiği dönemde değil, tamamlanma derecesi dikkate alınarak ilgili dönemde muhasebeleştirilir. 160-167 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri hesabında izlenir. Sözleşme gelirleri ve maliyetleri güvenli bir şekilde ölçüldüğünde bunlar işin tamamlanma yüzdesine göre sonuç hesaplarında izlenir (KGK, 2019d).

17 Canlı Varlıklar

Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğinde canlı varlıklara ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır. Zirai mahsullerin ve hayvanların maliyet bedelleri ile değerlendirilir (Kenger, 2012). Bu durumun mümkün olmadığı durumlarda değerlendirme işlemi için emsal değer kullanılır (VUK-276,277).

Finansal raporlama standartlarına göre bu hesap grubu yalnızca tarımsal faaliyette bulunan firmalar tarafından kullanılır. Tarımsal ürünler gerçeğe uygun değerle muhasebeleştirilmelidir (KGK, 2019d). Canlı varlıklarda ise gerçeğe uygun değer belirlenemezse canlı varlıklar maliyet bedelleri ile kayıt altına alınır. Ardından söz konusu maliyet bedelinden birikmiş amortismanlar ve değer azalışları indirildikten sonra ortaya çıkan değerle değerlendirilir (TMS-41).

21 Ortaklıklardaki Yatırımlar (Bağlı Ortaklıklar, İştirakler, İş Ortaklıkları ve Müştereken Kontrol Edilen İşletmelerdeki Yatırımlar)

210 İştiraklerdeki Yatırımlar

VUK 279'a göre 242-İştirakler Hesabında izlenir. İştirakler alış bedelleriyle ya da maliyet değerleriyle kayıt altına alınır. Borsada alınıp satılanlar borsa değeri ile değerlendirilirken borsaya konu olmayanlar ise izin verildiği müddetçe enflasyona göre düzeltilmiş maliyet bedeli ile değerlendirilmektedir (Kenger, 2012).

Finansal raporlama standartları ile birlikte yeni hesap 210-İştiraklerdeki Yatırımlar olmuştur. İştirakler piyasa değeri ve elde etme maliyeti arasında düşük olanı ile değerlendirilir (KGK, 2019d). Borçlanma maliyetleri (faiz, vade farkı, kur farkı gibi) maliyete dahil değildir (İYMMO, 2014). Önemli niteliklere haiz iştirakler konsolide finansal tablolarda özkaynak yöntemine göre değerlemeye tabi tutulur (TMS-28,39). Firmaların özkaynak yöntemini uygulamadığı uzun vadeli iştiraklerinde ya da müşterek yönetime tabi yatırımlarında TFRS 9'u kullanarak kayıt altına alacakları açıkça dile getirilmiştir (PWC, 2019b).

212 Bağlı Ortaklıklar

245-Bağlı Ortaklıklar hesabında izlenir. Alış veya maliyet bedelleri ile muhasebeleştirilir (Kenger, 2012). Bağlı ortaklıkların konsolide edilmesi mümkün değildir (VUK-279).

Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre bağlı ortaklıklar, 212-Bağlı ortaklıklar hesabında izlenir. Bağlı ortaklıklar piyasa değeri ve elde etme maliyeti arasından düşük olan değerle değerlemeye tabi tutulur (KGK, 2019d). Ana ortaklık, kontrolü altındaki bağlı ortaklıkları kendine ait finansal tablolarda konsolide etmek zorundadır (TMS-27,28,39). TFRS 17 yürürlüğe girdiğinde yatırım sözleşmesi düzenleyen firmaların muhasebesi değişmiştir (PWC, 2019b).

25 Maddi Duran Varlıklar

Vergi usul kanunundaki ilgili maddelere göre 250 ile 259 arası hesaplarda izlenir. Gayrimenkul tanımı geniş bir çerçevede ele alınır. Kredili sabit kıymet alımlarında elde etme tarihine kadar olan faizler maliyet bedelidir. Kalan kısımlar için ise gider yazılırken ihtiyarilik söz konusudur (İYMMO,2014). Maliyet bedeli ile değerlendirirken piyasa değeri esas alınarak değerlendirilemez. Maddi duran varlıkların elde edilmesi esnasında yapılacak olası harcamalar yapıldığı zaman maliyete ilave edilir ya da tamir, bakım onarım harcamaları olarak gider veya maliyet hesaplarına alınır (Kenger, 2012).

TMS 16 ve 17'ye bakıldığında maddi duran varlık ile ilişkilendirilebilen her türlü maliyetin aktifleştirildiği görülebilir. Elde etme bedeli geçerlidir. Satın alırken ortaya çıkan noter masrafı, nakliye ve montaj, vergi vb. giderler elde etme maliyetine dahildir. Borçlanma maliyetleri ise dahil değildir (İYMMO, 2014). TMS 37'ye göre Maddi duran varlığın alımı esnasında belirli olan ve ileriye yönelik yükümlülükler ya da masraflar varlığın maliyetine eklenir. Ama bu ekleme işlemi yapılırken doğacak masraflar bugüne indirgenerek maliyete eklenmelidir (KGK, 2019d).

26 Şerefiye ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Maddi olmayan duran varlıkların bir bölümü olan haklar ve şerefiyeler gibi değerlerin değişim değerleri söz konusu olurken, aktifleştirilmiş değerler için değişim değeri olmaz (Kenger, 2012). Değişim değeri olanlar maliyet bedeli ile değişim değeri olmayanlar ise kayıtlı değerleri üzerinden kayıt altına alınır. Şerefiyeler ise kayıtlı değerleri ile değerlendirilir (VUK-269,282).

Firmanın kendi bünyesinde yarattığı Maddi Olmayan Duran Varlıklar için yapılan harcamalar aktifleştirilmeyip gider yazılır (KGK, 2019d). Şerefiyeler için

değer düşüklüğü testi yapılır ve değeri düştüğü zaman değer düşüklüğü karşılığı ayrılması gereklidir (TMS-36,38).

289 Ertelenmiş Vergi Varlığı

Ertelenmiş vergi ticaret kanunları ile vergi kanunları arasında muhasebe konusundaki farklardan kaynaklanır. Tek düzen hesap planına göre yalnızca geçerli dönem vergi karşılığı gösterilip ertelenmiş vergi hesaplanmaz (Kenger, 2012).

TMS 12'ye göre cari dönem vergi karşılığı ile zamanlama farklılıklarının neden olduğu ertelenmiş vergiler de hesaplanmalıdır. TMS 12'ye göre firma temettülerin gelir vergisi etkilerini aynı biçimde muhasebeleştirmelidir (PWC, 2019b). TFRS 23'e göre (yorum maddesi) gelir vergilerinde belirsizliklerin olduğu durumlarda ertelenmiş vergi hesaplamasının nasıl yapılacağı ve kayıt altına alınacağı belirtilmiştir. Ertelenmiş vergi hesaplandıktan sonra geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında ertelenmiş vergi varlık kaleminde ortaya çıkan değişimler dikkate alınarak bu hesapta muhasebeleştirilir (KGK, 2019d).

4.2.2. Pasif Hesaplar Açısından Farklılıkların Belirlenmesi

32 Ticari Borçlar

Borçlar en başta satıcılar olmak üzere kayıtlı değeri ile değeri. Senetli ve senetsiz yabancı paralardan olanlar ortaya çıktıklarında cari kur üzerinden, dönem sonlarında ise değerlendirme kuru üzerinden değerlendirilir (Kenger, 2012). Eğer firma alacak senetlerini reeskonta tabi tuttuysa borç senetlerini de reeskonta tabi tutmak zorundadır (VUK-280, 285).

TFRS'na göre borçlar gerçeğe uygun değerleri ile ölçülür ve kayıt altına alınma esnasında iskonto edilmiş tutarın dikkate alınması esastır. Tüm borçlar reeskonta tabidir (KGK, 2019d). Vadeli alacaklar gerçeğe uygun değerleri ile raporlamaya tabi tutulur (TMS-39). TMS 23'e göre borçlanma maliyetleri için nitelikli bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesi için yapılması gerekli her borçlanmayı, genel borçlanmanın bir parçası olarak değerlendirir (PWC, 2019a).

37 Borç ve Gider Karşılıkları

Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğine göre ayrılan en temel karşılık şüpheli ticari alacaklar için ayrılan karşılıktır. Olayın dava veya icra aşamasına girmesi durumunda gider yazılabilir (Kenger, 2012).

TMS 37'ye göre nakit çıkış ihtimali bulunmayan konular için karşılık ayrılması mümkün değildir. Geleceğe yönelik olarak meydana gelmesi ihtimal dahilinde olan olumlu veya olumsuz şarta bağlı yükümlülükler mali tablo dipnotlarında gösterilir. VUK'da böyle bir uygulama mevcut değildir (KGK, 2019d).

372 Kıdem Tazminatı Karşılıkları

Tek düzen hesap planına göre kıdem tazminatı yalnızca işçinin iş sözleşmesi sona erdiğinde ödenir ve gider olarak kaydedilir. Stoklar hesabıyla ya da üretim işlemiyle bir alakası yoktur (Kenger, 2012). Kanunen kabul edilmeyen gider özelliği gösterir. Karşılık ayrılırsa kanunen kabul edilmeyen gider yazılması mümkündür (İYMMO, 2014).

Finansal raporlama standartlarına göre 12 ay içinde ödenmesi gereken kıdem tazminatı tutarları personelin bulunduğu birime bağlı olarak ilgili fonksiyon hesabına (mesela genel yönetim giderleri hesabına) kaydedilir (KGK, 2019d). Kıdem tazminatı karşılıkları toplam tutara göre değil, net bugünkü değere göre hesaplanarak gider yazılır (TMS-19). Kıdem tazminatı karşılığının ayrılması zorunludur. Aktüeryal hesaplama işlemi yapılarak gider yazılır (İYMMO, 2014). Kıdem tazminatı hesaplaması yapılırken işçinin son aldığı ücret dikkate alınmaktadır (Yardımcıoğlu, 2013: 42).

4.2.3. Gelir Tablosu Hesapları Açısından Farklılıkların Belirlenmesi

630 Araştırma ve Geliştirme Giderleri

Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğine göre araştırma ve geliştirme giderleri belirli koşulların oluşması halinde aktifleştirilebilir (Kenger, 2012d).

Finansal raporlama standartlarının yürürlüğe girmesiyle birlikte bu hesap araştırma giderleri ile uygulanan geçerli finansal raporlama çerçevesinde aktifleştirilemeyen araştırma ve geliştirme giderlerinin takip edilmesinde kullanılır.

Maden kaynaklarının aranması ve değerlendirilmesi için yapılan harcamalar arasında aktifleştiremeyenler olursa onlar da bu hesapta izlenir (KGK, 2019d).

649 Diğer Faaliyetlerden Çeşitli Gelir ve Kazançlar

Diğer Faaliyetlerden Çeşitli Gelir ve Kazançlar hesabı tek düzen hesap planına göre diğer bütün hesapların kapsamına girmeyen diğer olağan faaliyetlerden sağlanan gelir ve kazançların izlendiği hesaptır. Bu hesapta kambiyo karları, menkul kıymet satış karları ve vb. izlenir (VUK- 25).

TFRS'nı uygulayan firmalar açısından "562 Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma Kazançları(Kayıpları)" hesabında yer alan yurtdışındaki firmadaki net yatırım riskinden korunma kazançlarının birikimli tutarından, yurtdışındaki firma elden çıkarıldığında kar veya zarara yapılan aktarımlarda da bu hesap kullanılır (KGK, 2019d).

760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri

Tek düzen hesap planına göre Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri mamulün stoklara verildiği ve hizmetin tamamlandığı andan itibaren bu mal ve hizmetlerin alıcılara teslimine kadar yapılan giderlerin izlendiği hesaptır.

Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre yapılan harcamaların fiili tutarları üzerinden izlenmesi gerekir (KGK, 2019d).

780 Finansman Giderleri

Vergi usul kanununa göre bu giderler hem aktifleştirebilir hem de gider olarak kayıt altına alınabilir (Kenger, 2012).

TMS 23'e göre varlığın satım veya kullanım aşamasına hazır hale gelinceye kadar katlanılan finansman giderleri alternatif metotlara göre belirli koşulların oluşması durumunda aktifleştirebilir (KGK, 2019d).

4.3. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ FİRMA DEĞERİNE ETKİSİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

4.3.1. Uygulamanın Amacı ve Önemi

Uygulamamızın ana gayesi, TDHP ve TMS'nden UFRS/TFRS'na geçişin, mali verilere ve bu verilerle elde edilen finansal değerlere etkisini tespit etmek, firmaların UFRS/TFRS öncesi ve sonrası finansal verilerini karşılaştırarak firma değerine etkisini tespit etmektir.

Bu uygulama, Türkiye'de UFRS adaptasyonunun uzun vadede finansal verilere ve finansal değerlere etkisini görme açısından önemlidir. Gerçek bir firmanın verileri ve basitleştirilmiş varsayımları kullanarak hazırlanan Uygulama sonucuna bakılarak UFRS öncesi ve sonrası dönem karşılaştırması yapılmasıyla firma değerinin nasıl etkilendiği tespit edilmeye çalışılacaktır.

4.3.2. Uygulamanın Yöntemi

Muhasebe kayıtlarını UFRS'na göre tutan firmaların UFRS öncesi dönem ve UFRS uygulamasından sonraki dönem mali verilerini karşılaştırmak amacıyla kayıtlarını Tek Düzen Muhasebe Sistemine göre ve UFRS'na göre tutan bir firma örnek alınarak karşılaştırma yapmak uygulamamızın yöntemini oluşturmuştur. Uygulama kapsamında incelenen ve karşılaştırmaya tabi tutulan finansal veriler çalışmada gösterilecektir.

Uygulamada ilk önce firmanın Tek Düzen Hesap Planına göre hazırlanmış Bilanço ve Kapsamlı Gelir Tablosu gösterilmiştir. Belirli standartlara göre düzeltilmiş verilerle ve basitleştirilmiş varsayımlarla UFRS'na uygun tablolara ulaşılmıştır. Nihayetinde TDHP/VUK/MUSGT'ne göre hazırlanmış finansal tablolarla UFRS/TFRS'na göre düzenlenmiş finansal tablolardaki veriler karşılaştırılarak aralarındaki farklılıklar analiz edilmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak iki farklı uygulamaya göre hazırlanmış finansal tablolar arasında oluşan farkların yorumlanmıştır. Bu TDHP ve UFRS uygulamalarına göre hazırlanmış tablolardaki farkların ve UFRS'nın firma değerini nasıl etkilediği incelenmiştir. Firma değeri belirlenirken özsermaye maliyetini hesaplamak için ekonomik göstergelerden yararlanılmıştır.

4.3.3. Uygulamanın Analizi

Uygulamaya konu olan firma Türk Ticaret Kanuna göre bağımsız denetime tabi olan bir Anonim Şirkettir. Ancak, halka açık bir firma değildir. Bağımsız denetim yapılırken baz kabul edilen tablolar UFRS'na uygun olarak düzenlenmiş tablolardır.

Uygulamada şirket ünvanı, “TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi” olarak belirtilen firmanın verileri gerçek bir firmaya aittir. VUK'nun 5 Sayılı maddesi ve 3568 sayılı kanunun 43. maddesinde düzenlenen mahremiyet hükümleri gözönünde bulundurularak şirket ismi hayali olarak adlandırılmıştır.

Araştırmamızda esas alınan tablolar UFRS/TFRS'na uygun hale getirilmiştir. Uygulamada ilk önce Tek Düzen Hesap planına uyarlanmış bilançolar gösterilecek, ardından da TFRS'na göre hazırlanmış finansal tablolar düzenlenecek daha sonra da tablolar karşılaştırılacaktır. Tek Düzen Hesap Planı ve UFRS'ye göre hazırlanmış karşılaştırmalı tablolardan yararlanarak her iki sistem için de firma değeri belirlenmeye çalışılacaktır.

Tablo 1. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2016 Yılı Bilançosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi			
31.12.2016 TARİHLİ TEK DÜZEN HESAP PLANINA GÖRE HAZIRLANMIŞ BİLANÇO			
AKTİF		PASİF	
1.DÖNEN VARLIKLAR		3.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
10.Hazır Değerler		32.Ticari Borçlar	
100.Kasa	77.129,91	320.Satıcılar	9.336.800,00
102.Bankalar	10.800.000,00	33.Diğer Borçlar	
12.Ticari Alacaklar		331.Ortaklara Borçlar	21.497,96
120.Alıcılar	413.889,58	335.Personele Borçlar	29.197,18
122.Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	336.Diğer Çeşitli Borçlar	4.372.111,58
13.Diğer Alacaklar		39.Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	
136.Diğer Çeşitli Alacaklar	996.680,40	399.Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	81.529,56
15.Stoklar	1.309.412,91	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı	13.841.136,28
19.Diğer Dönen Varlıklar			
198.Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	734.322,72	4.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
Dönen Varlıklar Toplamı	14.331.435,53	42.Ticari Borçlar	
		420.Satıcılar	4.720.000,00
		43.Diğer Borçlar	
2.DURAN VARLIKLAR		436.Diğer Çeşitli Borçlar	31.097.032,72
24.Mali Duran Varlıklar		438.Kamuya Olan Ertelemiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar	15.654.625,48
242.İştirakler	481.019,97	49.Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	
25.Maddi Duran Varlıklar		499.Diğer Çeşitli Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.162.987,71
250.Arazi ve Arsalar	9.531.710,14	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı	54.634.645,91
252.Binalar	36.895.450,10		
253.Tesis Makine ve Cihazlar	13.475.000,24	5.ÖZ KAYNAKLAR	
254.Taşıtlar	770.000,00	50.Ödenmiş Sermaye	
255.Demirbaşlar	3.500.000,00	500.Sermaye	5.200.000,00
29.Diğer Duran Varlıklar		52.Sermaye Yedekleri	
297.Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	1.060.509,72	522.Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları	43.466,32
Duran Varlıklar Toplamı	65.713.690,17	54.Kar Yedekleri	
		540.Yasal Yedekler	357.500,05
		57.Geçmiş Yıllar Karları	
		570.Geçmiş Yıllar Karları	5.760.545,67
		59.Dönem Net Karı(Zararı)	
		590.Dönem Net Karı	207.831,46
		Öz Kaynaklar Toplamı	11.569.343,51
Toplam Varlıklar(AKTİF)	80.045.125,70	TOPLAM KAYNAKLAR(PASİF)	80.045.125,70

Tablo 2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Uyarlanmış 2016 Yılı Bilançosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi			
31.12.2016 TARİHLİ TEK DÜZEN HESAP PLANINDAN UYARLANMIŞ BİLANÇO			
AKTİF		PASİF	
DÖNEN VARLIKLAR		KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	
Nakit ve Nakit Benzerleri	10.877.129,91	Kısa Vadeli Borçlanmalar	9.336.800,00
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	413.889,58	İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	21.497,96
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Rees.(-)	0	İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	4.372.111,58
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	996.680,40	Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	29.197,18
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu(-)	0	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	81.529,56
Stoklar	1.309.412,91	Kısa Vadeli Yükümlükler Toplamı	13.841.136,28
Diğer Dönen Varlıklar	734.322,72		
Dönen Varlıklar Toplamı	14.331.435,53	UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	
		Uzun Vadeli Borçlanmalar	4.720.000,00
		İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	31.097.032,72
DURAN VARLIKLAR		Ertelemiş Gelirler	15.654.625,48
Finansal Yatırımlar	481.019,97	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	3.162.987,71
Maddi Duran Varlıklar (Net)	64.172.160,48	Uzun Vadeli Yükümlükler Toplamı	54.634.645,91
Arazi ve Arsalar	9.531.710,14		
Binalar	36.895.450,10		
Tesis, Makine ve Cihazlar	13.475.000,24		
Taşıtlar	770.000,00		
Demirbaşlar	3.500.000,00		
Duran Varlıklar Toplamı	65.713.690,17		
		ÖZ KAYNAKLAR	
		Ödenmiş Sermaye	5.200.000,00
		Sermaye Düzeltme Farkları	43.466,32
		Kardan Ayrılmış Kısıtlanmış Yedekler	357.500,05
		Geçmiş Yıl Karları	5.760.545,67
		Net Dönem Karı	207.831,46
		Öz Kaynaklar Toplamı	11.569.343,51
Toplam Varlıklar(AKTİF)	80.045.125,70	TOPLAM KAYNAKLAR(PASİF)	80.045.125,70

Tablo 3. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2016 Yılı Gelir Tablosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi		
31.12.2016 Tarihli Gelir Tablosu		
60.Brüt Satışlar		
600.Yurtiçi Satışlar	1.153.335,02	
62.Satışların Maliyeti		
621.Satılan Ticari Mallar Maliyeti	1.883.118,50	(-)
Brüt Satış Karı veya Zararı	729.783,48	(-)
63.Faaliyet Giderleri		
631.Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	87.740,03	(-)
632.Genel Yönetim Giderleri (-)	826.369,55	(-)
64.Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir Ve Karlar		
640.İştiraklerden Temettü Gelirleri	41.426,60	
642.Faiz Gelirleri	2.940.526,82	
649.Diğer Olağan Gelir ve Karlar	876.222,82	
65.Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider Ve Zararlar		
653.Komisyon Giderleri	83.536,80	(-)
659.Diğer Olağan Gider ve Zararlar	96.937,82	(-)
Faaliyet Karı	864.608,06	(-)
66.Finansman Giderleri		
660.Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	1.825.977,10	(-)
Dönem Net Karı veya Zararı	207.831,45	

Tablo 4. UFRS/TFRS'na Göre Hazırlanmış 31.12.2016 Tarihli Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi		
31.12.2016 Tarihli Kar - Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu		
Hasılat	1.153.335,02	
Satışların Maliyeti (-)	1.883.118,50	(-)
Brüt Kar	729.783,48	(-)
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	87.740,03	(-)
Genel Yönetim Giderleri (-)	826.369,55	(-)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	876.222,82	
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler(-)	96.937,82	(-)
Faaliyet Karı	864.608,06	(-)
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	41.426,60	
Diğer Faaliyetlerden Giderler(-)	83.536,80	(-)
Finansman Gelirleri	2.940.526,82	
Finansman Giderleri (-)	1.825.977,10	(-)
Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Öncesi Karı	207.831,46	

Tablo 5. TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP'na Göre 2016 Yılı Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi

DÖNEN VARLIKLAR	TDHP BİLANÇO	UFRS
Nakit ve Nakit Benzerleri	10.877.129,91	10.942.615,01
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	413.889,58	237.775,32
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu(-)	0	-1.805,56
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	996.680,40	1.178.273,69
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu (-)	0	-1.110,12
Stoklar	1.309.412,91	2.080.147,55
Diğer Dönen Varlıklar	734.322,72	737.446,66
Peşin Ödenmiş Vergiler	0,00	11.285,27
Ertelemiş Vergi Varlıkları	0,00	113.343,24
Dönen Varlıklar Toplamı	14.331.435,53	15.297.971,06
DURAN VARLIKLAR		
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	0	46.000,00
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu(-)	0	-5.431,82
Finansal Yatırımlar	481.019,97	439.234,07
Maddi Duran Varlıklar (Net)	64.172.160,48	52.263.713,75
Diğer Duran Varlıklar	1.060.509,72	531,83
Duran Varlıklar Toplamı	65.713.690,17	52.744.047,83
TOPLAM VARLIKLAR	80.045.125,70	68.042.018,90

KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Kısa Vadeli Borçlanmalar	9.336.800,00	14.462.438,88
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	21.497,96	4.233.580,00
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	4.372.111,58	116.639,08
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	29.197,18	51.713,98
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	81.529,56	21.531,66
Kısa Vadeli Yükümlükler Toplamı	13.841.136,28	18.885.903,61
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Uzun Vadeli Borçlanmalar	4.720.000,00	0
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	31.097.032,72	18.861.517,12
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	0	178.718,84
Ertelemiş Gelirler	15.654.625,48	18.817.613,19
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	3.162.987,71	0,00
Uzun Vadeli Yükümlükler Toplamı	54.634.645,91	37.857.849,15
ÖZ KAYNAKLAR		
Ödenmiş Sermaye	5.200.000,00	5.200.000,00
Sermaye Düzeltme Farkları	43.466,32	43.466,32
Kardan Ayrılmış Kısıtlanmış Yedekler	357.500,05	357.500,05
Geçmiş Yıl Karları	5.760.545,67	5.760.545,67
Net Dönem Karı	207.831,46	-63.245,91
Öz Kaynaklar Toplamı	11.569.343,51	11.298.266,14
TOPLAM KAYNAKLAR	80.045.125,70	68.042.018,90

Tablo 6. Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu'nun TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP'na Göre 2016 Yılı Karşılaştırmalı Analizi

Kar - Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu	TDHP BİLANÇO	UFRS
Hasılat	1.153.335,02	1.322.021,57
Satışların Maliyeti (-)	-1.883.118,50	-1.929.486,44
Brüt Kar	-729.783,48	-607.464,86
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	-87.740,03	-87.497,89
Genel Yönetim Giderleri (-)	-826.369,55	-848.661,02
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	876.222,82	1.761.752,01
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler	-96.937,82	-249,86
Faaliyet Karı	-864.608,06	217.878,37
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	41.426,60	21.249,36
Diğer Faaliyetlerden Giderler	-83.536,80	-63.359,56
Finansman Gelirleri	2.940.526,82	683.530,56
Finansman Giderleri (-)	-1.825.977,10	-1.035.887,88
Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Öncesi Karı	207.831,46	-176.589,15
Ertelenmiş Vergi Geliri	0	113.343,24
Dönem Kar Zararı (-)	207.831,46	-63.245,91

Tablo 7. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2017 Yılı Bilançosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi			
31.12.2017 TARİHLİ TEK DÜZEN HESAP PLANINA GÖRE HAZIRLANMIŞ BİLANÇO			
AKTİF		PASİF	
1.DÖNEN VARLIKLAR		3.KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
10.Hazır Değerler		32.Ticari Borçlar	
100.Kasa	92.555,89	320.Satıcılar	11.204.160,00
102.Bankalar	12.960.000,00	33.Diğer Borçlar	
12.Ticari Alacaklar		331.Ortaklara Borçlar	25.797,55
120.Alıcılar	496.667,50	335.Personele Borçlar	35.036,66
122.Alacak Senetleri Reeskontu	0,00	336.Diğer Çeşitli Borçlar	5.246.533,89
13.Diğer Alacaklar		39.Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	
136.Diğer Çeşitli Alacaklar	1.196.016,48	399.Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar	97.835,47
15.Stoklar	1.571.295,49	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı	16.609.363,57
19.Diğer Dönen Varlıklar			
198.Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar	881.187,26	4.UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
Dönen Varlıklar Toplamı	17.197.722,62	42.Ticari Borçlar	
		420.Satıcılar	5.664.000,00
		43.Diğer Borçlar	
2.DURAN VARLIKLAR		436.Diğer Çeşitli Borçlar	37.316.439,26
24.Mali Duran Varlıklar		438.Kamuya Olan Ertelemiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar	18.785.550,57
242.İştirakler	577.223,96	49.Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	
25.Maddi Duran Varlıklar	77.006.592,56	499.Diğer Çeşitli Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.795.585,25
250.Arazi ve Arsalar	11.438.052,16	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı	65.561.575,08
252.Binalar	44.274.540,12		
253.Tesis Makine ve Cihazlar	16.170.000,28	5.ÖZ KAYNAKLAR	
254.Taahhütler	924.000,00	50.Ödenmiş Sermaye	
255.Demirbaşlar	4.200.000,00	500.Sermaye	6.240.000,00
29.Diğer Duran Varlıklar		52.Sermaye Yedekleri	
297.Diğer Çeşitli Duran Varlıklar	1.272.611,66	522.Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları	52.159,58
Duran Varlıklar Toplamı	78.856.428,18	54.Kar Yedekleri	
		540.Yasal Yedekler	429.000,02
		57.Geçmiş Yıllar Karları	
		570.Geçmiş Yıllar Karları	6.912.654,80
		59.Dönem Net Karı(Zararı)	
		590.Dönem Net Karı	249.397,75
		Öz Kaynaklar Toplamı	13.883.212,15
Toplam Varlıklar(AKTİF)	96.054.150,80	TOPLAM KAYNAKLAR(PASİF)	96.054.150,80

Tablo 8. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Uyarlanmış 2017 Yılı Bilançosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi			
31.12.2017 TARİHLİ TEK DÜZEN HESAP PLANINDAN UYARLANMIŞ BİLANÇO			
AKTİF		PASİF	
DÖNEN VARLIKLAR		KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	
Nakit ve Nakit Benzerleri	13.052.555,89	Kısa Vadeli Borçlanmalar	11.204.160,00
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	496.667,49	İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	25.797,55
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Rees.(-)	0	İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	5.246.533,89
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	1.196.016,48	Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	35.036,61
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu(-)	0	Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	97.835,47
Stoklar	1.571.295,49	Kısa Vadeli Yükümlükler Toplamı	16.609.363,52
Diğer Dönen Varlıklar	881.187,26		
Dönen Varlıklar Toplamı	17.197.722,61	UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	
		Uzun Vadeli Borçlanmalar	5.664.000,00
		İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	37.316.439,26
DURAN VARLIKLAR		Ertelenmiş Gelirler	18.785.550,57
Finansal Yatırımlar	577.223,96	Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	3.795.585,25
Maddi Duran Varlıklar (Net)	77.006.592,57	Uzun Vadeli Yükümlükler Toplamı	65.561.575,08
Arazi ve Arsalar	11.438.052,16		
Binalar	44.274.540,12		
Tesis, Makine ve Cihazlar	16.170.000,28	ÖZ KAYNAKLAR	
Taşıtlar	924.000,00	Ödenmiş Sermaye	6.240.000,00
Demirbaşlar	4.200.000,00	Sermaye Düzeltme Farkları	52.159,59
Diğer Duran Varlıklar	1.272.611,66	Kardan Ayrılmış Kısıtlanmış Yedekler	429.000,06
Duran Varlıklar Toplamı	78.856.428,19	Geçmiş Yıl Karları	6.912.654,80
		Net Dönem Karı	249.397,75
		Öz Kaynaklar Toplamı	13.883.212,20
Toplam Varlıklar(AKTİF)	96.054.150,80	TOPLAM KAYNAKLAR(PASİF)	96.054.150,80

Tablo 9. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanmış 2017 Yılı Gelir Tablosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi		
31.12.2017 Tarihli Gelir Tablosu		
60.Brüt Satışlar		
600.Yurtiçi Satışlar	1.384.002,02	
62.Satışların Maliyeti		
621.Satılan Ticari Mallar Maliyeti	2.259.742,20	(-)
Brüt Satış Karı veya Zararı	875.740,18	(-)
63.Faaliyet Giderleri		
631.Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	105.288,03	(-)
632.Genel Yönetim Giderleri (-)	991.643,46	(-)
64.Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir Ve Karlar		
640.İştiraklerden Temettü Gelirleri	49.711,92	
642.Faiz Gelirleri	3.528.632,18	
649.Diğer Olağan Gelir ve Karlar	1.051.467,38	
65.Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider Ve Zararlar		
653.Komisyon Giderleri	100.244,16	(-)
659.Diğer Olağan Gider ve Zararlar	116.325,38	(-)
Faaliyet Karı	1.037.529,67	(-)
66.Finansman Giderleri		
660.Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	2.191.172,52	(-)
Dönem Net Karı veya Zararı	249.397,75	

Tablo 10. UFRS/TFRS'na Göre Hazırlanmış 31.12.2017 Tarihli Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu

TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi		
31.12.2017 Tarihli Kar - Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu		
Haslat	1.384.002,02	
Satışların Maliyeti (-)	2.259.742,20	(-)
Brüt Kar	875.740,18	(-)
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	105.288,03	(-)
Genel Yönetim Giderleri (-)	991.643,46	(-)
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	1.051.467,38	
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler(-)	116.325,38	(-)
Faaliyet Karı	1.037.529,67	(-)
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	49.711,92	
Diğer Faaliyetlerden Giderler(-)	100.244,16	(-)
Finansman Gelirleri	3.528.632,18	
Finansman Giderleri (-)	2.191.172,52	(-)
Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Öncesi Karı	249.397,75	

2017 Yılı TFRS Yeniden Sınıflandırma ve Düzeltme Kayıtları

31.12.2017 tarihinde TFRS'na geçiş kapsamında yapılan UFRS kayıtları;

1)

_____ / _____

Geçmiş Yıl Zararları

3978,76

Birikmiş Amortisman

3978,76

152 hesapta sınıflanan maddi duran varlıkların amortisman kaydı

_____ / _____

İlgili Muhasebe biriminden veri olarak verilen rakamlar ile Türkiye Muhasebe Standartları 16 maddi duran varlıklar standardına göre kayıt altına alınmıştır. Vergi Usul Kanununa göre stoklar hesabında görülen değer maddi duran varlıklara alınarak amortisman ayrılmıştır.

2)

_____ / _____

Bankalar

1.674.988,58

Gelir Tahakkukları

1.674.988,58

Vadeli mevduatların faiz tahakkukunun sınıflanması

_____ / _____

İlgili muhasebe departmanından veri olarak alınan bilgilere göre firmanın banka hesabında duran vadeli mevduat hesaplarına dair faiz tahakkukunun sınıflanması kaydı yapılmıştır. Çünkü TFRS'na göre raporlama dönemleri geldiğinde tahakkuk etmiş faizler bankalar hesabına alınır. TMS 39 finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme ve TFRS 9 Finansal Araçlar Standartları'na göre kayıt yapılmıştır.

3)

_____ / _____

Birikmiş Amortismanlar	74.133,18	
	Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri	72.790,14
	Genel Yönetim Giderleri	1.212,59
	Hizmet Üretim Maliyetleri	130,45

257 nolu hesap birikmiş amortisman düzeltmesi

_____ / _____

333 numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ne göre hesaplanan faydalı ömürlere ilişkin firma farklı bir ömür belirlediği için aradaki fark ortaya çıkmıştır. İlgili muhasebe biriminden veri olarak verilen rakamlara göre firmanın sahip olduğu bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirilme sonucunda azaldığı için bu azalma gider olarak muhasebeleştirilmiştir. Bu kayıt TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardına göre yapılmıştır.

4)

_____ / _____

Maliyet Gider Karşılığı	180.000	
	Genel Yönetim Giderleri	180.000

Dava Karşılıklarının Düzeltme Kaydı

_____ / _____

İlgili Muhasebe departmanından alınan verilere göre TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standartları'na göre işlem yapılarak dava karşılıkları için düzeltme kaydı yapılmıştır.

5) _____ / _____

Ertelenmiş Vergi Varlığı	141.267,02	
	Ertelenmiş Vergi Geliri	141.267,02

Ertelenmiş Vergi Kaydının Yapılması

_____ / _____

TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ertelenmiş vergilere ilişkindir. Vergi usul kanununda sadece geçerli dönem için ertelenmiş vergi kaydı yapılmaktadır. TFRS'na göre hazırlanan tablolarda zamanlama farklarının neden olduğu 141.267,02 TL tutarında ertelenmiş vergi kalemi için düzenleme yapılmıştır.

6)

_____ / _____

İlişkili Olmayan Taraplara Ticari Borçlar (uzun vadeli) 270.109,23

İlişkili Taraplara Ticari Borçlar (uzun vadeli) 270.109,23

İlişkili taraflara olan borçlarının sınıflanması

_____ / _____

İlişkili olmayan taraflara olan uzun vadeli borcun TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları Standardına göre kapatılarak İlişkili Taraplara Ticari Borçlar hesabına alınmasına dair yapılan sınıflandırma kayıdır.

7)

_____ / _____

İlişkili Olmayan Taraplara Borçlar 6.054.498,45

İlişkili Taraplara Borçlar 6.054.498,45

İlişkili olmayan taraflara olan borçların sınıflandırması (kısa vadeli)

_____ / _____

İlişkili olmayan taraflara olan kısa vadeli 6.054.498,45 TL tutarındaki borcun TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları Standardına göre kapatılarak İlişkili Taraplara Ticari Borçlar hesabına alınmasına dair yapılan düzeltme kayıdır.

8)

_____ / _____

Geçmiş Yıl Zararları 1.768,90

İlişkili Taraplardan Ticari Alacaklar Reeskontu 1.768,90

Ticari Alacak Reeskont Hesaplaması

_____ / _____

Bilançoda yer alan İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu hesabına dair yapılan düzeltmedir. Nedeni ise VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiyken TMS 18 Hasılat Standardına göre firmanın her türlü alacağı için reeskont işlemi yapmak zorunda olmasıdır.

9)

_____ / _____

Geçmiş Yıl Zararları 17.492,56

Diğer Çeşitli Alacaklar 17.492,56

Cari yılda peşin ödenen vergi alacağının sınıflanması

_____ / _____

Bilançoda yer alan peşin ödenmiş vergilere dair yapılan 17.492,56 TL.'lik kayıttır. TMS 12 Gelir Vergileri Standardından yola çıkılmıştır. Cari yılda peşin ödenen vergi alacağının sınıflandırması yapılarak kayıt altına alınmıştır.

10)

_____ / _____

İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar 63.470

Uzun Vadeli Ticari Alacaklar 63.470

Tepe Firması'ndan olan alacağın uzun dönem sınıflaması

_____ / _____

İlgili Muhasebe departmanından alınan bilgilere göre firmanın Tepe Firması'ndan 63.470 TL. alacağı vardır. TMS-TFRS'na göre alacaklar ticari alacaklar, ilişkili taraflardan alacaklar, ilişkili olmayan taraflardan alacaklar ve diğer alacaklar hesap gruplarında gösterilir (Bayrı, 2010: 105).

11) _____ / _____

Geçmiş Yıl Zararları 7.300,09

Uzun Vadeli Ticari Alacaklar Reeskontu 7.300,09

Ticari alacak reeskont hesaplaması

_____ / _____

Bilançoda yer alan İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu hesabında 7.300,09 TL.'lik değışmeye dair yapılan kayıttır. VUK'na göre gider kaydı yapılan işlemin TMS 18 Hasılat Standardına göre ilişkili olmayan taraflardan ticari alacakları için reeskont ayırma işlemi yapılarak düzeltilmesi işlemidir.

12)

_____ / _____

Uzun Vadeli Banka Kredileri 15.678.130,06

Kısa Vadeli Banka Kredileri 15.678.130,06

Uzun vadeli banka kredilerinin kısa vadeli banka kredileri

hesabına aktarılması işlemi

_____ / _____

TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme Standardına göre yapılan kayıttır. Uzun vadeli krediler kısa vadeli banka kredileri hesabına aktarılmıştır.

13)

_____ / _____

Alınan Depozito ve Teminatlar 65.404,81

Müşterilerden Alınan Avanslar - Uzun Vadeli 65.404,81

Personelin aldığı bakiyelerinin alınan avanslara sınıflanması

_____ / _____

TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardına göre alınan avanslara dair yapılan sınıflandırma kaydıdır. Alınan depozito ve teminatların yeniden sınıflandırma işlemine tutularak diğer kısa vadeli yükümlülükler hesabında izlenmesidir.

Düzeltilme amacıyla yapılmış 13 adet yevmiye kaydımız vardır. Şimdi bunların neden ve hangi standartlar doğrultusunda yapıldığını aşağıdaki tabloda gösterebiliriz.

Tablo 11. 2017 Yılı TFRS'ye Göre Yeniden Sınıflandırma ve Düzeltme Kayıtları ile İlgili Standartlar

Düzeltme	Kayıt No	İlgili IFRS Açıklama
1	TMS 16	Stoklar hesabından Maddi Duran Varlıklara Sınıflanan Sabit Kıymetler İçin Amortisman Ayrılması Kaydı
2	TMS 39, TFRS 9	Bankadaki Vadeli Mevduatların Faiz Tahakkukunun Sınıflanması Kaydı
3	TMS 16	257 Nolu Hesap Birikmiş Amortisman Düzeltmesinin Kaydı
4	TMS 37	Dava Karşılıkları İçin Yapılan Düzeltme Kaydı
5	TMS 12	Ertelenmiş Vergi Kaydı
6	TMS 24	İlişkili Taraf Açıklamaları Kaydı
7	TMS 24	İlişkili Taraf Açıklamaları Kaydı
8	TMS 18	Ticari Alacaklar Reeskont Hesaplamaları Kaydı
9	TMS 12	Gelir Vergilerine İlişkin Kayıt
10	TMS 24	İlişkili Taraf Açıklamaları Kaydı
11	TMS 18	Ticari Alacaklar Reeskont Hesaplamaları Kaydı
12	TMS 39	Finansal Araçlar Kaydı
13	TMS 37	Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Varlıklar Kaydı

Tablo 12. TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP'na Göre Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi (2017 yılı)

DÖNEN VARLIKLAR	TDHP BİLANÇO	UFRS
Nakit ve Nakit Benzerleri	13.052.555,89	14.727.544,47
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	496.667,49	163.919,37
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu(-)	0	-3.420,65
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	1.196.016,48	1.671.543,50
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu (-)	0	-1.768,90
Stoklar	1.571.295,49	3.965.453,95
Diğer Dönen Varlıklar	881.187,26	897.910,56
Peşin Ödenmiş Vergiler	0,00	17.492,56
Ertelenmiş Vergi Varlıkları	0,00	141.267,02
Dönen Varlıklar Toplamı	17.197.722,61	21.579.941,88
DURAN VARLIKLAR		
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	0	63.470,00
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar Reeskontu(-)	0	-7.300,09
Finansal Yatırımlar	577.223,96	481.293,69
Maddi Duran Varlıklar (Net)	77.006.592,57	51.078.145,19
Diğer Duran Varlıklar	1.272.611,66	72.034,00
Duran Varlıklar Toplamı	78.856.428,19	51.687.642,79
TOPLAM VARLIKLAR	96.054.150,80	73.267.584,67
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Kısa Vadeli Borçlanmalar	11.204.160,00	26.882.290,06
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	25.797,55	6.080.296,00
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	5.246.533,89	239.966,89
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	35.036,61	73.210,56
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	97.835,47	32.430,66
Kısa Vadeli Yükümlükler Toplamı	16.609.363,52	33.308.194,17
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Uzun Vadeli Borçlanmalar	5.664.000,00	0
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	37.316.439,26	21.490,42
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	0	270.109,23
Ertelenmiş Gelirler	18.785.550,57	26.782.125,65
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	3.795.585,25	0,00
Uzun Vadeli Yükümlükler Toplamı	65.561.575,08	27.073.725,30
ÖZ KAYNAKLAR		
Ödenmiş Sermaye	6.240.000,00	6.240.000,00
Sermaye Düzeltme Farkları	52.159,59	52.159,59
Kardan Ayrılmış Kısıtlanmış Yedekler	429.000,06	429.000,06
Geçmiş Yıl Karları	6.912.654,80	6.912.654,80
Net Dönem Karı	249.397,75	-748.149,25
Öz Kaynaklar Toplamı	13.883.212,20	12.885.665,20
TOPLAM KAYNAKLAR	96.054.150,80	73.267.584,67

Tablo 13. Kar-Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu'nun TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-MSUGT-TDHP'na Göre 2017 Yılı Karşılaştırmalı Analizi

Kar - Zarar ve Kapsamlı Gelir Tablosu	TDHP BİLANÇO	UFRS
Hasılat	1.384.002,02	1.262.816,83
Satışların Maliyeti (-)	-2.259.742,20	-1.817.410,33
Brüt Kar	-875.740,18	-554.593,50
Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri (-)	-105.288,03	-178.078,17
Genel Yönetim Giderleri (-)	-991.643,46	-1.172.856,05
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	1.051.467,38	1.956.435,04
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler	-116.325,38	-370,65
Faaliyet Karı	-1.037.529,67	50.536,67
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	49.711,92	23.510,22
Diğer Faaliyetlerden Giderler	-100.244,16	-72.860,09
Finansman Gelirleri	3.528.632,18	734.845,12
Finansman Giderleri (-)	-2.191.172,52	-1.700.035,77
Sürdürülen Faaliyetlerden Vergi Öncesi Karı	249.397,75	-964.003,85
Ertelenmiş Vergi Geliri	0	215.854,60
Dönem Kar Zararı	249.397,75	-748.149,25

4.3.4. Net aktif Değerine Göre Firma Değerinin Karşılaştırılması

Ayrıca Net Aktif Değeri yöntemine göre;

Net Aktif Değer = Aktif Değer – Borçların Değeri

Aktif Değer: Firmaya ait olan aktif kalemlerinin piyasada geçerli olan değerini,

Borçların Değeri: Firmanın borçlarının piyasada geçerli olan değerini ifade etmektedir.

2016 yılı için; UFRS'na geçişten önceki değeri 11.569.343,51 TL. iken UFRS'na geçişle beraber değeri 11.271.671,16 TL. olmuştur. 297.672,35 TL. azalma göstermiştir.

2017 yılı için; UFRS'na geçişten önceki değeri 13.883.212,2 TL. iken UFRS'na geçişle beraber değeri 12.885.665,20 TL. olmuştur. 997.547 TL. azalma göstermiştir.

4.3.5. İndirgenmiş Nakit Akışları Yöntemine Göre (Özsermayeye Serbest Nakit Akışları Yöntemine Göre) Firma Değerinin Karşılaştırılması

2017 yılı için Özsermayeye olan serbest nakit akışları (FCFE) hesaplamasını şu şekilde yapmak mümkündür (İvgen, 2003: 48). Uygulamaya konu olan firma halka açık bir firma olmadığı için firma değeri olarak özsermaye değeri (Sultanoğlu, 2014) kullanılacaktır;

FCFE (Özsermayeye Olan Serbest Nakit Akışları)

- + Vergi Sonrası Net Kar
- + Amortisman
- Δ İşletme Sermayesi
- Sabit Sermaye Harcamaları
- Borç Ana Para Geri Ödemeleri
- + Yeni Borçlar

$$\text{ÖzD} = \text{FCFE} (1+g) / k_e - g$$

FCFE: Özsermayeye Olan Serbest Nakit Akışları

k_e : Özsermayenin maliyeti,

$(k_m - k_{rf})$: piyasa risk primi

Finansal varlıkları değerlendirme modeline göre özsermayenin maliyeti;

$$k_e = k_m + \beta(k_m - k_{rf})$$

k_m = Borsa İstanbul 100 endeksinin yıllık getirilerinin ortalaması kullanılmıştır (TCMB, 2019).

k_{rf} = Türkiye'nin 2 yıllık tahvillerinin bir yıllık getirilerinin beş yıllık ortalamaları kullanılmıştır (Investing, 2019) .

Yıllar	BİST Endeksi Verileri	Endeks Getiri Oranları	Türkiye 2 Yıllık Tahvillerinin Yıllık Getirisi	($k_m - k_{rf}$)
2012	78.208,44			
2013	67.801,73	-0,1331	0,062	-0,1951
2014	85.721,13	0,2642	0,1009	0,1633
2015	71.726,99	-0,1632	0,0819	-0,2451
2016	78.138,66	0,0893	0,1081	-0,0188
2017	115.333,01	0,4746	0,1070	0,3676
			Toplam	0,0719
			Ortalama	0,0143

2017 yılı için özsermayenin maliyeti;

$$k_e = 0,0919 + 1,76 (0,0143)$$

$k_e = 0,1170$ (2017 yılı için) özsermaye maliyeti göreceli düşük bir değerdir. Uzun dönem ortalamaları alınarak hesaplama yapılabilir. Ancak, amaç, tek düzen muhasebe hesap planı uygulamalarından UFRS uygulamalarına geçildiğinde firma değerinde bir değişim olup olmadığını tespit etmektir. Dolayısıyla kullanılan sermaye maliyeti bu karşılaştırmayı etkileyen bir değer olmayacaktır.

β : Beta firmanın sistematik riskini gösterir. Firmamızın hisse senetleri Borsa İstanbul'da işlem görmemektedir. Firmamız halka açık bir firma olmadığından muhasebe betası olarak karlılığın değişkenliği beta değeri olarak kullanılmıştır (Ercan vd., 2007: 299, 301). Firmanın son 3 yılına ilişkin net kar rakamında ortalama değişim %176 olarak hesaplanmıştır. (Beta=1,76'dır.)

g : Büyüme oranı, firmanın nakit akışlarındaki büyüme oranının sonsuza dek ortalama %2 olacağı varsayılmıştır.

2017 Yılı Tek Düzen Hesap Planına göre Firma Değeri:

Net Kar: 249.397,75

Amortisman: 28.085,40

Sabit Sermaye Harcamaları (SSH): (2017 Yılı Dönem Sonu Maddi Duran Varlıklar – 2016 Yılı Dönem Başı Maddi Duran Varlıklar) + Amortisman

SSH: (77.006.592,57 - 64.172.160,48) + 28.085,40

SSH: 12.834.432,09 + 28.085,40

SSH: 12.862.517,49

Net İşletme Sermayesi: Ticari Alacaklar + Stoklar – Ticari Borçlar

2017 yılı için Net İşletme Sermayesi: (496.667,49 + 1.196.016,48) + 1.571.295,49 – 25.797,55)

2017 yılı için NİS: 616.273,97 + 1.571.295,49 – 25.797,55

2017 yılı için NİS: 2.187.569,46 – 25.797,55

2017 yılı için NİS: 2.161.771,91

2016 yılı için NİS: (413.889,58 + 996.680,40) + 1.309.412,91 - 21.497,96

2016 yılı için NİS: 1.410.569,98 + 1.309.412,91 – 21.497,96

2016 yılı için NİS: 2.698.484,93

Δ Net İşletme Sermayesi: - 536.713,02

Nakit akışları hesaplanırken hazır değerler net işletme sermayesi hesabının dışında bırakılır (İvgen, 2003. 46-47). İşletmenin net işletme sermayesindeki değişim negatif yöndedir. İşletmenin net işletme sermaye ihtiyacında artış değil azalış gerçekleşmiştir. Firma net işletme sermayesine daha az nakit bağlamıştır. Net işletme sermayesi ihtiyacının azalması serbest kalan nakit tutarını artıracaktır (Cornett vd., 2016: 286).

Borç Ana Para Geri Ödemeleri: 4.304.843,59

Yeni Borçlanma: 18.000.000

Vergi Sonrası Net Kar	+249.397,75
Amortisman	+28.085,40
Ara Toplam	+277.483,15
Sabit Sermaye Harcamaları:	-12.862.517,49
Ara Toplam	-12.585.034,34
İşletme Sermayesindeki Artış	-(-536.713,02)
Ara Toplam	-12.048.321,32
Borç Ana Para Geri Ödemeleri:	-4.304.843,59
Ara Toplam	-16.353.164,91
Yeni Borçlar	+18.000.000
FCFE(Özsermayeye Olan Serbest Nakit Akışları)	+1.646.835,09

$$\text{ÖzD} = \text{FCFE} (1+g) / k_e - g$$

FCFE: Özsermayeye Olan Serbest nakit Akışları: 1.646.835,09

$$\text{ÖzD} = 1.646.835,09 (1 + 0,02) / 0,1170 - 0,02$$

$$\text{ÖzD} = 1.679.771,79 / 0,0970$$

ÖzD = 17.317.234, 94 TL. (Tek Düzen Hesap Planına Göre)

2017 Yılı Uluslararası (Türkiye) Finansal Raporlama Standartlarına Göre Firma Değeri

Net Kar: -748.149,25

Amortisman: 28.085,40

Sabit Sermaye Harcamaları: (51.078.145,19 – 52.263.713,75) + 28.085,40

Sabit Sermaye Harcamaları: - 1.185.568,56 + 28.085,40

Sabit Sermaye Harcamaları: - 1.157.483,16

2017 yılı Net İşletme Sermayesi: (163.919,37 + 1.671.543,50) + 3.965.453,95 – 6.080.296

2017 yılı için Net İşletme Sermayesi: -279.379,18

2016 Yılı İçin Net İşletme Sermayesi: (237.775,32 + 1.178.273,69) + 2.080.147,55 – 4.233.580

2016 yılı için Net İşletme Sermayesi: - 737.383,44

Δ Net İşletme Sermayesi: + 458.004,26 (nakit çıkışı)

Vergi Sonrası Net Kar	-748.149,25
Amortisman	+28.085,4
Ara Toplam	-720.063,85
Sabit Sermaye Harcamaları:	-(-1.157.483,16)
Ara Toplam	+437.419,31
İşletme Sermayesindeki Artış	(-458.004,26)
Ara Toplam	-20.584,95
Borç Ana Para Geri Ödemeleri:	-4.304.843,59
Ara Toplam	-4.325.428,54
Yeni Borçlar	+18.000.000
FCFE(Özsermayeye Olan Serbest Nakit Akışları)	13.674.571,46

$$\text{ÖzD} = \{13.674.571,46 (1 + 0,02)\} / (0,1170 - 0,02)$$

$$\text{ÖzD} = 13.674.571,46 / 0,0970$$

$$\text{ÖzD} = 14.097.496,35 \text{ TL. (Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre)}$$

2017 Yılı Özsermayeye olan Serbest Nakit Akışları (FCFE) yöntemine göre TFRS'na göre hesaplanan firma değeri 14.097.496,35 TL.'dir. Firmanın tek düzen hesap planına göre hesaplanan firma değeri ise 17.317.234,94 TL.'dir. Uygulamaya konu olan firmamızın UFRS'na geçmesiyle birlikte firma değeri 3.219.738,59 TL. azalmıştır.

4.4. UYGULAMANIN YORUMU

Uygulamamızın sonucunda, uygulamaya örnek aldığımız TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi'nin VUK'na göre düzenlenmiş finansal tablolardan UFRS'na göre hazırlanmış finansal tablolara geçiş sonucunda 2016 yılı için firmanın;

Dönen Varlıkları 14.331.435,53 TL'dan 15.297.971,06 TL'na yükselmiştir;

Nakit ve nakit benzerleri hesabında meydana gelen 65.485,10 TL.'lik artış vadeli mevduatlara yansıtılan faizlerin gelir tahakkukları hesabında beklerken bankalar hesabına alınmasından kaynaklanmıştır. Çünkü Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına göre VUK'na benzer işlemler yapılmakta ise de raporlama dönemleri geldiğinde tahakkuk etmiş faizler bankalar hesabına alınır.

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar kaleminde 176.114,26 TL.'lik azalmanın nedeni; TMS 18 standardına göre vadeli satışlara ilişkin vade farklarının satışa ilişkin alacak kısmında değil, ertelenen faiz geliri hesabında kayıt altına alınması gerekir. Bu yüzden satış işlemi sonunda henüz tahsil edilmemiş faiz gelirleri alacaklardan indirilmiştir (Yardımcıoğlu, 2013: 39).

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar reeskontu hesabında eksi yönde 1.805,56 TL.'lik bir değişim olmuştur. Bunun sebebi VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiiyken TFRS 39'a göre firmanın her türlü alacağı bir finansal varlık olduğu için reeskonta tabii tutulmuştur.

İlişkili taraflardan ticari alacaklar hesabında 181.593,29 TL.'lik artış olması firmanın ilişkili tarafı olan iş ortaklığının yaptığı mal satış işleminden kaynaklanan hasılat karşılığında ortaya çıkan alacağın ilişkili taraflara kaydedilmesindedir (KGK, 2019d).

İlişkili taraflardan ticari alacaklar reeskontu hesabında eksi yönde 1.110,12 TL.'lik bir değişim olmuştur. Bunun nedeni VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiiyken TFRS 39'a göre firmanın her türlü alacağı için reeskont işlemi yapılır.

Stoklar kaleminde 770.734,64 TL.'lik bir artış olmuştur. Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğine göre stokların maliyetine eklenmeyen giderler, TMS 2'ye göre stokların maliyetine eklenmesi gerekir. Bu yüzden stokların mevcut durumuna getirilmesi ve bu konunun korunması için katlanması gereken diğer maliyetler de stoklar kalemine eklenmiştir (KGK, 2019d).

Peşin ödenmiş vergilerde 11.285,27 TL.'lik artış cari yılda peşin ödenen vergi alacağının sınıflandırması yapıldığı için ortaya çıkmıştır.

Ertelenmiş vergi varlığı kalemi için vergi usul kanununda yalnızca geçerli dönem için kayıt yapılmaktadır. UFRS'na göre hazırlanan tablolarda zamanlama farklarının neden olduğu 113.343,24 TL. tutarında ertelenmiş vergi kalemi ortaya çıkmıştır.

Duran Varlıkları 65.713.690,17 TL'sından 52.744.047,83 TL'sına inmiştir;

Firmanın Uygur Firmasından olan uzun vadeli ticari alacağının ilişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar hesabına eklenmesiyle ilişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar hesabında 46.000 TL'lik değişme olmuştur.

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar reeskontu hesabında eksi yönde 5.431,82 TL.'lik bir değişme yaşanmıştır. Bunun sebebi VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiiyken TFRS 39'a göre firmanın her türlü alacağı için reeskont işlemi yapabilme takdir yetkisini kullanarak reeskont ayırmasıdır. Bu sayede firma uzun vadeli ticari alacakları için reeskont ayırma işlemi yapabilmıştır.

Finansal raporlama standartlarının devreye girmesiyle birlikte menkul kıymet niteliğindeki finansal yatırımlar ölçüm esasına göre sınıflandırılarak, teminata verilen finansal yatırımların ayrı bir hesapta izlenmesi öngörülmüştür. Bu yüzden bilançodaki finansal yatırımlar kaleminde 41.785,90 TL'lik azalma meydana gelmiştir.

Maddi duran varlıklar kaleminde 11.908.446,73 TL'lik bir azalma meydana gelmiştir. Sebebi maddi duran varlıklardaki değerlendirme farklılığına dayanmaktadır. Vergi usul kanununa göre maliyet bedelleri belirlenirken doğacak masraflar için herhangi bir değerlendirme işlemi yapılmamıştır. Ancak TMS 37'ye göre maliyetlere ekleme işlemi yapılırken doğacak masraflar bugüne indirgenerek maliyete eklendiği için aradaki fark ortaya çıkmıştır (KGGK, 2019d).

Kısa Vadeli Yükümlükleri 13.841.136,28 TL'sından 18.885.903,61TL'sına artmıştır;

Kısa vadeli borçlanmalar kaleminde uzun vadeli banka kredilerini kısa vadeli banka kredilerine alan yeniden sınıflandırma işlemi nedeniyle 5.125.638,88 TL artış olmuştur.

Diğer borçlar incelendiğinde firmanın ilişkili taraflara borçlu olduğu gözükmemektedir. Bu nedenle TMS 24 kapsamında İlişkili Taraf Açıklamaları Standardı gereğince söz konusu borçlar ayrı bir hesapta tek kalemde izlenmelidir. Bu yüzden İlişkili taraflara ticari borçlar kaleminde 4.212.082,04 TL'lik artış yaşanmıştır.

Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler kaleminde personelin almış olduğu paraların alınan avanslara sınıflanması sonucunda diğer kısa vadeli yükümlülükler kaleminde 59.997,90 TL. tutarında azalma meydana gelmiştir.

Uzun Vadeli Yükümlülükleri 54.634.645,91 TL'sından 37.857.849,15 TL'sına düşmüştür;

Uzun vadeli borçlanmalar 4.720.000 TL azalmıştır. Bunun nedeni uzun vadeli banka kredilerinin kısa vadeli banka kredilerine alınması işlemidir.

Ayrıca, TMS 37 Kapsamında karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar düzenlenmiştir. Koşullu terimi firmanın kontrolünde olmayan birden fazla kesin mahiyette olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi doğrulayacaktır. Bu nedenle de finansal tablolara yansıtılmayan varlık ve yükümlülükler olarak yorumlanmıştır. TMS 37'ye göre firmalar koşullu borçlarını ve varlıklarını finansal tablolara yansıtırlar (TMS 37) (Gözlüklü, 2017: 192).

İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar kaleminde 12.235.515,60 TL'lik düşme yaşanmıştır. İlişkili olmayan taraflarla yapılan işlemler sonucunda ortaya çıkan borçların ayrı bir grupta izlenmesi gerektiğinden bu fark meydana gelmiştir.

İlişkili taraflara ticari borçlar kaleminde 178.718,84 TL'lik artış yaşanmıştır. Borçlarla ilgili standartta tek düzen hesap planından farklı olarak verilen ileri tarihli çeklerin ticari borçlar grubunda ayrı bir hesap açılarak izlenmesinden kaynaklanmaktadır (Yardımcıoğlu 2013: 40).

Ertelenmiş gelirler kaleminde 3.162.987,71 TL artış yaşanmış buna paralel olarak diğler uzun vadeli yükümlülükler kaleminde aynı miktarda azalma meydana gelmiştir. Çünkü ertelenmiş gelirler hesabında yer alan geçerli dönemde tahsil edilen ama sonraki 12 aydan daha sonraki dönemlere ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin kaydı yapılmıştır. Azalış ise diğler çeşitli uzun vadeli yükümlülükler hesabında yer alan miktarın ayrı bir hesapta izlenmesinden kaynaklanmaktadır (KGK, 2019d).

Özkaynakları 11.569.343,51 TL'sından 11.298.266,14 TL'sına azalmıştır.

Özkaynaklarda yaşanan bu değışimi şöyle yorumlayabiliriz; Eğer ki firmamız halka açık bir firma olsaydı o zaman firma değeri bu firmanın piyasa değeri olacaktı. Çeşitli yöntemler olmakla beraber en basit hesaplama şekliyle firmanın değeri o firmaya ait hisse fiyatının toplam hisse sayısıyla çarpılmasıyla bulunabilirdi. Ancak uygulamamıza konu olan firma halka açık bir firma olmadığı için firma değeri özkaynaklara bakılarak yorumlanmalıdır (Sultanoğlu, 2014). Bu açıdan firmanın

indirgenmiş nakit akışları hesaplanırken özsermayeye olan nakit akışları yöntemi kullanılmıştır.

Aktif ve Pasif Toplamı 80.045.125,70 TL'sından 68.042.018,90 TL'sına azalmıştır.

Gelir tablosu hesaplarından dönem net kar ve zararı TDHP bilançosunda 207.831,46 TL kar, -63.245,87 TL zarara dönüşmüştür.

Esas faaliyetlerden diğer gelirler hesabında yaşanan 885.529,19 TL.'lik artış güncelleme farkından dolayı ortaya çıkan giderlerin esas faaliyet gelirlerine alınarak yeniden sınıflandırılmasıdır. Faiz gelirleri hesabında artış yaşanmıştır.

Esas faaliyetlerden diğer giderler hesabında yaşanan 96.687,96 TL.'lik düşme bu hesapta yer alan gider kalemlerinin yeniden sınıflandırma işlemine tabi tutularak diğer gider hesaplarına aktarılmasındandır.

Finansman giderlerinin varlık maliyeti içerisine alınması nedeniyle finansman giderleri hesabında 790.089,22 TL.'lik azalış olmuştur.

Finansman Gelirleri hesabında 2.256.996,26 TL. azalış olmuştur. TMS 1 Finansal tabloların sunuluşu standardına göre finansman gelirleri tahakkuk tutarı ana paranın üzerine ilave edilmektedir.

Genel Yönetim Giderleri hesabında yaşanan 22.291,47 TL.'lik artışın nedeni Birikmiş Amortisman için ayrılan tutarın gider olarak kaleme alınması ve dava karşılıkları için düzeltme kaydı yapılmasındandır.

Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri kaleminde 242,14 TL.'lik artış yapılan yeniden değerlendirme işlemine bağlı olarak ortaya çıkmıştır.

Gelir Tablosunda yer alan Ertelenmiş Vergi Geliri kalemine ilişkin olarak ertelenmiş vergi kaydı yapıldığı için 113.343,24 TL. tutarında artış yaşandığı görülmektedir.

Uygulamamızın sonucunda, uygulamaya örnek aldığımız TEZ Turizm Nakliyat Alım Satım ve Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi'nin VUK'na göre düzenlenmiş finansal tablolardan UFRS'na göre hazırlanmış finansal tablolara geçiş sonucunda 2017 yılı için firmanın;

Dönen Varlıkları (17.197.722,61) Türk Lirasından (21.579.941,88) TL'ye yükselmiş;

Nakit ve nakit benzerleri hesabında meydana gelen 1.674.988,58 TL.'lik artış vadeli mevduatlara yansıtılan faizlerin gelir tahakkukları hesabında beklerken bankalar hesabına alınmasından kaynaklanmıştır. Çünkü Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına göre VUK'na benzer işlemler yapılmakta ise de raporlama dönemleri geldiğinde tahakkuk etmiş faizler bankalar hesabına alınır.

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar kaleminde 332.748,12 TL.'lik azalmanın nedeni; TMS 18 standardına göre vadeli satışlara ilişkin vade farklarının satışa ilişkin alacak kısmında değil, ertelenen faiz geliri hesabında kayıt altına alınması gerekir. Bu yüzden satış işlemi sonunda henüz tahsil edilmemiş faiz gelirleri alacaklardan indirilmiştir (Yardımcıoğlu, 2013: 39).

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar reeskontu hesabında eksi yönde 3.420,65 TL.'lik bir değişme olmuştur. Bunun sebebi VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiyken TFRS 39'a göre firmanın her türlü alacağı bir finansal varlık olduğu için reeskonta tabi tutulmuştur.

İlişkili taraflardan ticari alacaklar hesabında 475.527,02 TL.'lik artış olması firmanın ilişkili tarafı olan iş ortaklığının yaptığı mal satış işleminden kaynaklanan hasılat karşılığında ortaya çıkan alacağın ilişkili taraflara kaydedilmesindedir (KGK, 2019d).

İlişkili taraflardan ticari alacaklar reeskontu hesabında eksi yönde 1.768,90 TL.'lik bir değişme olmuştur. Bunun nedeni VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiyken TFRS 39'a göre firmanın her türlü alacağı için reeskont işlemi yapabilme takdir yetkisini kullanarak reeskont ayırmasıdır.

Stoklar kaleminde 2.394.158,46 TL.'lik bir artış olmuştur. Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğine göre stokların maliyetine eklenmeyen giderler, TMS 2'ye göre stokların maliyetine eklenmesi gerekir. Bu yüzden stokların mevcut durumuna getirilmesi ve bu konunun korunması için katlanması gereken diğer maliyetler de stoklar kalemine eklenmiştir (KGK, 2019d).

Peşin ödenmiş vergilerde 17.492,56 TL.'lik artış cari yılda peşin ödenen vergi alacağının sınıflandırması yapıldığı için ortaya çıkmıştır.

Ertelenmiş vergi varlığı kalemi için vergi usul kanununda yalnızca geçerli dönem için kayıt yapılmaktadır. UFRS'na göre hazırlanan tablolarda zamanlama farklarının neden olduğu 141.267,02 TL. tutarında ertelenmiş vergi kalemi ortaya çıkmıştır.

Duran Varlıkları 78.856.428,19 TL'sından 51.687.642,79 TL'sına azalmış;

Firmanın Tepe Firmasından olan uzun vadeli ticari alacağının ilişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar hesabına eklenmesiyle ilişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar hesabında 63.470 TL'lik değişme olmuştur.

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar reeskontu hesabında eksi yönde 7.300,09 TL.'lik bir değişme yaşanmıştır. Bunun sebebi VUK'na göre yalnızca senetli alacaklar reeskonta tabiiyken TFRS 39'a göre firmanın her türlü alacağı için reeskont işlemi yapabilme takdir yetkisini kullanarak reeskont ayırmasıdır. Bu sayede firma uzun vadeli ticari alacakları için reeskont ayırma işlemi yapabilmıştır.

Finansal raporlama standartlarının devreye girmesiyle birlikte menkul kıymet niteliğindeki finansal yatırımlar ölçüm esasına göre sınıflandırılarak, teminata verilen finansal yatırımların ayrı bir hesapta izlenmesi öngörülmüştür. Bu yüzden bilançodaki finansal yatırımlar kaleminde 95.930,27 TL'lik azalma meydana gelmiştir.

Maddi duran varlıklar kaleminde 25.928.447,38 TL'lik bir azalma meydana gelmiştir. Sebebi maddi duran varlıklardaki değerlendirme farklılığına dayanmaktadır. Vergi usul kanununa göre maliyet bedelleri belirlenirken doğacak masraflar için herhangi bir değerlendirme işlemi yapılmamıştır. Ancak TMS 37'ye göre maliyetlere ekleme işlemi yapılırken doğacak masraflar bugüne indirgenerek maliyete eklendiği için aradaki fark ortaya çıkmıştır (KGK, 2019d).

Kısa Vadeli Yükümlükleri 16.609.363,52 TL'sından 33.308.194,17 TL'sına artmış;

Kısa vadeli borçlanmalar kaleminde uzun vadeli banka kredilerini kısa vadeli banka kredilerine alan yeniden sınıflandırma işlemi nedeniyle 15.678.130,06 TL artış olmuştur. Ayrıca TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardına göre düzenleme yapılmıştır.

Diğer borçlar incelendiğinde firmanın ilişkili taraflara borçlu olduğu gözükmemektedir. Bu nedenle TMS 24 kapsamında İlişkili Taraf Açıklamaları Standardı

gereğince söz konusu borçlar ayrı bir hesapta tek kalemde izlenmelidir. Bu yüzden İlişkili taraflara ticari borçlar kaleminde 6.054.498,45 TL'lik artış yaşanmıştır.

Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler kaleminde personelin almış olduğu paraların alınan avanslara sınıflanması sonucunda diğer kısa vadeli yükümlülükler kaleminde 65.404,81 TL. tutarında azalma meydana gelmiştir.

Uzun Vadeli Yükümlülükleri 65.561.575,08 TL'sından 27.073.725,30 TL'sına düşmüŧ:

Uzun vadeli borçlanmalar 5.664.000 TL azalmıştır. Bunun nedeni uzun vadeli banka kredilerinin kısa vadeli banka kredilerine alınması işlemi ile TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardına göre ayrılan karşılık işlemi nedeniyledir.

Ayrıca, TMS 37 Kapsamında karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar düzenlenmiştir. Koşullu terimi firmanın kontrolünde olmayan birden fazla kesin mahiyette olmayan olayın gerçekleşip gerçekleşmemesi doğrulayacaktır. Bu nedenle de finansal tablolara yansıtılmayan varlık ve yükümlülükler olarak yorumlanmıştır. TMS 37'ye göre firmalar koşullu borçlarını ve varlıklarını finansal tablolara yansıtımazlar (TMS 37) (Gözlüklü, 2017: 192).

İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar kaleminde 37.294.948,84 TL'lik düşme yaşanmıştır. İlişkili olmayan taraflarla yapılan işlemler sonucunda ortaya çıkan borçların ayrı bir grupta izlenmesi gerektiğinden bu fark meydana gelmiştir.

İlişkili taraflara ticari borçlar kaleminde 270.109,23 TL'lik artış yaşanmıştır. Borçlarla ilgili standartta tek düzen hesap planından farklı olarak verilen ileri tarihli çeklerin ticari borçlar grubunda ayrı bir hesap açılarak izlenmesinden kaynaklanmaktadır (Yardımcıoğlu 2013: 40).

Ertelenmiş gelirler kaleminde 7.996.575,08 TL artış yaşanmış buna paralel olarak diğer uzun vadeli yükümlülükler kaleminde bir miktar azalma meydana gelmiştir. Çünkü ertelenmiş gelirler hesabında yer alan geçerli dönemde tahsil edilen ama sonraki 12 aydan daha sonraki dönemlere ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin kaydı yapılmıştır. Azalış ise diğer çeşitli uzun vadeli yükümlülükler hesabında yer alan miktarın ayrı bir hesapta izlenmesinden kaynaklanmaktadır (KGK, 2019d).

Özkaynakları 13.883.212,20 TL'sından 12.885.665,20 TL'sına azalmıştır.

Bu değişimin nedeni dönem net karındaki azalmadan kaynaklanmaktadır.

Aktif ve Pasif Toplamı 96.054.150,80 TL'sından 73.267.584,67 TL'sına azalmıştır.

Gelir tablosu hesaplarından dönem net kar ve zararı TDHP bilançosunda 249.397,75 TL kar, 748.149,25 TL zarara dönüşmüştür.

Esas faaliyetlerden diğer gelirler hesabında yaşanan 904.967,66 TL.'lik artış güncelleme farkından dolayı ortaya çıkan giderlerin esas faaliyet gelirlerine alınarak yeniden sınıflandırılmasıdır. Faiz gelirleri hesabında artış yaşanmıştır.

Esas faaliyetlerden diğer giderler hesabında yaşanan 115.954,73 TL.'lik düşme bu hesapta yer alan gider kalemlerinin yeniden sınıflandırma işlemine tabi tutularak diğer gider hesaplarına aktarılmasındandır.

Finansman giderlerinin varlık maliyeti içerisine alınması nedeniyle finansman giderleri hesabında 491.136,75 TL.'lik azalış olmuştur.

Finansman Gelirleri hesabında 2.793.787,06 TL. azalış olmuştur. TMS 1 Finansal tabloların sunuluşu standardına göre finansman gelirleri tahakkuk tutarı ana paranın üzerine ilave edilmektedir.

Genel Yönetim Giderleri hesabında yaşanan 181.212,59 TL.'lik artışın nedeni Birikmiş Amortisman için ayrılan tutarın gider olarak kaleme alınması ve dava karşılıkları için düzeltme kaydı yapılmasındandır.

Pazarlama Satış Dağıtım Giderleri kaleminde 12.790,14 TL.'lik artış yapılan yeniden değerlendirme işlemine bağlı olarak ortaya çıkmıştır.

Gelir Tablosunda yer alan Ertelenmiş Vergi Geliri kalemine ilişkin olarak ertelenmiş vergi kaydı yapıldığı için 215.854,60 TL. tutarında artış yaşandığı görülmektedir.

UFRS'na geçişle yeni gelen muhasebe uygulamalarının gerektirdiğı düzeltme kayıtlarının net kâr değerinde ve özsermaye değerinde değişmeye sebep olduğı görülmektedir. Dönem net kar ve zararı hesabında yaşanan düşüşün verdiği sonuç, Elitaş ve Ergüden (2016), Sultanoğlu (2014), Kargın (2013), Suadiye (2012) ve Terzi, Şen ve Bülbül (2008)'ün çalışmaları ile benzerlik göstermektedir.

Ancak, burada dikkat edilmesi gereken husus muhasebe uygulamalarında ortaya çıkacak değişimin firma değerine etkisinin tartışılabileceğidir. Çünkü faaliyetlerini sürdüren bir firmada firmanın varlıkları, yükümlülükleri, satış hasılatı ve satılan malın maliyeti firmada mevcuttur. Değişen, yeni oluşturulmuş uygulamalar ve kurallar sonucunda kayıtların ve finansal tablolardaki değerlerin değişimidir. UFRS ile firmanın varlıkları, yükümlülükleri ve gelir tablosu daha piyasa değerlerine yakın, daha saydam, daha açıklayıcı şekilde görölmesi amaçlanmıştır. Diğer yandan firma değeri belirlenirken firmanın nakit akışlarında, sermaye maliyetinde ve dikkate alınan zamanlamada değişiklik olduğunda firma değerinin de değişeceğidir. Diğer bir husus da firmanın piyasa değerinin, firma değerinden farklı olabileceğidir. Ancak, amaç, tablolardan elde edilen bilgilerle hesaplanan firma değerinin piyasa değerine uygun olmasını sağlamaktır.

UFRS uygulamalarının daha ayrıntılı bilgiler vermesi, firmanın gerçekleştireceği tüm faaliyetlerin tablolarda yer almasına önem vermesi, finansal tabloların daha iyi anlaşılabilmesi ve ayrıntılı açıklamalar vermesi nedeniyle olumlu bir etkiye haiz olduğu söylenebilir. Yatırım kararı verecek kişilerin, firma karar vericilerin ve diğer ilgili kişilerin UFRS'na geçtikten sonraki dönemlerde karlılıklarını veya firmaların firma değerini analiz ederken özellikle net kâr değerlerindeki değişimler açısından firmaları değerlendirmeleri beklenmektedir.

SONUÇ

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın ülkemizde yürürlüğe girmesi ile raporlama ve kayıt düzeninde değişiklikler meydana gelmiştir. 28/08/2014 tarihli resmi gazetede yayımlanan "TMS Uygulama Kapsamı" na ilişkin kurul kararı madde 3'e göre TFRS'lerini uygulayacak firmalar belirlenmiştir. Bunlar, Borsa İstanbul'a kote olmuş firmalar, bankalar, sigorta, reasürans ve emeklilik firmalarıdır (KGK, 2019). Firmalar piyasada herhangi bir işlem yaptıklarında (mal sattıklarında, duran varlık satın aldıklarında vb.) veya bir muhasebe kaydı yaptıklarında (reeskont vb.) TDHP/MSUGT/VUK'na göre geçerli olan kayıtlar, UFRS/TFRS/TMS'na göre kaydedilmeye başlanacaktır. Böylece muhasebe ve finansmana ilişkin olaylar için daha açıklayıcı ve ayrıntılı kayıtların tutulacağı, tabloların oluşturulacağı beklenmektedir. Bu sayede firmanın varlıkları ve yükümlülükleri daha açık bir sınıflandırmaya tabi tutulabilecek, firmaların durumları daha objektif bir şekilde yansıtılabilecektir. Ayrıca, UFRS/TFRS'na göre kayıt tutan firmaların değerleri daha net bir şekilde ortaya çıkabilecek ve firma sahiplerine, ortaklarına ve firma hakkında bilgi sahibi olmak isteyen üçüncü taraflara daha doğru bilgiler sunulabilecektir.

Bu çalışmanın amacı, UFRS'nin firma değerlemesi uygulamalarına etkisini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmamızda, birinci bölümde uluslararası finansal raporlama geniş bir çerçevede ele alınmıştır. Finansal raporlama kavramı, finansal raporlama ve standardı, finansal raporlama standartlarının gerekliliği, amacı, önemi, yararları üzerinde durulmuştur. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının oluşumuna yön veren UFRS Komitesi, UFRS Vakfı, UFRS Yorumlama Komitesi, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu, Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonu Örgütü gibi kuruluşlar tanıtılmıştır. Uluslararası Finansal Raporlama Kurulunun açıklamaları doğrultusunda standartların özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca, bu bölümde UFRS'na uyum amacıyla Türkiye'de Kamu Gözetim ve Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

İkinci bölümde, değer kavramı ve bu kavramla ilgili önemli tanımlara (nominal değer, piyasa değeri gibi) yer verilmiştir. Finansal analizin odak noktası olan firma değerlendirme, halka arz, hisse senedi değerlendirme, portföy yönetimi, firma satın alma ve firma birleşmeleri ve tasfiyede de önemlidir. Çalışmada daha sonra firma

değerini belirleme yöntemlerinden biri olan ve en çok kullanılan yöntem olan İndirgenmiş Nakit Akışları (Net Bugünkü Değer) Yöntemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca, diğer firma değerini belirleme yöntemleri olan net aktif değeri, defter değeri, tasfiye değeri, yeniden yapma değeri, işleyen teşebbüs değeri, emsal değeri, ekspertiz değeri, amortize edilmiş yenileme değeri, temettü verimi, fiyat / kazanç oranı, fiyat / nakit akım oranı, piyasa kapitalizasyon değeri yöntemleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde, UFRS'ndaki değerlendirme ölçüleri olan tarihi maliyet, cari maliyet, gerçekleştirilebilir değer ve bugünkü değer kavramlarına kısaca değinilmiştir. Daha sonra, firmaya has bir ölçüm olmayıp, piyasa temelli bir ölçüm olan gerçeğe uygun değer kavramı üzerinde durulmuştur. Gerçeğe uygun değer, Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nda birçok varlık ve yükümlülüğün değerlemesinde kullanılmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde her bir standart ayrı ayrı incelenmiştir. Tezin amacına yönelik olarak uluslararası finansal raporlama standartlarının firma değerlendirme ölçülerine etkisi üzerinde de durulmuştur.

Dördüncü bölüm olan tezin uygulama kısmında bir uygulamaya yer verilmiştir. Bu uygulama sonucunda 2016 verilerine göre UFRS/TFRS'nın firmanın kısa vadeli borçlanmalarını 5.125.638,88 TL artırdığı, uzun vadeli borçlanmalarını 4.720.000 TL azalttığı tespit edilmiştir. Ayrıca, özkaynaklarının 11.569.343,51 TL'sından 11.298.266,14 TL'sına azalmaya neden olduğu ve dönem net karı ve zararı hesabında 271.077,37 TL'lık azalma meydana getirdiği ortaya çıkmıştır. 2017 verilerine göre ise UFRS/TFRS'nın firmanın kısa vadeli yükümlülükleri toplamını 16.698.830,65 TL artırdığı, uzun vadeli yükümlülükleri toplamını 38.487.849,78 TL azalttığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, özkaynaklarının 13.883.212,20 TL'sından 12.885.665,20 TL'sına azalmaya neden olduğu ve dönem net karı ve zararı hesabında 997.547 TL.'lık azalma meydana getirdiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç Elitaş ve Ergüden (2016), Sultanoğlu (2014), Kargın (2013), Suadiye (2012) ve Terzi, Şen ve Bülbül (2008)'ün çalışmaları ile paraleldir.

Bu kalemlere ek olarak firma değerlendirme yöntemlerinden olan net aktif değeri yöntemine göre 2016 yılı için firma değerinde 297.672,35 TL'lik 2017 yılı için ise 997.547 TL.'lik bir azalma, indirgenmiş nakit akışları yönteminden biri olan

özsermayeye olan serbest nakit akışları yöntemine göre 2017 yılı için 3.218.738,59 TL.'lik bir azalış ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, VUK, TDHP, MSUGT ve UFRS/TFRS uygulamaları arasındaki temel farklılıklar bilançodaki duran varlıklar, kısa ve uzun vadeli yükümlülükler, net kardan kaynaklı özkaynaklar belirlenmiştir. Gelir tablosunda ise başta net kar kalemi olmak üzere, finansman gelirleri ve giderleri ve ertelenmiş vergiler kaleminde farklılıklar belirlenmiştir. Dolayısıyla da UFRS/TFRS uygulamalarına göre firma değeri hesaplamalarının VUK, TDHP, MSUGT uygulamalarından farklı olduğu görülmüştür. Çalışmanın basitleştirilmiş varsayımlarla desteklenen örnek uygulamasında UFRS/TFRS'na göre firma değeri hesaplandığında, firmanın firma değerinin VUK/TDHP/MSUGT'ne göre daha az çıktığı tespit edilmiştir.

Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi vurgulanması gereken husus, muhasebe uygulamalarında meydana gelecek bir değişimin firma değerine etkisi yorumlanırken dikkat edilmesi gereğidir. Nedeni ise hali hazırda faaliyetlerine devam eden firmanın varlıklarının, yükümlülüklerinin, satış gelirlerinin, satılan malın maliyetinin firmada var olmaya devam ettiğidir. Muhasebe sistemindeki uygulama değişiklikleri sonucunda tutulan kayıtlar ve finansal tablo değerleri değişmiştir. Diğer bir değişle TDHP'ndan UFRS'na geçiş uygulamadan kaynaklı, teknik bir değişimdir. Firma değerinde görülen değişim yeni bir düzenleme gereğidir. Dolayısıyla da firmanın hesaplanan firma değeri ile piyasa değeri farklı olabilecektir. UFRS'da amaç, firmanın varlıklarının, yükümlülüklerinin ve gelir tablosu kalemlerinin piyasa değerlerine daha yakın, daha saydam, daha açıklayıcı şekilde görülmesidir.

Diğer yandan indirgenmiş nakit akışları yöntemi ile firmanın değeri belirlenirken temelde üç unsur dikkate alınır. Bunlar; firmanın faaliyetlerinden gelecekte sağlayacağı nakit akışları, firmanın sermaye maliyeti ve nakit akışlarının zamanlamasıdır. Bu üç temel unsurdan herhangi birinde değişim olduğunda firmanın değeri de değişecektir. Tek düzen muhasebe sisteminden UFRS'na geçiş firmanın nakit akışları üzerinde dolayısıyla hesaplanan firma değeri üzerinde etkili olabilecektir. Sermaye maliyeti hesaplanırken finansal varlıkları değerlendirme modeli (CAPM) kullanıldığında risksiz faiz oranı, pazarın getirisi ve firmanın risk primi firma değerini değiştirebilecektir. Son olarak firmayı değerlendirirken dikkate alınan dönem firma değerini etkileyebilecektir. Firma değerini etkileyen birden çok

değişkenin olması ve muhasebe uygulamalarının firma değerini nakit akışları açısından etkilemesinin beklenmesi nedeniyle tek düzen hesap planından UFRS uygulamalarına geçişin piyasa değeri üzerine etkisi tartışılabilir.

Ayrıca, dikkat edilmesi gereken başka bir husus da firmaların, firma değerlerinin ve piyasa değerlerinin farklı olabilmesidir. Muhasebe uygulamalarındaki değişimlerin firmaların piyasa değerlerini etkilemesi de dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gereken tartışmalı bir konudur. Ancak, UFRS uygulamalarındaki amaç, firmanın belirlenen değerinin firmanın piyasa değerine uygun olması çabasıdır.

Daha önceki araştırmalarda ve tezin uygulama kısmında görüldüğü gibi tek düzen hesap planından UFRS uygulamasına geçildiğinde finansal tablolardaki birçok kaleme değişim olabileceği görülmüştür. En önemli değişim ise firmanın net karının azalması dolayısıyla da özsermayesinin azalmasıdır. UFRS uygulamalarına geçişle net karın negatife dönmesi yatırımcılar, analistler, firma ortakları gibi firmanın paydaşları tarafından olumsuz algıya neden olabilir. Ancak, UFRS uygulamasına tamamen ve devamlı geçişten sonra firmanın yeni koşullara uygun olarak politikalarını belirlemeye başlaması ve faaliyetlerini sürdürmesi ile net karlardaki negatif etkinin yeniden pozitif dönmesi olumsuz algıyı da ortadan kaldırabilir. Dolayısıyla şeffaflık, doğruluk ve ayrıntılı açıklamalar açısından UFRS uygulamasına geçilmesi olumlu bir durumdur.

KAYNAKÇA

- Akgüç, Ö. (1994), *Finansal Yönetim*, 6. Baskı, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
- Akgün, A. İ. (2013), “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB’ye Yönelik Bir Araştırma”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14 (1), 10-26.
- Akgün, A. İ. (2016), “Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nda Tarihi Maliyet Muhasebesinden Gerçeğe Uygun Değere Yöneliş”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 127-153.
- Akpınar, F. G., Köstem, N. O. ve Özdemir, H. (2010). *Sermaye Piyasalarına Açılan Pencere A’dan Z’ye Halka Açılma ve Yatırımcı İlişkileri*, (Güncellenmiş 2. Baskı), TÜYİD Yayınları, İstanbul.
- Aksöyek, İ. (1994), “Halka Açılan Şirketlerde Firma Değerinin Belirlenmesine Yönelik Yaklaşımların Mukayeseli Olarak İncelenmesi”, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Doktora Tezi*, Ankara.
- Alkan, G. İ. ve Demireli, E. (2007), “Türkiye’de Kullanılan Bazı Şirket Değerleme Yöntemleri ve Bir Uygulama”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 27-39.
- Altıntaş, M. B. (1988), *Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi ve Özelleştirmenin Sermaye Piyasasına Etkileri*, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara.
- Arman, T (1996), *Simülasyon Yaklaşımıyla Hisse Senedi Değerlemesi ve Etkin Portföylerin Oluşturulması*, SPK Yayını, Yayın No: 56, Ankara.
- Ataman, B. ve Cavlak, H. (2016), “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Kurumsal Yönetim İlişkisi: Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksi’ne Tabi Halka Açık Şirketlerde Bir Anket Çalışması”, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 9(3), 209-240.
- Atan, A. (2012), “UFRS ve V.U.K Perspektifinden Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması ve Bir Uygulama”, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Atasagun, F. (1992), “KİT’lerin Özelleştirilmesinde Değerleme Fiyatlama İlişkisinin Analizi”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara.
- Ayanoğlu, Y. ve A. Yılmaz (2016), “TFRS’ye Uyumlu Finansal Tablolara Geçiş Ve Oran Analizine Etkisi, Maden Sektörü Örneği”, *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 2/2, ss. 41-46.
- Aydın, L. (2006), “Perakendecilik Sektörü ve Türkiye’de Perakendecilik”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Açık Erişim Merkezi, <http://acikerisim.deu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/11760/189684.pdf?sequence=1> 25.05.2019’da alınmıştır.
- Aydın, N. (1990), *İşletmelerin Birleşmesinde Finansal Analiz ve Bir Uygulama Örneği*, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Ankara.
- Aydın, N. (Ed). *Sermaye Piyasaları ve Finansal Kurumlar*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Aysan, M. (2007), “Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Küresel Uyum”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (34), 51-56.
- Bal, H. (2009), Sermaye Bütçelemesi Yatırım Kararlarında Özkaynağa Nakit Akımı Yönteminin Kullanılması Ve Projeye Nakit Akımı Yöntemi ile Karşılaştırılması, Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 11 / 1 (2009).
- Bayrı, O. (2010), “Tek Düzen Muhasebe Sistemine ve Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartlarına Göre Bilançonun Biçimsel Yapısı, Kapsamı ve İçeriğinin Karşılaştırmalı Analizi”, *Mali Çözüm Dergisi* 98, 89-116.
- BİST (2017). “Halka Arz ve Borsa İstanbul’da İşlem Görme”, http://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/Halka_arz_ve_borsada_islem_gorme.pdf 22.06.2018’de alınmıştır.
- Bloomberg, Aylık Repo Verileri, www.bloomberght.com/repo/repo-aylik 21.08.2019’da alınmıştır.
- Bolak, M. (1992), *Sermaye Piyasası, Menkul Kıymetler ve Portföy Analizi*, İstanbul.

- Boyacıoğlu, N. (2017), “Firma Değeri ve Firma Performansları Üzerinde Kurumsal Yönetimin Rolü: BIST Kurumsal Yönetim Endeksine Kayıtlı Firmalar Üzerinde Bir Uygulama”, *Yüksek Lisans Tezi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Bradford, C. (1993). *Corporate Valuation: Tools for Effective Appraisal and Decision Making*, New York: Irwin Inc.
- Bragg, S. (2018a). “Financial Reporting Definition”, <https://www.accountingtools.com/articles/what-is-financial-reporting.html> 02.06.2018’de alınmıştır
- Bragg, S. (2018b). “What is IFR?””, <https://www.accountingtools.com/articles /what-is-ifrs.html> 02.06.2018’de alınmıştır.
- Brigham, E. F. (1999), *Finansal Yönetimin Temelleri*, Cilt:1, (Çevirenler: Prof. Dr. Özdemir Akmut, Prof. Dr. Halil Sarıaslan), Ankara Üniversitesi Yayınları No:212, Ankara.
- Büyükkonuklu, B. (2011), “Firma Değeri ve Sermaye Yapısının İlişkinin Metamatiksel Modellerle İncelenmesi”, *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Büyüktopçu, H. İ. (2009), “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablo Düzenlemelerine Etkileri Ve Örnek Bir Uygulama”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yüksek Lisans Tezi*, İzmir.
- Can, A. (2016). “Muhasebe Meslek Mensuplarının UFRS / TFRS’ye Bakış Açuları Ve Meslekteki Farkındalık Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *Yüksek Lisans Tezi*, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Can M. (2018). “Yatırım Değerleme Oranları: Fiyat / Nakit Akış Oranı”, <https://www.financegitimleri.org/rasyo/yatirim-degerleme-oranlari-fiyat-nakit-akis-orani.html>, 25.05.2019’da alınmıştır.
- Cebeci, Y. ve Cavlak, H. (2017), “Türk Ticaret Kanununda Finansal Raporlama”, *Route Educational and Social Science Journal*, 4(6), 158-169.
- Ceylan, O. (2016), “Hisse Senetleri İçin Kullanılan Değer Kavramları”, <http://piyasarehberi.org/yatirim/yatirim-araclari/187-hisse-senetleri-icin-kullanilan-deger-kavramlari> 22.06.2018’de alınmıştır.

- Chambers, N. (2009), *Firma Değerlemesi* (2. Basım), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Cingöz, A. (2014), “İndirgenmiş Nakit Akımları Yöntemine Göre Firma Değerleme ve Enerji Sektöründe Bir Uygulama”, *Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Civan, M. (2007), *Sermaye Piyasası Analizleri ve Portföy Yönetimi*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Cornett, M. M., Adair Jr., T. ve Nofsinger J. (2016), “Finans (Finance)” , Çeviri Editörü: Vedat Sarıkovanlık , Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Çelik, O. (1999), *Şirket Birleşmeleri ve Birleşmelerde Şirket Değerleme*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Demir, Ş. (2014), “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değerin Hesaplanması Ve Paylaştırılması”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/1.
- Demir, U. (2014). “Menkul Kıymetlerde Değerleme”, <http://ugurdemir.info/wp-content/uploads/2014/05/Menkul-K%C4%B1ymetlerde-De%C4%9Ferleme.pptx> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- Demir, V. ve Bahadır, O. (2007), “UFRS (TFRS)’deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı”, *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 23, 65-79.
- Demirel, E. (2014), “Temettü Dağıtım Politikasının Firma Değeri Üzerine Etkisi Ve Bıst 30 Endeksinde Bir Uygulama”, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- EAA (2018), <http://www.eaa-online.org/r/default.asp?iId=FDJHJD> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- EFRAG (2018), <http://www.efrag.org/> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- Elitaş, C. ve A. E.Ergüden (2016), *Vergi Usul Kanunundan Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Doğru: Finansal Tabloların Yolculuğu*, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 2/2, 265-296.
- Ercan, M. K. ve Ü. Ban (2005), *Değere Dayalı İşletme Finansı Finansal Yönetim*, Gazi Kitabevi, Ankara.

- Ercan, M. K., Öztürk, B. ve K. Demirgüneş (2003), *Değere Dayalı Yönetim ve Entelektüel Sermaye*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Ercan, M. K., Öztürk, M. B., Küçükkaplan İ., Başcı, E. S. ve Demirgüneş, K. (2007), “Halka Açık Firmaların Beta Katsayılarının Regresyon Modeli ile Tespiti ve Halka Açık Olmayan Firmalara Yönelik Uygulanabilirliği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 295-324.
- Erkuş, H. ve A. Akcan (2013), “Finansal Kriz Gerçeğe Uygun Değer Ve Bir Araştırma”, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (DÜSBED)*, Kasım, 5 (10), 226-241.
- Erol A. ve Uyanık, R. Y. (2014), *Bir Mükellef Hakkı Olarak Amortisman Müessesisi İçinde Maddi Duran Varlık Amortisman Usullerinin Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları Açısından Değerlendirilmesi*, Mali Çözüm Dergisi, 91-112.
- Erol, M. ve Aslan, M. (2017), “Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi”, *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 12, 55-86.
- Ertuğrul, M. (2008), “Değer-Fiyat Ayrımı ve İşletme Değeri: Kuramsal Bir Bakış”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(2), 143-154.
- EU (2018), https://europa.eu/european-union/index_en 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- FASB (2006), “Financial Accounting Series No. 1260-001”, https://www.fasb.org/jsp/FASB/Document_C/DocumentPage?cid=1218220340119&acceptedDisclaimer=true 2 Haziran 2018’de alınmıştır.
- FASB (2018), <https://www.fasb.org/home> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- Gelir Vergisi Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.193.pdf> 25.05.2019’de alınmıştır.
- Gençoğlu Gücenme, Ü., Poroy Arsoy, A., Ertan, Y. ve T. Bora (2014), “TMS/TFRS’ye Dönüştürülen Finansal Tabloların Denetim Modelinin Özellikleri”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*– Ekim.
- Gorbon, M. (2012), *Şirket Değerleme Yöntemleri*, İş Yatırım, TÜYİD Eğitimleri, İstanbul.

- Gökgöz A. (2015), “Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerin Muhasebeleştirilmesi”, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(3), 459-477.
- Gökgöz, A. ve F. Şentürk (2015), “Borsa İstanbul’da İşlem Gören Şirketlerin Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Hiyerarşisinde Kullandıkları Seviye Girdilerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma”, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies* 1/4 (2015) 67-80.
- Gökkaya, H. D. (2007), *Özelleştirmeye Bir Bakış-Türkiye Ve Azerbaycan Örneğinde*, Gün Yayınları, Ankara.
- Gönenli, A. (1988), *İşletmelerde Finansal Yönetim*, İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Yayını, İstanbul.
- Gözlüklü, B. (2017), “TMS/TFRS’lerdeki Değerleme İlkeleri ve Vergi Sistemi ile Yakınsama Olanaklarının Araştırılması” Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi.
- Güler, H. (2010), “Şirket Değerleme Yöntemleri Ve Halka Arz Fiyatının Belirlenmesi”, *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.
- Güleryüz, F. (2005), “Değer Odaklı Yönetim”, *Asomedyaya Büyüteç*. http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedyaya/mart2005/buyutec_mart2005.html 23 Haziran 2018’de alınmıştır.
- Güleryüz, M. (2014), “Finansal Araçların Vergi Usul Kanunu Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarına Göre İncelenmesi”, *Yüksek Lisans Tezi*, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gündoğdu, A. (Ed) (2017), *Finansal Yönetim*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Gündüz, Z. (2019), “Şirket Değeri Nasıl Belirlenir”, *Vergi Portalı*, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/sirketlerin-degeri-nasil-belirlenir/5866>, 25.05.2019’da alınmıştır.
- Harvard Business Review (2007), “Doğru Karar Alma”, MESS, Ankara.
- Hatipoğlu, M. (2011), “Firma Değerlemesi ve İMKB’de Enerji Sektöründe Uygulaması”, *Yüksek Lisans Tezi*, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.

- IFAC (2018), IFAC Official Web Site. <https://www.ifac.org/> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- Investing.com BIST 100 Geçmiş Verileri www.tr.investing.com/indices/ise-100-historical-data Erişim Tarihi: 21.08.2019’da alınmıştır.
- IOSCO (2018), <https://www.iosco.org/> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- İvgen, H. (2003), *Şirket Değerleme*, Finnet Yayınları, Borsa Dizisi:1, İstanbul.
- İYMMO, (2014) “VUK ve TFRS/UFRS Açısından Değerleme Hükümleri Farkları” istanbulymmo.org.tr/Data/Platform/272.pdf , 21.08.2019’da alınmıştır.
- Kar, A., Özer, Ö., Şantaş, F. ve Budak, F. (2012), “Kar Dağıtımının Hisse Senedi Değeriyle İlişkisi: Spor Hizmetleri Sektörü Üzerine Bir Uygulama”, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Karabayır, M. E. ve Ertugay, E. (2010), “Finansal Raporlama Standartlarının Dünü ve Bugünü”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(04), 195-198.
- Karasioğlu, F. ve Eryiğit, O. (2005), “Finansal Raporlama ve XBRL (Genişletilebilir Kurumsal Raporlama Dili)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 10(2), 133-152.
- Kargın, S. (2013), “The Impact of IFRS on the Value Relevance of Accounting Information: Evidence from Turkish Firms”, *International Journal of Economics and Finance*,5(4).
- Kaya, G. A. (2009), “TMS-23 Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebesi”, *Social Sciences*, 4(1), 59-71.
- Kenger, E. (2012), Yeminli Mali Müşavir Sorumlu Ortak Baş Denetçi Nexia International Oluşum Bağımsız Dış Denetim ve Danışmanlık A.Ş. “TFRS-TMS (IFRS-IAS) Açısından, VUK-TDMS-TDHP’ye Göre Temel Değerleme Farklılıkları”. www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/erdal/003 25.05.2019’da alınmıştır.
- KGK (2018), “Tanıtım Broşürü”, <https://www.kgk.gov.tr/> 30.07.2019’da alınmıştır.
- KGK (2018a), “UMS/UFRS Nedir?”, <http://kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/6649/UMS/UFRS-nedir?> 02.06.2018’de alınmıştır.

- KGK (2019b). “TFRS’leri Hangi İşletmeler Uygulamak Zorundadır?” <https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/8014/TFRS’leri-hangi-isletmeler-uygulamak-zorundadir?> 28.07.2019’da alınmıştır.
- KGK (2019c), “Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve”, [https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2016Seti/F_R_I_K_C\(1\).pdf](https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2016Seti/F_R_I_K_C(1).pdf) 02.08.2019’da alınmıştır.
- Kocamaz, H. (2012), “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada Ve Türkiye’de Oluşum Ve Gelişim Süreci”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 105-120.
- Korkmaz, T., Temel, H. ve Birkan, E. (2007), “Uluslararası Muhasebe Standartları ve Kobi’lere Etkileri”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (36), 96-105.
- Kurtaran, A. (2014), “Hisse Senedi Değerlendirme Yöntemlerinin Yatırım Kararlarındaki Başarısının Değerlendirilmesi”, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 13(13), 155-168.
- Küçükkocaoğlu, G. (2006), Genel Kabul Görmüş Şirket Değerleme Yöntemleri, [www.baskent.edu.tr > ~gurayk > finpazsirketdegerleme.29.05.2019’da alınmıştır.](http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazsirketdegerleme.29.05.2019%20da%20alınmıştır)
- Mazgit, İ. (2011), “Para ve Sermaye Piyasaları”, Ders Notu (2011-2012). http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/5_%20sermaye%20piyahas%20C4%B1.pdf 22 Haziran 2018.
- Mohr, A. (2018), “International Financial Reporting Standards - Advantages & Disadvantages”, <http://smallbusiness.chron.com/international-financial-reporting-standards---advantages-disadvantages-2167.html> 2 Haziran 2018.
- Oral, İ. Ç. ve Bekci, İ. (2019), “TFRS’nin Finansal Raporlara Etkisinin Değer İlgisi İle Tespiti: BİST İmalat Sanayi Sektöründe Bir Uygulama” *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 23, ss. 99-107.
- Özerhan, Y. ve S. Yanık (2011), *Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları*, TÜRMOB Yayınları-407, İstanbul.

- Öztepe, E. ve Beylik, U. (2014), “Sağlık Kurumlarında Firma Değerleme: Bir Özel Hastane Uygulaması”, *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2(4), 119-128.
- Öztürk, H. (2009), *Şirket Değerlemenin Esasları*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Özyürek, H. ve Erdoğan, E. (2011), “Türkiye’de Finansal Kurumların Değer Belirlemesi ve Bir Banka Uygulaması”, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(2), 111-119.
- Pamukçu, F. (2011), “Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi ve Finansal Tablolara Etkisi”, *Mali Çözüm Dergisi*, 103, 79-95.
- Pay Senedi Danışmanlık ve Basım Merkezi (AEK) , “Bir Payın Nominal Değeri Nedir?”, <https://tr.linkedin.com/pulse/bir-payin-nominal-de%C4%9Feri-nedir-dan%C4%B1%C5%9Fmanl%C4%B1k-ve-bas%C4%B1m-merkezi> 22 Haziran 2018’de alınmıştır.
- PWC (2019a), “UFRS/TFRS Bülteni”, <https://www.pwc.com.tr/tr/hizmetlerimiz/denetim/ufers-raporlamasi/bultenler/finansal-raporlama-standarti-tfrs-nisan-2019.html> 02.08.2019’da alınmıştır.
- PWC (2019b) “UFRS/TFRS Bülteni”, <https://www.pwc.com.tr/tr/hizmetlerimiz/denetim/ufers-raporlamasi/bultenler/finansal-raporlama-standarti-tfrs-temmuz-2019.html> 02.08.2019’da alınmıştır.
- Saklan, A. (2014). “Kurumlar Vergisi ve Tük Ticaret Kanunu’na Göre Tasfiye”, *Vergi Raporu*, (175), 176.
- Senel, S.A., Tuncay, M., Önoğul, Ö. ve Karlı, C. (2011), “Türkiye Muhasebe Standartlarında Yer Alan Bir Değerleme Ölçüsü: Gerçeğe Uygun Değer”, *e-Journal of New World Sciences Academy Social Sciences*, 6, (1), 48-76.
- Sevil, G. (1996), *Borsada Satış Yoluyla Özelleştirme*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Sevil, G., Başar M. ve Coşkun M. (2013), *Finansal Yönetim-II* , Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Seyidoğlu, H. (1992), *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*, Güzem Yayınları Ankara.

- SPK (2012), *Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları-2: Halka Arz*, SPK Yayınları, Ankara, <http://www.yatirimyapiyorum.gov.tr/media/14264/halkaarz.pdf> 4 Mayıs 2018’de alınmıştır.
- Suadiye, G. (2012), “Value Relevance of Book & Earnings Under the Local GAAP and IFRS: Evidence from Turkey”, *Ege Academic Review*, 12 (3), 301-310.
- Sultanoğlu, B. (2014), “UFRS’nin Borsa İstanbul’daki Şirketlerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi: Finansal Bilginin İhtiyaca Uygunluğu Ve Finansal Tablolar Analizi”, *Doktora Tezi*, Ankara.
- Syzdykova, A. (2016), “Türkiye’de TFRS’ye Göre Şerefiye Değer Düşüklüğü Testi: Bist 100 Şirketleri Tarafından Kullanılan İskonto Oranlarının Analizi”, *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(2).
- TCMB, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, www.tcmb.gov.tr , 21.08.2019’da alınmıştır.
- TDK (2018), “Türkçe Güncel Sözlük”, www.tdk.gov.tr. 22.06.2018’de alınmıştır.
- Terzi S., Şen İ.K. ve Bülbül F. (2008), “UFRS’ye Göre Cari Dönem Bilanço ve Gelir Tablosunun Hazırlanması”, *Mali Çözüm Dergisi*, 90, 103-128.
- Tokay, H. S. ve Deran, A. (2008), “Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında Değerleme Ölçüleri”, *İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Mali Çözüm Dergisi*, (90) 15-48.
- Turgut, A. (2013), *Nominal Değerin Altında ve Nominal Değeri Olmayan Pay İhracı*, Yeterlik Etüdü, Sermaye Piyasası Kurulu, Ortaklık Finansmanı Dairesi, Ankara.
- Türker, İ. (2011), *Türkiye’de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (Ufrs) Paralelinde Yapılan Düzenlemelerin Finansal Tablo Kullanıcıları Üzerindeki Muhtemel Etkileri*, Türmob Yayınları-407, İstanbul.
- Uçkun, N. (2010), *Yatırımlarda Stratejik Karar Verme Süreci*, (2. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

- Uyar, U. (2015), “Finansal Raporlama Standartları’nın Piyasa Değerini Açıklama Gücü Üzerine Etkisi”, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Doktora Tezi*, Denizli.
- Uzun, A.K. (2012), “Yeni Türk Ticaret Kanununda İç Denetim Üzerine Düzenlemeler”, <https://www.verginet.net/dtt/1/yeni/ttk-icdenetim.aspx>. 28.07.2019’da alınmıştır.
- Üreten, A. ve Ercan, M. K. (2000), *Firma Değerinin Tespiti ve Yönetimi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Vergi Usul Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.213.pdf> 25.05.2019’da alınmıştır.
- Wycherley, J. (2017), “The 5 Benefits of IFRS”, <https://www.morganmckinley.ie/article/5-benefits-ifrs> 2 Haziran 2018’de alınmıştır.
- Yardımcıoğlu, M. (2013) “*Finansal Tabloların UFRS’ye Çevrimi*” <https://dergipark.org.tr/download/article-file/197758> 21.08.2019’da alınmıştır.
- Yavilioğlu, C., Delice, G. ve Özsoy, O. (2010), *Dünyada ve Türkiye’de Özelleştirme Uygulamaları*, T. C. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Lazer Ofset Matbaa Tesisleri, Ankara.
- Yazıcı, K. (1997), “Özelleştirmede Değerleme Yöntemleri ve Değerleme Kriterleri”, *DPT Uzmanlık Tezi*, Ankara.
- Yörük, N. (2000), *Finansal Varlık Fiyatlama Modelleri ve Arbitraj Fiyatlama Modelinin İMKB’de Test Edilmesi*, İMKB, İstanbul.
- Zor, İ. ve Cengiz, S. (2013), “Entelektüel Sermaye ile Firma Değeri Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul’da Bir Araştırma”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 37-56.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Mustafa Gökhan TEZ
Doğum Yeri ve Tarihi : Niğde, 1987
Medeni Hali : Evli
İletişim Bilgileri : gokhantez51@hotmail.com

EĞİTİM

2010 : Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü
2010 : Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

İŞ DENEYİMLERİ

2011 : T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Niğde Şubesi Asistan Servis Görevlisi
2012-.... : T.C. Dışişleri Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bilgisayar İşletmeni

